

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ושלוש של הכנסת השלוש-עשרה

יום שני, כ"ה בסיוון התשנ"ג (14 ביוני 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

תוכן העניינים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות סיעות הליכוד, צומת, מפד"ל ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. מדיניות הממשלה, ניהול שיחות השלום וגרירת מדינת ישראל להקמת מדינה פלשתינית ביהודה, בשומרון ובעזה וסיכון מעמדה של ירושלים; תפקודה של הממשלה, הפגיעה בהתיישבות, לרבות תמיכתה בהצעת ועדת-שבס, והתבטאויותיו של ראש הממשלה כלפי המתיישבים בגולן;

תפקודה של הממשלה

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות סיעות הליכוד, צומת, מפד"ל ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. מדיניות הממשלה, ניהול שיחות השלום וגרירת מדינת ישראל להקמת מדינה פלשתינית ביהודה, בשומרון ובעזה וסיכון מעמדה של ירושלים; תפקודה של הממשלה, הפגיעה בהתיישבות, לרבות תמיכתה בהצעת ועדת-שבס, והתבטאויותיו של ראש הממשלה כלפי המתיישבים בגולן; תפקודה של הממשלה

הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון מס' 7) (סייג להגדלת מספר הדירקטורים),

התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 5), התשנ"ג-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

שאלות ותשובות

כבישים באזור השרון המזרחי

שלטים בצמתים מטעם משרד הבינוי והשיכון

הצעה להפיכת מע"צ לחברה ממשלתית

הקמת "אורחן" על אדמות המושב אליקים

תשלומי שכר דירה

קרוונים בחוות חבר הכנסת שרון

סיוע בדיור לעולות החיות בנפרד מבעליהן

סיוע משרד השיכון לרווקים

זכאות חד-פעמית למשכנתה

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת היום, יום שני, כ"ה בסיוון התשנ"ג. אנחנו נדון בסדר-היום המונח לפניכם. אבל לפני כן, הודעה למזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 9) (תיקונים שונים), התשנ"ג–1993.

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת – הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון מס' 13) (איסור השתחררות מתחולת החוק), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יצחק לוי.

לדיון מוקדם – הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – נטילת חסינות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת גונן שגב; הצעת חוק התקנת מכשירי מילוי אוויר בתחנות תדלוק, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק לתיקון פקודת בריאות העם (איסור קבלת תשלומים), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יורם לס; הצעת חוק חובת פרסום זהות המפרסם מודעה, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת דוד מגן; הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון – עורכי-דין שאינם מסוגלים לתפקד מסיבות בריאותיות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק הדגל והסמל (תיקון – פגיעה בכבוד ההמנון), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת סילבן שלום; הצעת חוק העונשין (תיקון – בעל נוטש עגונה), התשנ"ג–1993, מאת חברות הכנסת ע' מאור ונ' חזן; הצעת חוק לתיקון פקודת הראיות (עדות עיתונאי), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אלי דיין; הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (תיקון – מזונות למשרתים בצה"ל), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון – שיתוף בן הזוג בהכנסות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק המינויים למשרות בכירות, התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק העונשין (תיקון – מתן שוחד), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יורם לס; הצעת חוק לזכויות נשים מוכות במקלט, התשנ"ג–1993, מאת חברות הכנסת ע' מאור ונ' בלומנטל; הצעת חוק לתיקון חוק-יסוד: חופש העיסוק, מאת חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק יחסי ממון בין בני זוג (תיקון – חלוקת רכוש), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק הערבות (תיקון – סייג למתן הלוואה ולקבלת ערבות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם הירשזון; הצעת חוק הירושה (תיקון – מניעת אפליה מטעמי מין), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת ענת מאור; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בעד הוצאות טיפול בילדים), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק העונשין (תיקון – עונש מינימום בעבירות מין), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יוסף עזרן; הצעת חוק המפלגות (תיקון – בחירות מוקדמות פתוחות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אורי אור; הצעת חוק

הרבנות הראשית (תיקון – רב ראשי לישראל), התשנ"ג–1993, מאת חברי הכנסת א' גולדפרב, א' פורז וג' שגב; הצעת חוק גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון (תיקון – סייגים), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת בנימין טמקין; הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – שימוש חורג), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת נעמי חזן; הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון מס' 3), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה (תיקון – דיון בדלתיים סגורות בתובענות בשל הטרדה מינית), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת ענת מאור; הצעת חוק הוראת השפה והתרבות הערבית, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם יחזקאל; הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – קביעת מספר שופטי בית-המשפט העליון), התשנ"ג–1993, מאת קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק ההמנון הלאומי, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק העונשין (תיקון – שימוש בדמותו או בגופו של קטין), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת אסתר סלמוביץ; הצעת חוק כלי הירייה (תיקון – זכאות לרשיון), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת לימור לבנת; הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון – העלאת תקרות ההכנסה), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת יוסי כץ; הצעת חוק מימון מפלגות (תיקון – קביעת יחידת המימון), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אלי דיין; הצעת חוק בתי-קברות צבאיים (תיקון – כתובת אישית על מצבות), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת אברהם פורז; הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון – ביטול שבתון), מאת חבר הכנסת חגי מירום; הצעת חוק הרופאים הווטרינרים (תיקון), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת עוזי לנדאו; הצעת חוק נבחר ציבור לרשויות המקומיות, התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת רענן כהן; הצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – ביטול החסינות בפני דין פלילי), התשנ"ג–1993, מאת חבר הכנסת דוד צוקר; הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון), מאת חבר הכנסת צחי הנגבי; הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (אירישום ראשון של תקבול), התשנ"ג–1993, מאת חברת הכנסת נעמי בלומנטל. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה רבה למזכיר הכנסת.

הצעות סיעות הליכוד, צומת, מפד"ל ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. מדיניות הממשלה, ניהול שיחות השלום וגרירת מדינת ישראל להקמת מדינה פלשתינית ביהודה, בשומרון ובעזה וסיכון מעמדה של ירושלים; תפקודה של הממשלה, הפגיעה בהתיישבות, לרבות תמיכתה בהצעת ועדת-שבס, והתבטאויותיו של ראש הממשלה כלפי המתיישבים בגולן;

תפקודה של הממשלה

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסדר-היום. מונחות לפנינו שלוש הצעות להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. מדיניות הממשלה, ניהול שיחות השלום וגרירת מדינת ישראל להקמת מדינה פלשתינית ביהודה, בשומרון ובעזה וסיכון מעמדה של ירושלים – מאת סיעת הליכוד; 2. תפקודה של הממשלה, הפגיעה בהתיישבות, לרבות תמיכתה בהצעת ועדת-שבס, והתבטאויותיו של ראש הממשלה כלפי המתיישבים בגולן – מאת סיעות צומת ומפד"ל; 3. תפקודה של הממשלה – מאת סיעת מולדת.

אנחנו עוברים להצעה הראשונה. ינמק אותה חבר הכנסת בנימין נתניהו. אדוני, בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אני רוצה לברך – אני בטוח בשם כולנו – את חברנו, חבר הכנסת מאיר שטרית, עם שובו למליאה, והוא גם יופיע היום על הבמה הזאת. אני מברך אותך, מאיר, באמת מכל הלב.

אנחנו עומדים בפני חידוש השיחות בווינגטון. אומרים לנו, שעניין הגולן מוקפא, משום שנשיא סוריה כנראה מסרב, או, יותר נכון, מסכים לקבל את הצעתו הנדיבה של ראש הממשלה לקבל את כל הגולן, זולת שורת המצוק מעל הכינרת, כדי שראש הממשלה יוכל להגיד שהוא לא מסר את הכול. הוא מוכן כנראה לקבל, אבל איננו מוכן למסור. לכן הגולן מוקפא עד שיואיל לקבל ולמסור.

ובמקביל, אנחנו מתבשרים שהנושא של יהודה, שומרון ועזה יהיה במוקד השיחות הללו, כביכול כדי לדון בנושא האוטונומיה. אני אומר "כביכול", משום שנדמה לי שיש פער נרחב בין הרעיון המקורי של מושג האוטונומיה, כפי שהוא בוטא בהסכמי קמפ-דייוויד – וכפי שהוא מתנהל או מתגבש במהלך השיחות שמנהלת הממשלה.

הרעיון המקורי של האוטונומיה בקמפ-דייוויד היה רעיון של מינהל עצמי שאיננו ממשלה ואיננו מדינה. מינהל עצמי איננו בהכרח מדינה, איננו בהכרח ממשלה. בקמפ-דייוויד הבהירו והגדירו, שזאת לא הכוונה.

אני יכול לומר זאת בביטחון, משום שכל הרעיון של הסדר ביניים ואוטונומיה, אדוני היושב-ראש, הוא רעיון של מעבר ביניים, שאיננו מחייב לגבי הסדר הקבע. כלומר, מה שהסכמי קמפ-דייוויד גרסו הוא, שהסדר הביניים אינו מכתוב דבר לגבי פתרון הקבע. כל האופציות פתוחות.

אני חושב, שבשנים שחלפו מאז הסכמי קמפ-דייוויד, אנחנו יכולים לראות שבעיות שונות עלו בעולם והצדיקו את התפיסה של האוטונומיה כמינהל עצמי שהוא לא מדינה, לא ממשלה. אנחנו בעידן שבו בעיית הלאומים חוזרת במלוא עוצמתה, כאילו כל הקרח של המלחמה הקרה נמס, ואנחנו חוזרים לוועידת ורסאי, לבעיות הלאומים. בעיית הלאומים מעלה מחדש את בעיית המיעוטים הלאומיים, העוינים, שחיים בתוך רוב לאומי אחר.

ההיסטוריה רצתה, שמיעוט של עם אחד נשפך לתוך טריטוריה של עם אחר, או שנשלט על-ידי עם אחר. אני חושב שיותר ויותר מבינים שהפתרון הזה, שאותו הכתיבו לנו במשך השנים, תחילה הערבים ואחר כך חלק מאתנו אימצו אותו, של הפרדה בכוח, כדרך היחידה לטפל במיעוט עוין, לסלק אותו או לסלק את עצמנו – הרעיון הזה יותר ויותר מוסר מעל הפרק. ניסו ליישם אותו לאחרונה בבוסניה. הרעיון הזה, שאם כל מיעוט יכול להקים מדינה, הפתרון של הרוב הוא להיפטר ממנו מייד, זה צד אחד של המשוואה. הצד השני, במקרה של הבלקנים, הוא להקים הרבה כיסי מדינות כאלה, כל אחת עם הצבא שלה, עם הממשלה שלה, עם הנשק שלה. כלומר, הרעיון הזה של פתרון רדיקלי לבעיית הלאומים הוא פתרון שבעצם הציעו רק לנו, רק למיעוט שלנו. מהר מאוד אנחנו יכולים להבין את האבסורד שביישום הפתרון הרדיקלי הזה, כי אם מיעוט לא יכול לחיות תחת רוב, מדוע יחיה המיעוט בגליל, שאיננו יהודי, תחת רוב? מדוע יחיה המיעוט בנגב תחת רוב? אם אתה מאמץ את

הפתרון הרדיקלי לבעיית הלאומים, אתה מגיע מהר מאוד לאטומיזציה או לפרגמנטציה או לריסוק של המערכת הבין-לאומית.

שוחחתי עם קנצלר אוסטריה על הבעיה הזאת. אני בטוח שהוא אמר זאת מתוך השקפתו. הוא אמר: לא כל מיעוט צריך לקבל מדינה. סוג הפתרון שאנחנו מדברים עליו להשגת שלום איננו מחייב פתרונות כאלה אלא פתרונות של אוטונומיה, שמאפשרים דו-קיום בין אותו מיעוט לבין הרוב הריבון. זה איננו ישים רק לגבינו, לדעתי זה גם ישים במקומות רבים אחרים בעולם, שבהם הסכסוכים האתניים עולים והולכים, ולא מתמעטים והולכים.

כלומר, בזמן שעבר מאז קמפ-דייוויד הרעיון של פתרון לערביי יהודה, שומרון ועזה במסגרת אוטונומיה, במסגרת מינהל עצמי שאיננו מדינה, שאיננו ממשלה – הייתי אומר שהפתרון הזה רק הוכח כישים יותר ויותר. זו בעיה מורכבת, יש לה פתרון מורכב.

מה עושה הממשלה? הממשלה, שהיתה אמורה, כביכול, להמשיך את הסכמי קמפ-דייוויד, בעצם אומרת כך: האוטונומיה היא מלת מסווה למדינה, בלי להגיד את זה, כמובן. אנחנו מנהלים משא-ומתן לקראת הקמתה של מדינה. אם הצד השני או המסד השני של הסכמי קמפ-דייוויד היה להשאיר את האופציות פתוחות, הרי הממשלה הזאת סוגרת את האופציות.

אני אומר זאת על סמך אותו מסמך שהממשלה כבר סמכה את ידיה עליו, מסמך שדנו בו היום בוועדת החוץ והביטחון, מסמך של הבנות, שעובד על-ידי האמריקנים והיה גם מלווה במסמך לוואי של ישראל, שמנסה להגדיר את הסכמי הביניים בשאלה הזאת של יהודה, שומרון ועזה. במסמך הזה יש בעצם קביעה של פרמטרים של הסדר הקבע, המוכנסים הישר לתוך הסדר הביניים, והם קובעים שתהיה פה לא אוטונומיה אלא בעצם תשתית למדינה פלשתינית. אני מפרט. המסמך הזה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת נתניהו, אתה מסכים לשאלה?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מעדיף שאת השאלה ישאל חבר הכנסת זיסמן בסוף.

המסמך הזה כולל הענקת סמכויות חקיקה, בלי הפרדה. חקיקת משנה, חקיקה ראשית – חקיקה. פירוש הדבר – כל החקיקה. כלומר, יצירת תשתית לפרלמנט.

נעמי חזן (מרצ):

אסור לצטט משיבות ועדות, בוודאי ובוודאי לא משיבת ועדת החוץ והביטחון.

בנימין נתניהו (הליכוד):

כן, אבל אני מצטט את העיתון הידוע "העולם הזה", שבו הופיע המסמך הזה, ואיש מאנשי הממשלה לא אמר, חברת הכנסת חזן, שהציטוט ב"העולם הזה" ובמקומות אחרים היה בלתי-מדויק.

נעמי חזן (מרצ):

הציטוט ב"העולם הזה" הוא מהמסמך הפלשתיני.

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת חזן, קריאת ביניים אחת מותרת.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקש ממך, רק התחלנו את הדיון כעת. זה מפריע לנואם. תסמוך על חבר הכנסת נתניהו שהוא ישיב בצורה נכונה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תיקון עובדתי. המסמך הישראלי, חברת הכנסת חזן, פורסם בעיתון הירדני באנגלית.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אנחנו ממשיכים.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

אפשרתי שתי קריאות ביניים ואנחנו ממשיכים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מדבר על המסמך האמריקני, המשקף הסכמה ישראלית-פלשתינית לנקודות הבאות: קודם כול העברת סמכויות חקיקה, לרבות חקיקה ראשית. שנית, פירוק המינהל האזרחי והעברת סמכויותיו לפלשתינים, לרבות סמכויות על מים וסמכויות על קרקע. שלישית, החלת 242 ו-338. זה מוזכר במסמך הזה לא פעם אחת ולא פעמיים, אלא שלוש פעמים. כלומר, קביעה כבר עכשיו בהסכמי הביניים, בניגוד להבטחת הממשלה, שלא תהיה קביעה כזאת בהסכמי ביניים, של הפרמטרים של הסדר הקבע, כלומר מסירת שטחים. רביעית, התייחסות למשלחת הפלשתינית כאל משלחת נפרדת לחלוטין. לא משלחת ירדנית-פלשתינית, לא ש"הבעיה הפלשתינית" תיפתר במסגרת של הסכם עם ירדן או עם ישות ירדנית-פלשתינית מעורבת – הפרדה מוחלטת. כלומר, משלחת פלשתינית לישות פלשתינית. חמישית, משטרה פלשתינית חמושה, גרעין של צבא לכל דבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, חברי הכנסת, אתם מפריעים לנואם. חבר הכנסת דראושה, מותר לקרוא קריאת ביניים אבל לא יותר מזה. חבר הכנסת בן-אלישר, תאפשר לנואם להמשיך. הוא יכול להשיב. אתם מפריעים לנואם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לגבי אותה משטרה פלשתינית, אני רוצה לצטט מעיתון "הארץ" מאתמול או מהיום: "בימים אלה הסתיים במצרים קורס ממושך להכשרת קציני משטרה פלשתינים. החניכים נבחרו אישית על-ידי יאסר ערפאת. זו משטרה פלשתינית, שהיא הגרעין לצבא הפלשתיני של המדינה הפלשתינית".

נקודה שישית – יחידה טריטוריאלית אחת. אני רוצה להבהיר את הסעיף הזה משום שהוא מרכזי. במסמך הזה הפלשתינים עמלו וקיבלו הסכמה ישראלית. שמעתי שפרצה צהלה בשורות המשלחת הפלשתינית כשהסכימו הישראלים לסעיף הבא – להתייחס לכל השטח, השטחים כפי שקוראים לזה, כליחידה טריטוריאלית אחת.

אני שואל את ראש הממשלה, שבוחר לא להיות פה, שאלה פשוטה: האם הפירוש של המלה "שטחים" כולל את המלה ירושלים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, אנחנו כאן בשביל להקשיב.

גונן שגב (צומת):

יוסף בא-גד (מולדת):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת שגב, חבר הכנסת בא-גד, אנחנו כאן בשביל להקשיב ולהשתכנע או לא להשתכנע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא להשתכנע.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש ממך להקשיב. כשיגיע תורך תוכל לשכנע אחרת.

אברהם בורג (העבודה):

יש חברי כנסת שמקשיבים כשהפה שלהם פתוח.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, תודה לך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מבקש מראש הממשלה להורות לנציג שלנו בשיחות להבהיר, עם פתיחתן, שההתייחסות למונח "שטחים", שאמורים להיות המושא של אותם הסדרי ביניים, היחידה הטריטוריאלית הזאת איננה כוללת את ירושלים. אני לא מסתפק בזה שראש הממשלה אומר: טוב, זה ברור, זה לא כולל את ירושלים. כשאנחנו חתמנו על הסכמי קמפ-דייוויד בממשלת הליכוד, ראש הממשלה דאז מנחם בגין טרח להעביר מסמך נוסף והבהיר: עמדתנו היא שההסכמים הללו אינם נוגעים לירושלים. ראש הממשלה מסרב לתת מסמך הבהרה, הוא מסרב להורות לנציג שלו, לנציג שלנו, של מדינת ישראל, שיסיר כל ספק בשאלה הזאת, ואני דורש ממנו לעשות זאת, כדי שעם ישראל ידע שהממשלה הזאת איננה מנהלת משא-ומתן על ירושלים.

אבל הסירוב של הממשלה ושל ראש הממשלה לתת הוראה כזאת הוא כרסום נוסף במעמדה של ירושלים. כלומר, לא מדובר כאן בהסדר ביניים, מדובר כאן בעצם בהחדרת כל הפרמטרים המצדיקים את אמירתו של פייצל חוסייני לפני ימים אחדים. הוא אומר בביטחון רב, והוא יודע מה הוא אומר: אנחנו נעים לקראת הקמתה של מדינה פלשתינית עם ירושלים כבירתה.

לכן, הממשלה הזאת, אדוני היושב-ראש, הולכת עכשיו לוויניגטון לנהל משא-ומתן על מסמך עקרונות שיוביל להקמתה של מדינה פלשתינית. זו המשמעות של המשא-ומתן שמתנהל שם. ואני רוצה לשאול את ראש הממשלה: אני חזרתי הבוקר מגן-הוורדים, יחד עם ראשי סיעות האופוזיציה וחברי כנסת משדרות רחבות של הבית הזה. פגשנו שם גם את מתיישבי יש"ע ומתיישבי הגולן וגם אזרחים מירושלים, מתל-אביב, מחיפה. אני רוצה להגיד לו: מנדט מאתנו אין לך, זה ברור. אבל לשיטתך, אין לך מנדט גם מהבוחרים שלך, מפני שאתה לא קיבלת מנדט לוויטורים מפליגים כאלה,

מחלקים רבים של הציבור שהצביעו עבורך. אתה כבר פטרת מהעולם את הפשרה הטריטוריאלית, לשיטתך כבר אין בקעת-הירדן, כבר אין גוש-עציון – –

מרדכי גור (העבודה):

מנין אתה יודע את זה?

בנימין נתניהו (הליכוד):

– – שלא לדבר על ירושלים. אין, יחידה טריטוריאלית אחת.

מרדכי גור (העבודה):

מנין אתה יודע את זה?

בנימין נתניהו (הליכוד):

כלומר, אין לך מנדט מאתנו, אין לך מנדט מהמצביעים שלך. אין לך מנדט לרדת מהגולן, גם אם תשאיר איזו חוליה עורפית קטנה על קצה המצוק. אין לך מנדט להכשיר הקמתה של מדינה פלשתינית, אין לך מנדט לוותר על ירושלים. אין לך מנדט, ולא קיבלת מנדט כזה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

מנין אתה לוקח את הסיפורים האלה?

מרדכי גור (העבודה):

מי נתן לך את האישור לדבר בשמם?

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אומר לך דבר אחד, חבר הכנסת גור – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

סגן השר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סגן השר.

מרדכי גור (העבודה):

לא זאת הבעיה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

סגן השר גור, עם כל הכבוד; מקבל, עם כל הכבוד.

אומר לך, סגן השר מוטה גור: לו היה ראש הממשלה מתייצב ערב הבחירות עם המסמך הישראלי, או לחלופין עם המסמך האמריקני שישראל הסכימה לו, שיש בו כל הסעיפים הללו שמניתי, לו היה מתייצב עמו לבחירות הללו, לא היה מקבל את המנדט ולא היה מכהן היום כראש ממשלה. לכן, אין לכם מנדט, ואם אתם רוצים מנדט כזה, אתם צריכים ללכת למקום היחיד שבו אתם יכולים לקבל אותו: לחזור אל הציבור, לבקש את המנדט. לי אין ספק שלא תקבלו אותו; ואתה אומר, חבר הכנסת, שלא תלך, כי אתה יודע שלא תקבל אותו. רבין, אין לך מנדט, ולכן אין זכות להכריע הכרעות גורליות לגבי מדינת ישראל בלי לחזור אל הציבור.

יהושע מצא (הליכוד):

נביא אתכם לשם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת גולדשמידט, אני מבקש.

שלמה בוחבוט (העבודה):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בוחבוט, אנא ממך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבין את המצוקה של חברי הקואליציה, אני מבין את זה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

המצוקה היא שלך, אתה במצוקה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הם התחייבו לבוחר בבחירה אחת, בהצעה אחת. הם הולידו אותו שולל. עכשיו הם מנסים תחת הסוואה, תחת מינוחים, תחת כל מיני ניסוחים בעצם להביא לא לניסוח של מפלגת העבודה בבחירות האחרונות אלא לניסוח של יוסי שריד ומרצ. ואני רוצה להגיד לכם, חברים, וזאת האמת: אתם זזתם, זזתם שמאלה. אתם כבר לא בתוכנית-אלון – –

גדעון שגיא (העבודה):

זזנו לעבר השלום.

בנימין נתניהו (הליכוד):

— — אתם זזתם לעבר מרצ, אתם זזתם למרכז המפה — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה הצטרפת למולדת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתם זזתם מחוץ לקונסנסוס.

בנימין נתניהו (הליכוד):

— — ואתם רוצים להעביר החלטה שהיא לזרא, שאינה לרוחו של הרוב הגדול של הציבור. אתם רוצים להעביר דבר שאיננו יכול לעבור, ואתם רק תביאו לפילוג העם הזה. לכן, הצעתי, אדוני היושב-ראש — —

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכם לא להפריע עוד. תנו לחבר הכנסת נתניהו לסיים, בבקשה מכם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, המערך זז שמאלה, המערך מיישם היום הלכה למעשה את תוכנית מרצ. כשאני מסתכל על הנקודות הללו, כשאני מסתכל על הספסלים, אני שואל את עצמי: מה ההבדל היום בין המערך לבין מרצ? והאמת היא, שאין הבדל. אבל ההבדל שקיים הוא בין מה שהבטיח ראש הממשלה ערב הבחירות לבין מה שהוא מציע היום במשא-ומתן בושינגטון, שהוא מסוכן למדינה ומסוכן על-פי השקפתם של רוב אזרחי המדינה. במצב כזה אין לראש הממשלה אמון הציבור, בוודאי שדרות רחבות של הציבור, ולכן נצביע אי-אמון.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת זיסמן, נהגת בכבוד ובצורה מסודרת. בבקשה, שאלה קצרה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני ראש האופוזיציה – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

במקום להפריע הוא נהג בצורה מכובדת, לכן מותר לו לשאול שאלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אפשרתי שאלה אחת ותשובה, זה הכול. בבקשה, אדוני.

עמנואל זיסמן (העבודה):

כשהבאת בדברייך את דבריו של הקנצלר האוסטרי, האם אתה מוכן לקבל את מה שהוא עושה לגבי המיעוטים בארצו, כלומר להעניק להם זכויות פוליטיות שוות ולתת להם זכות בחירה וזכות להיבחר? האם בזה אתה תומך, בהכללתם של הערבים ביהודה, בשומרון ובעזה בתוך מדינת ישראל – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

היה יותר טוב אם היית מפריע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מה, כבר אי-אפשר לשאול שאלה את ראש האופוזיציה?

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

מאחר שאני חושב שאולי ראש האופוזיציה לא שמע את שאלתי בגלל ההפרעות – –

היו"ר ר' אדרי:

הוא שמע, הוא שמע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

– – אני רוצה לחזור עליה.

היו"ר ר' אדרי:

הוא שמע, הוא שמע. תודה לך, אדוני. בבקשה, אדוני.

בנימין נתניהו (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, מה שקנצלר אוסטריה אמר – שלא כל מיעוט לאומי זכאי לריבונות. אני לא מפרט כרגע מה קורה בכל מדינה ומדינה, אבל אני רוצה שתדע דבר אחד: מה רוצים מאתנו הערבים? מה התביעה של העולם הערבי מאתנו? זכויות הפרט? הם רוצים אזרחות ישראלית? הם רוצים שוויון זכויות? הם רוצים אוטונומיה? הם לא אומרים את זה. הם אומרים: כיוון שאנחנו מיעוט שחי תחת שלטון רוב, אנחנו תובעים מדינה. ואני רוצה להגיד לך, שאי-אפשר ואסור – –

תופיק זיאד (חד"ש):

זה זיוף, זה לא מיעוט לאומי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה לא מיעוט לאומי, זה עם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

— — לחבר בין זכויות לאום לזכויות הפרט. אם הבעיה שלהם היא זכויות הפרט, אנחנו נפתור את הבעיה הזאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה לא יעזור לך, זה עם.

היו"ר ר' אדרי:

לא במקהלה. חבר הכנסת דראושה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אתה שומע את התביעה, התביעה היא למדינה, התביעה היא לא לזכויות פרט.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

תופיק זיאד (חד"ש):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע):

דו-קיום — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, כבר קראתי לך ארבע פעמים. אני מבקש ממך, אדוני, תאפשרו לסיים. אני מבקש מכם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת זיסמן, תסלח לי, שאלת. אני מבקש ממך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

עכשיו הוא מפריע.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הוא לא ענה לי.

היו"ר ר' אדרי:

תקשיב, בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

קודם הוא שאל שאלה, עכשיו הוא מפריע.

בנימין נתניהו (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, יש לך משפחה בירדן? יש לך משפחה בירדן, חבר הכנסת דראושה? יש לך או אין לך?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אין לי משפחה בירדן. אני גר כאן מלפני שבאת הנה. המשפחה שלי היתה קיימת כאן לפני שבאת אתה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך לשבת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אברהם יחזקאל (העבודה):

חבר הכנסת נתניהו, ארבע שנים היית בארצות-הברית.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לפחות 500 שנה אנחנו כאן.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך לשבת. בסדר? אתם רוצים שאני אפסיק את הישיבה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, אתה מפריע. חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר. זה מה שאתה רוצה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מה הוא שואל אותי שאלה כזאת?

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש, תקשיב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. זה בסדר? חבר הכנסת דראושה, קראתי אותך לסדר בפעם השנייה. אתה יודע זאת או לא? זה מה שאתה רוצה? אני מבקש.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ר' אדרי:

אני מפסיק את השאלות ואני מבקש תשובה קצרה. אתם מפריעים ולא מאפשרים להשיב. אנא מכם, תקשיבו. כל אחד מכם יגיע תורו וישיב, ישכנע או לא ישכנע. האם במקלה נשכנע זה את זה? לא. אתם מדברים במקלה, תפסיקו את המקלה. תנו להשיב. נתתי שאלה אחת, תנו אפשרות להשיב.

תופיק זיאד (חד"ש):

שאלה.

היו"ר ר' אדרי:

לא. אני מבקש ממך, תאפשר לסיים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני שמעתי את מנהיגי אש"ף וגם את מנהיגי ירדן מבהירים לא פעם אחת ולא פעמיים, שירדן מבחינתם היא חלק מפלשתין המנדטורית, והם צודקים. היא על רוב רובה של פלשתין המנדטורית, רוב אוכלוסייתה הוא פלשתיני, והם קרובים של הפלשתינים, אם תרצה, שחיים מעבר לירדן, בצד השני של הנהר. אין הבדל ביניהם, אלו משפחות, אלה אחים ואחיות.

מדינה שכוללת את רוב שטחה של פלשתין המנדטורית ורוב אוכלוסייתה הוא אוכלוסייה פלשתינית היא בוודאי משמשת כעין מדינה פלשתינית לכל דבר.

אני, אגב – אני רוצה שתדע – לא מעוניין להחליף את המשטר שם, נוח לי עם המשטר הנוכחי. אבל לגבי הטיעון של הפלשתינים – אין מדינה לאומית.

קריאות:

— — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

זה לא נכון.

לכן התביעה שלהם איננה – – –

קריאות:

בנימין נתניהו (הליכוד):

אתה יכול לצעוק כמה שאתה רוצה.

היו"ר ר' אדרי:

סיימנו את הפרק הזה. חבר הכנסת טמקין, תודה לך.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טמקין. חבר הכנסת טמקין, למה? למה?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, התביעה הערבית איננה להקמת בית לאומי פלשתיני. התביעה שלהם היא לומר שמיעוט שחי תחת ריבונות ישראלית איננו יכול לקבל את הריבונות הזאת והוא תובע בית לאומי שני ומדינה שנייה.

אני מוכרח להגיד לך, שרעיון ההגדרה העצמית לא כלל את הרעיון שכל מיעוט שתובע מדינה זכאי לקבל את המדינה. ואם העולם חשב שהוא יוכל לחייב אותנו בדוגמה הזאת, יחשוב פעמיים, כפי שקנצלר אוסטריה הציע, גם לגבי אירופה. אי-אפשר לקבל את העיקרון הזה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לך.

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, הרי איש לא שומע ולא מקשיב לכם. האם אתם חושבים שבצורה כזאת תשכנעו? אתם לא תשכנעו בדרך הזאת, לא בצעקות, לא בקריאות ביניים.

בנימין טמקין (מרצ):

אפשר לא להסכים, אבל שיענה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, חבר הכנסת טמקין, אתה לא משכנע איש מכיוון שאיש לא מקשיב לך. אתה מבין זאת או לא?

חברי הכנסת, ידידי ויקירי חבר הכנסת שטרית, אנחנו משתתפים בצערך הכבד ושולחים לך תנחומים כנים, לך ולרעייתך ולמשפחתך. שלא תדעו דאבה עוד.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא, תפקודה של הממשלה, הפגיעה — — —

שר הבריאות ח' רמון:

זה אותו סעיף.

היו"ר ר' אדרי:

זה סעיף ששייך להצעות אי-אמון, אבל זה סעיף בפני עצמו: תפקודה של הממשלה, הפגיעה בהתיישבות, לרבות תמיכתה בהצעת ועדת-שבס, והתבטאויותיו של ראש הממשלה כלפי המתישבים בגולן — של צומת ושל המפד"ל.

ינמק את ההצעה חבר הכנסת אבנר חי שאקי. אדוני, בבקשה. אני מבקש מכם, חברי הכנסת, תאפשרו למנמק לשכנע או לא לשכנע. לכל סיעה תהיה אפשרות להגיב במסגרת הדיון.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לפתוח בהבעת השתתפות בצער, בצערן של חברנו היקר, מאיר שטרית, ובצער רעייתו. יהי רצון שלא תדעו צער עוד לעולם.

חברי הכנסת, מול משכן הכנסת מפגינים זה היום השני ברציפות, ויפגינו במשך חמישה ימים וחמישה לילות, ללא הפסקה, מתיישבי יהודה, שומרון, עזה והגולן. הם באו לומר לעם ישראל, ובראש ובראשונה לכנסת, כי הם עלו להתיישב בהסכמת ממשלות ישראל, לעתים קרובות בעידוד ממשלות ישראל, הם נמצאים שם כדין. הם עושים שם עבודה נפלאה של הפרחת שממה, ולכן הם מצפים שהמשלחות של ישראל לשיחות השלום בווינגטון לא יפגעו בהם ולא בזכות ההתיישבות שלהם. הם באים להכריז כאן שהם מתכוונים להישאר שם, בעזרת השם, לעולם.

מכאן, מעל במה זו אני מעודד אותם בשם סיעתי, ואני בטוח – בשם סיעות רבות ובשם ציבור אדיר במדינה, שאנו רואים בו למעלה ממחצית האוכלוסייה, הרואה את נוכחותנו ביהודה, בשומרון, בעזה ובגולן נוכחות מוסרית, נוכחות משפטית, נוכחות צודקת, חזרה אל ארץ האבות.

מר רבין, ראש הממשלה, הביע אתמול, בהרצאתו בפני אנשי חינוך, את חששו מפני, חלילה, מחתרת יהודית ביש"ע או בגולן. אני רוצה לומר לך, ידידי ומכובדי ראש הממשלה ושר הביטחון מר רבין: הנוער הנפלא, הציבור הנפלא, שהקים את 140 היישובים ביהודה ובשומרון ובעזה ואת 32 היישובים ברמת-הגולן, אינו זקוק לאישור של מישהו מאתנו בדבר מהימנותו ונאמנותו למדינת ישראל ולחוקיה. לא היתה מחתרת יהודית ראויה לשמה, חלילה, כי מעולם לא קמה כזו. אין מחתרת יהודית נגד ממשלת ישראל, ואני מאמין באמונה שלמה שלא תקום מחתרת יהודית נגד ממשלת ישראל.

יש הפגנות, תהיינה הפגנות במסגרת החוק, באישור החוק, במסגרת הטוב. זכותו של ציבור להפגין על זכותו להתיישב, על זכותו לראות את יישוביו כיישובי קבע, היא זכות שאין עליה עוררין. זוהי המשמעות של ההפגנה המתמשכת הזאת, ואנחנו כאן בוודאי נחזק את ידיהם של היושבים כאן.

אני מרשה לעצמי לקרוא גם לחברים יקרים במפלגת העבודה – ללחוץ את ידיהם של המתיישבים הללו. אין אחד מהם שעלה ליישובו בניגוד לחוק. אין יישוב אחד שנמצא שם בניגוד למדיניות ממשלה, אם ממשלת מערך, אם ממשלת ליכוד ואם ממשלת ליכוד-מערך. משמע, ההתיישבות היתה, הינה ותהיה מעשה לאומי שעליו יש הסכמה לאומית רחבה, שאין עליו עוררין.

מדוע החליטה היום סיעת המפד"ל להצטרף להבעת האי-אמון? אני רוצה לומר, שאינני מאלה הששים לבקר לשם ביקורת ולתקוף, חלילה, לשם תקיפה, ולכן אפתח בשבחיה – ויש גם שבחים לממשלה הזאת, ומי שאינו רואה אותם מתעלם מן האמת.

יש הישגים בתחום הביטחון, הסגר זה כמה חודשים הגביר את הביטחון האיש. כולנו היינו זקוקים לו, משני העברים של "הקו הירוק", והשבח לאל, אפשר לומר שהרציחות האכזריות, הברוטליות, ההשתוללות, האלימות והטרור נבלמו במקצת. סיבותיו של הסגר, בעיני ובעיני סיעתי, הן רק

ביטחוניות, הוא לא בא להפריד את ישראל מיש"ע אלא הוא בא למנוע מרוצחים להיכנס למדינה ולרצוח.

הישג הוא הצמצום ההדרגתי בשיעור האבטלה. אנחנו מברכים ונשמח על כל צמצום נוסף באבטלה, כי להיות מובטל פירושו להיות אומלל ומושפל, ואין איש בבית הזה הרוצה לראות ציבור גדול או קטן מושפל, חלילה. כל מה שתעשה הממשלה הזו לצמצום האבטלה, תבוא עליה ברכה.

והתשתיות שהוחל בהן, הפיתוח של התשתיות בוודאי הוא בגדר צמיחה כלכלית מחד גיסא, ובגדר תשובה על בעיית האבטלה מאידך גיסא. על כך יש לברך.

על מה האי-אמון? האי-אמון – בראש ובראשונה על הנעשה במישור המדיני, וכן על פגיעות חמורות בדת ובחינוך הדתי. אנחנו סבורים, כי המשלחת שיצאה, שתצא או שיוצאת היום או מחר לווינגטון, אם ההוראות שבידיה הן כפי שעולה מן המסמך הידוע כמסמך העקרונות, הרי עלינו לבקר אותה קשות, ואנחנו עדיין קוראים לממשלה להתפכח ולהימנע מתוצאותיו של מסמך אומלל ומסוכן זה.

למה אומלל הוא, ולמה מסוכן הוא? הוא אומלל ומסוכן, ראשית, מפני שהוא כולו נסיגות. הוא נסוג אפילו מן הבסיס של אותה אוטונומיה. המושג אוטונומיה אינו מופיע כלל והתכנים של אוטונומיה אינם מופיעים כלל.

ועם כל ההסתייגות שלנו מן האוטונומיה, תמיד הבנו שזו מסגרת משפטית מצומצמת שדבר אחד בוודאי היא לא תשיג, היא לא תביא לריבונות לערביי י"ש"ע, לא מיועדת להביא לריבונות כזו, כי ישראל שומרת לעצמה, על-פי הסכמי קמפ-דיוויד ועל-פי המכתבים בין מר בגין המנוח לבין מר קרט, בידיעתו של מר סאדאת המנוח, ישראל שומרת לעצמה את הזכות לתבוע את הריבונות על שטחי יהודה, שומרון, עזה והגולן.

אני מאמין באמונה שלמה, שממשלת ישראל, או זו שתבוא במקומה, אם היא לא תעשה זאת, אכן תתבע ריבונות לעצמה בשטחי יהודה, שומרון, עזה והגולן.

אבל, מכל מה שאנו רואים שם, למרבה הצער, אנחנו רק רואים נסיגה מן העקרונות. קודם כול, בנושא הסמכות – מי הוא ומה הוא מקור הסמכות לאוטונומיה. היה ברור כשמש, שמדינת ישראל וחוקיה הם מקור הסמכות של אותה אוטונומיה, והנה המשלחת של ערביי ארץ-ישראל עושה כמיטב יכולתה כדי שלא יהיה זכר לאוטונומיה, לא יהיה זכר להסכמי קמפ-דיוויד, לא יהיה זכר למקור הסמכות הישראלית. מכאן הניסיון לערב את האו"ם, מכאן הניסיון לערב את האמריקנים, כדי לומר שלמעשה ישראל עומדת לצאת כביכול מן המשחק. לזה אין אנו יכולים להסכים, ולא נסכים בשום פנים ואופן.

סמכות חקיקה? צריך לומר למר רבין ולחברי הממשלה הזאת, שאני מכבד אותם, שסמכות החקיקה היא אבזר של ריבונות מדינית מן המדרגה העליונה. אין לך אטריבוט, אין לך אבזר של ריבונות גדול יותר מן החקיקה, חקיקה ראשית וחקיקת משנה. המחוקק הוא הריבון, והריבון הוא המחוקק, ולכן הדיבורים במסמך הזה על סמכות חקיקה פירושם הכנה, פרודור למדינה פלשתינית. המועצה המינהלית נעלמה, כמו נבלעה, כמו קורח ועדתו בפרשת השבוע. אין זכר למועצה מינהלית. במקום

מועצה מינהלית יש לנו PALESTINIAN INTERIM SELF GOVERNMENT ARRANGEMENTS, הסדרי
ביניים לשלטון עצמי פלשתיני.

שני דברים יש כאן: קודם כול שלטון פלשתיני, ואחר כך הסדרי ביניים. ביניים למה? גשר למה? גשר
למדינה הפלשתינית, שמעולם לא נהגתה, לא יזמו אותה ואיש לא חשב עליה כשישבו קרט, בגין
המנוח וסאדאת המנוח בקמפ-דייוויד. לכן הסכמת ממשלת ישראל לניסוח הזה יש בה נסיגה מהסכמי
קמפ-דייוויד, יש בה נסיגה מן האוטונומיה, יש בה נסיגה מסיכומי ועידת-מדריד, שלכאורה הממשלה
הזאת, לפחות טענה כאן בכנסת, שהיא ממשיכה בה.

יותר מזה: יש שם מושג שנקרא OCCUPIED PALESTINIAN TERRITORIES, שטחים פלשתיניים
כבושים. האומנם? האם היתה אי-פעם שם לפני ישראל מדינה פלשתינית?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היה עם פלשתיני.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מציע גם לך, ידידי מר דראושה, לחבר שהוא משפטן, תקרא את ג'וליוס סטון, מגדולי המשפטנים
בעולם כולו, שמוכיח שנוכחותה של ירדן ב-19 שנות שלטונה היתה נוכחות בלתי חוקית מבחינת
המשפט הבין-לאומי. ישראל היא הראשונה שנוכחותה יש לה בסיס משפטי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היתה החלטה של מועצת הביטחון, שנתנה לעם הפלשתיני ולעם היהודי – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, הרי אף אחד לא מקשיב לך.

רון נחמן (הליכוד):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

לא לך זכות התשובה אלא לחבר הכנסת שאקי.

רון נחמן (הליכוד):

בפרלמנט הישראלי עומד פרופסור שאקי וצריך להביא מובאות.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש ממך, תאפשר לחבר הכנסת שאקי ששיב.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

ג'וליוס סטון, וכמוהו עשרות משפטנים דגולים – שוובל, אחד הגדולים ביותר – מוכיחים בצורה חד-משמעית, שאין לקרוא לשטחי יהודה, שומרון ועזה TERRITORIES, ועל כל פנים מעולם לא היה שם ריבון שממנו כביכול כבשה ישראל את השטח ונישלה את תושביו; לא מיניה ולא מקצתיה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש ממך, תפסיק להפריע. אני כבר קורא לזה הפרעה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

יש עם שרוצה את הזכות, וזכותו של העם לממשל עצמי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מדובר על שתי מדינות לשני העמים.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, חבר הכנסת דראושה, על מה אתם מדברים? אף אחד לא מקשיב לכם, ואני לא אתן לכם לא לדבר ולא לשאול. לא אתן לכם בדרך הזאת. אתם רק מפריעים. אילו נהגתם בצורה מכובדת, אולי הייתי מאפשר שאלה, אבל לא בדרך הזאת. אתם לא משכנעים. אני מבקש גם מצד ימין לא להפריע עוד. סמכו על חבר הכנסת שאקי שישיב וידע להשיב כהלכה.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ר' אדרי:

אתה לא סומך על החבר שלנו? אז אנא ממך. בבקשה, אדוני.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הנושא השלישי הוא ירושלים המזרחית. קיים חוק-יסוד: ירושלים.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אין ירושלים המזרחית. יש מזרח-ירושלים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

חוק-יסוד: ירושלים, שהוא חוק-יסוד שנתקבל בכנסת הזו, ושמשקלו ומעמדו הוא משקל ומעמד של חוקה, אומר: ירושלים היא בירת ישראל.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זה לא מחייב שום מדינה אחרת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מדבר עכשיו, לא אתה.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה עוד מעט תדבר ותביע את דעתך במשך עשר דקות. מה הקפיצות הללו? כמה זמן? פעם אחת בסדר, פעמיים זה בסדר. אולי אתה נהנה לצאת מהאולם?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

סעיף ברור בחוק-יסוד זה קובע: ירושלים היא בירת ישראל השלמה והמאוחדת. כך נאמר בחוק-יסוד זה. על-פי זה פועלת המדינה. מסביב לזה יש הסכמה של 90% ולמעלה מזה מתושבי המדינה הזאת. ולכן, לא יעלה על הדעת, שעל-ידי מינויו של מר חוסייני לראש המשלחת או לחבר המשלחת – ונראה שהריב בינו לבין אל-שאפי עדיין לא קבע מי ראש ומי סגן – – –

היו"ר ר' אדרי:

זמן תם.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הפריעו לי. לא נתנו לי לדבר.

היו"ר ר' אדרי:

הבאתי הכול בחשבון.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

עוד לא התחלתי את הדיון ומפריעים לי כל הזמן. אני מצטער מאוד.

היו"ר ר' אדרי:

זמן עבר כבר לפני ארבע דקות.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מבקש קצת סבלנות, הנושא מאוד חשוב.

היו"ר ר' אדרי:

דקה וחצי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מזרח-ירושלים היא חלק אינטגרלי של ירושלים, וירושלים חלק אינטגרלי של המדינה. לכן כל ניסיון להראות, על-ידי מינויו של חוסייני, שירושלים תידון, כביכול, לא בא בחשבון. מעולם לא הסכימה לכך ישראל, ואני מצפה, מקווה ודורש, שגם מר רבין וממשלתו והמשלחת בשמו לא יסכימו לכך, כי זה יעמוד בסתירה גמורה לכל מה שהתחייבה לו ישראל מיום שחרור ירושלים ועד היום.

בסיכומי של דבר, ההתנגדות שלנו לממשלה הזאת נובעת מכך שהיא היום, לפי המדיניות שלה, מסכנת את עתידם של יש"ע ושל הגולן. אנחנו קוראים לממשלה הזאת שלא להמשיך בדרך הזו, לעמוד על הסכמי קמפ-דיוויד במקורם, לעמוד על האוטונומיה ולא מעבר לאוטונומיה, להימנע מכל אבזר של סמכות ריבונית, ובכך לומר לערביי ארץ-ישראל: אוטונומיה – כן; אוטונומיה תרבותית – כן; מוניציפלית – כן; חינוכית – כן; ריבונות כלשהי, שליטה כלשהי על מים, על קרקעות, על גבולות, על כוח משטרי גדול – לא זה מה שהתכוונו לו באותה אוטונומיה.

בנושא הדתי ובנושא החינוכי – ממשלה זו, למרבה צערי, כבר עשתה כמה שגיאות גסות, ואיני יכול שלא לציין זאת. הייתי מאוד שמח לשמוע תשובות. ראינו השבוע חילולי שבת במשרדי ממשלה. אני קורא לחברי בממשלת ישראל הנוכחית: אל תפגעו בשבת. אלמלא משמרים ישראל שתי שבתות כהלכתן, מייד נגאלים. מדוע לא תרצו באותה גאולה? נסו, בחנו את ה' וראו. אבל לפגוע בשבת? ממשלת ישראל מרשה לעצמה שפקידה ישאירו אור כל ליל השבת ויעבדו ביום השבת? זה מנוגד לחוק שעות עבודה ומנוחה, זה מנוגד לכל הסכם קואליציוני שהוא, גם כשאנחנו מחוצה לו. מן הדין שהממשלה תיסוג בה מן הפגיעות הללו בשבת.

הקיצוץ של 15,000 שעות בחינוך הממלכתי-דתי הוא פגיעה חמורה בחינוך הממלכתי-דתי. ואחרון – דחיקת לימודי היהדות מבתי-הספר.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אפשרתי לך כבר חמש דקות מעל המותר, וזה לא מה שהגשתם להצעת אי-אמון, עד כמה שאני יודע. אתה סוטה. אני מבקש ממך.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

תן לי דקה, בטובך, ואני מסיים.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לימודי יהדות הם הלימודים העושים תלמיד ישראלי לישראלי יהודי. המעט שניתן ביהדות, המעט שניתן בתנ"ך, המעט שניתן בהיסטוריה יהודית, אמור להקנות לתלמידי ישראל בבתי-הספר הממלכתיים קורטוב של יהדות, ריח של יהדות, טעם של יהדות. והנה, לצערי הגדול, בממשלה הזאת, במשרד החינוך כפי שנוהל עד כה, לא כך היה. אני מקווה שידידי פרופסור רובינשטיין ינהג אחרת ויחזיר את השעות של לימודי היהדות. ללא לימודי יהדות אין יהדות, וללא יהדות אין יהודים, למרבה הצער. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת שאקי. אנחנו עוברים להצעה של סיעת מולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל תפקודה של הממשלה. ינמק את ההצעה חבר הכנסת רחבעם זאבי. בבקשה, אדוני.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אנחנו מציעים להביע אי-אמון בממשלת רבין, הנשענת על קולותיהם של אנטי-ציונים ופוסט-ציונים.

בחרתי לנמק את ההצעה בדרך לא שגרתית, בדרך של חשבון נפש אישי שלי ושל בני דור הפרופלורים עם מי שבז לנו ומגחך על דרכנו. אלה הם דברים ציוניים בלי מרכאות, ועם זאת אני מקווה שהמסר יובן.

סבי רצה שאבי ימשיך בלימודי תורה שהצטיין בהם ויהיה רב בישראל. אבל אבי נדבק בחידק הציוני, נטש בית וארץ ועלה לארץ-ישראל, היה בין מקימי "גדוד העבודה" על שם טרומפלדור, וסלל כבישים. ביום הוא ניפץ אבנים ואכל קדחת, ובלילות התווכח עם חבריו על דרכי הגשמת הציונות והקמת חברה

צודקת ורקד עם בטן ריקה עד כלות הכוחות. בפלוגת העבודה שסללה את כביש עפולה-נצרת, במחנה אוהלים של יחפנים ורעבים, הוא נשא לאשה את אמי, בת-טובים מירושלים, שעזבה את מנעמי העיר ובית-עשירים, נטשה את התפנוקים והלכה עם סוללי הכבישים. יקירי הקרת בזו לגדודאים וגיחכו על בזבז הזמן והכוח ועל התלהבות נעורים שמתכלה לריק. היום היו קוראים להורי ולחבריהם "פרופלורים". ובזכותם קמה המדינה.

הוריה של רעייתי נטשו אוניברסיטאות ברוסיה, עלו לארץ-ישראל והקימו בכבשן הלוהט של עמק-הירדן קהילה שיתופית שקוראים לה קבוצת דגניה ב'. הם שכלו בת במלריה ובן במלחמה על עמק-הירדן. הם היו מיעוט קטן בעם וביישוב, חלוצים וחולמים שיקירי העם ומנהיגיו התגאו בהם והתקשטו בהם בפני זרים, אבל בתוכם הם גיחכו להם וראו בהם תימהונים. כאשר הגיע הצבא הסורי לשערי הקיבוץ שלהם בתש"ח, הם נאחזו בו בציפורניהם וסירבו לסגת. כי הם היו פרופלורים.

כאשר סגרו הבריטים את שערי הארץ בפני שארית הפליטה, מנעו את העלייה היהודית וגזרו גזירות חנק על היישוב היהודי, היינו עדיין נערים. אבל יצאנו להפגנות, קיבלנו מכות, ישבנו במעצר, החלפנו זהויות ושמות וירדנו למחתרת. כבר אז היינו פרופלורים.

כאשר שעטו גייסותיו של רומל מזרחה, לעבר ארץ-ישראל, וסכנת הכחדה ריחפה על היישוב היהודי, עזבנו את הלימודים ואת הבתים החמים והתגייסנו לפלמ"ח. שם קיבלנו נעליים בליות, כובע טמבל ומקל קפא"פ – קרב פנים אל פנים – כדי לעצור את הפולש; לנו במערות, בשדות ובהרים, ובבסיס הקבע היה לנו אוהל דולף; נשאנו על כתפינו אחים ואחיות שבאו מהשרפה הגדולה, מסירות המעפילים אל החוף הנכסף; פוצצנו מסילות ברזל, גשרים ותחנות רדאר, ששימשו את השליט האדיש לסבל עמנו; עבדנו בשדות הדגן בקיבוצים וכסבלים במפעל האשלג, כדי שיהיו לנו הזכות והיכולת להתאמן בנשק; קברנו את חברינו שנפלו על ידנו או במקומנו. רוב בני דורנו נשאר בעיר, עשו בלימודים או בעסקים, וראו בנו "פראירים". יותר נכון – כבר אז היינו פרופלורים.

כאשר פרצה המדינה נשאנו לשרת בצבא הקבע. בעת שרבים מבני גילנו הלכו לאוניברסיטאות בארץ ובחוץ-לארץ, או יסדו עסקים מצליחים, אנחנו הלכנו בשדות כדי ללמד בני יהודה קשת. כאשר הם התרווחו בכורסאותיהם מדושנים וזחוחים, היינו אנחנו מיוזעים ומאובקים וחסרי שינה מחמת עוד תרגיל ועוד פעולה. וכך שנה אחרי שנה במשך 30 שנה, כי היינו פרופלורים.

כל חמשת ילדי שירתו ביחידות שדה, כי הם היו פרופלורים, בני בניהם של פרופלורים. במלחמת יום הכיפורים המתינה רעייתי לפריסות שלום מבעלה הפרופלור ומשלושה מילדיה הפרופלורים ששירתו בו-זמנית בצה"ל.

בשירותי הצבאי פעלתי רבות, הרבה מעבר לחובתי הפורמלית, למען הקמתם של האחזויות ויישובים בכל רחבי ארץ-ישראל, ברמת-הגולן, בבקעת-הירדן, בגוש-עציון, ברצועת-עזה ובסיני. ראינו במתיישבים את השותפים הראשונים להגשמת הציונות לפי מיטב המסורת של תנועת העבודה הציונית. היינו שותפים לאיתור קרקעות, למיקום היישוב, להקמתו הפיסית, אפילו לקביעת שמו. כל אלה אינם בדיוק תפקידים צבאיים, אבל למדנו וחונכנו לעשות כך על-ידי מפקדינו, פרופלורים מובהקים.

ראיתי את ראשוני המתיישבים בגולן מייד בתום מלחמת ששת הימים, את ציפקה ואת יהודה'לה ואת חבריהם, שעזבו בית מסודר שבנו בנעוריהם, ועלו לרמת-הגולן לסקל שדות זרועים באבני בזלת ובסלעי מגור, כדי להופכם למטעים פורחים. ראיתי אותם בימים הקשים של מלחמת יום הכיפורים, כאשר פגזים ריטשו את בתיהם והם כמעט הלכו בשבי או נספו במלחמה. ראיתי אותם מאמינים, חולמים ולוחמים, חרושי קמטים מדאגות, צרובי שמש ורוח נאחזים ברמה הזאת.

ועליהם נאמר כעת שיסתובבו כמו פרופלורים? הפרופלורים האלה הם נכדיו של א"ד גורדון וניניו של בנימין זאב הרצל. יחד אתם נסתובב כולנו עד שתכלה הרוח הרעה.

אם פרופלור זה אחד שאכפת לו ואיננו מסכים, זועק ומפגין, הרי רבים מחברי היו פרופלורים, שהסתובבו ודחפו גם כאשר לא ביקשו מהם ולא קראו להם, ואפילו כאשר ראו אותם כמטרד. אצלם "ג'וב" משמעו היה מבצע, ולא מלה נרדפת למשרה. הם הסתובבו כפרופלורים ונשרפו באמונתם ובדרכם. ביניהם היו דני מס בגוש-עציון, פוזה בנבי-סמואל, יהודה סלומון וברלה ריינס במלכיה, נחום אריאלי במרומי הקסטל, שמואל גלינקא בסיני, קוטי אדם בשערי ביירות, ובני מרשק, שהיה גדול האכפתניקים והפרופלורים של דורנו, ועוד שורה ארוכה של פרופלורים במסדר הנופלים.

מדינת ישראל לא נוסדה ובאה לעולם בצורה מסודרת. היא קמה והיתה לעובדה בניגוד לסדר הטוב ולהיגיון. היא נולדה במלחמה חסרת סיכוי וניצחה צבאות גדולים על-ידי פרופלורים קטנים. גבולותיה נקבעו בעובדות התיישבותיות כמו תל-חי ועין-גב, רמת-רחל ונגבה, רביבים ונירים, שהם כולם פרופלורים תימהוניים המפוזרים בארץ האהובה והאכזרית שלנו. מדינת ישראל קמה בזכותם של אנשי מדע ופועלים קשי-יום, מורים ומשוררים, רופאים ויוגבים, שצירפו אבן לאבן בבניין ובחומה. וכולם פרופלורים. גם היהודים בגולה שתרמו מכספם לגאולת הארץ הם פרופלורים.

זכתה מדינת ישראל שהיו לה פרופלורים, שהיו לה מדחפים אשר דחפו ודחפו, הפגינו ונאסרו, בנו ולחמו, התיישבו וסיפחו, גוננו וסוככו על העם ועל המולדת.

היום מנסים קטני אמונה בתוכנו, או אנשים שהתעייפו במאבק המתמשך, להפוך את הפרופלורים לשנינה וללעג. גם ראש הממשלה רבין עושה כך, אף שבמשך שנים רבות היה הוא עצמו פרופלור. אלא שעכשיו הוא נשבה וסונדל אצל זיאד ומחאמיד, טמקין ויעל דיין-שיאון.

בממשלה כזאת אין לנו אמן. תודה, אדוני.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, חבר הכנסת זאבי, שעמדת בזמן שהוקצב לך.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אין לו הרבה להגיד.

היו"ר ר' אדרי:

אני חושב שצריך לכבד חבר כנסת שעומד בזמן שהוקצב לו.

אדוני השר רמון, בבקשה.

אלכס גולדפרב (צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מדבר בשם צומת.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת גולדפרב, אתה משתתף בדיון אבל לא בהגשת הצעות האי-אמון. אתם הגשתם הצעה משותפת של צומת והמפד"ל. רשות הדיבור היתה למפד"ל, אתה משתתף בדיון.

אדוני השר רמון, בבקשה. אני מבין שאתה משיב בשם הממשלה.

שר הבריאות ח' רמון:

אדוני היושב-ראש, הבנת נכון.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה, ראשית, להתייחס למה שלא נאמר בשלוש הצעות האי-אמון, אף שבדברי ההסבר לאי-אמון הדברים הללו הופיעו. לא נאמרה כמעט מלה וחצי מלה על הנושאים החברתיים-הכלכליים. לא נאמרה מלה וחצי מלה על הנושא הביטחוני, וכאשר נאמרה – דובר האופוזיציה שיבח את הממשלה על הישגיה בתחום הביטחוני. האם זה מקרה? לא ולא. ואני אסביר בנתונים מספר מדוע האופוזיציה איננה מביעה אי-אמון בתחומים הללו.

מיכאל איתן (הליכוד):

שוב אתה מסביר את האופוזיציה. תסביר פעם את עצמך, שהעם יבין. כל הזמן אתה מסביר את האופוזיציה.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ר' אדרי:

השר רמון עוד לא התחיל, בסך הכול הוא מדבר 30 שניות. אתם יודעים שעל-פי תקנון הכנסת יש לרשותו זמן בלתי מוגבל. אני מבקש שתאפשרו לו לקצר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חמש דקות, לא זמן בלתי מוגבל.

היו"ר ר' אדרי:

לצערי, הזמן הוא בלתי מוגבל. כך קבע תקנון הכנסת.

שר הבריאות ח' רמון:

חברי הכנסת, בעיקר ידידי באופוזיציה, אני פשוט רוצה למנוע מכם מכשלה, שלא תגישו אי-אמון בתחומים הללו. אני רוצה להסביר לכם מדוע, אולי אשכנע אתכם. כנראה מיוזמתכם החלטתם שלא לטפל בנושאים הללו, ואני רוצה להסביר לכם שטוב עשיתם.

הממשלה הזאת, שלא מלאה שנה לכהונתה, עשתה בתחומים מספר. חבר הכנסת שאקי, אתה דיברת על נושא החינוך. הממשלה הזאת משקיעה, בשנתיים הקרובות, 2.2 מיליארדי שקלים בחינוך – ביום לימודים ארוך, בקידום טכנולוגי, בחיסול מבנים דליקים, בבניית 1,400 כיתות חדשות ובשיפור מעמד המורה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מפסיקים לימודים ביום שישי.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת יהלום, חבר הכנסת שאקי דיבר בשם המפד"ל. אני מבקש ממך שלא להפריע. השר רמון לא הפריע לאיש מהדוברים.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, השר רמון, במקום לענות לדין, הוא מסיט את הדין.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת שאול יהלום, אנא ממך.

שר הבריאות ח' רמון:

בתחום החברתי – החזרנו את קצבאות הילדים, הגדלנו פי-שלושה את תקציב שיקום השכונות, עד ל-200 מיליון ש"ח. בתעסוקה – פה אני רוצה להיות מאוד מאוד זהיר, אבל לראשונה זה שבע שנים, זה ארבעה חודשים רצופים יש מגמה של ירידה באבטלה.

בתשתיות – לעומת השקעה של 5 מיליארדי שקלים בשנת הכספים 1992, הממשלה הזאת משקיעה בשנה זאת 6 מיליארדי שקלים, הרוב בכבישים, גידול של 60% לעומת השנה שעברה. בהשקעות בתשתיות של בתי-חולים יש גידול מ-50 מיליון ל-150 מיליון שקלים. הוקמו אזורי תעשייה ב-200 מיליון ש"ח. הוכפלו ההרשאות לעידוד השקעות לעומת מה שהיה, עד 1.5 מיליארד ש"ח.

בשנה זאת התחלנו לעשות דבר שממשלות רבות דיברו עליו – הפרטה. מכרו את חברת "מבני תעשייה" ב-500 מיליון ש"ח. החלה מכירת בנקים – בנק איגוד, הנפקת בנק הפועלים, המשך הנפקת "בזק" וכי"ל בבורסה.

שאול יהלום (מפד"ל):

שר הבריאות ח' רמון:

שב בשקט. למה לך?

סאלח טריף (העבודה):

הוא לא יכול.

שר הבריאות ח' רמון:

אלה הם מקצת התחומים, על קצה המזלג, של מה שעשתה הממשלה הזאת בפחות משנה. ולכן היא בהחלט ראויה לאמון גם מן האופוזיציה.

גם בתחומים של המגזר הערבי והמגזר הדרוזי, ואני לא אפרט, הממשלה הזו פועלת לצמצום פערים, ובפעם הראשונה הואצו בצורה משמעותית התקציבים על מנת לסגור פערים.

אסעד אסעד (הליכוד):

מדוע לא – – –

שר הבריאות ח' רמון:

עדיין יש פערים, אבל התקציב גדל ב-140 מיליון שקלים לעומת 1992. עדיין יש פערים. אני רק משווה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת דראושה, אני רק משווה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אפילו חבר הכנסת דראושה לא מקבל את דבריו.

שר הבריאות ח' רמון:

לא יעזור לכם כלום. אלה הנתונים.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אתם רוצים להקשיב או להתווכח ביניכם? אני מבקש שתקשיבו. הרי כל אחד ישתתף בדיון לאחר מכן ויביע את דעתו, יסביר, יסתור, ישכנע.

שר הבריאות ח' רמון:

בתחום הביטחוני – הממשלה הטילה סגר על השטחים, על יהודה, שומרון וחבל-עזה. הסגר הזה הניב תוצאות בכל ארבעת התחומים הבאים: בתחום הביטחוני, בתחום המדיני, בתחום החברתי ובתחום הכלכלי.

מאז הוטל הסגר חזר הביטחון האישי לרחובות ישראל. מספר הפיגועים במדינת ישראל ירד כמעט לאפס. מספר הנפגעים ירד כמעט לאפס. גם בתוך שטחי יהודה ושומרון, למרות כל התחזיות שתהיה חבית חומר נפץ, ירד מספר הפיגועים בכ-50%.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מה שמוכיח שהסיבה היא לא הסגר אלא הנוכחות הצבאית המוגברת.

שר הבריאות ח' רמון:

זה גם וגם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

50,000 באים יום יום. המתאם אומר שיש שלושה קווים.

שר הבריאות ח' רמון:

זה גם וגם, ולא יעזור לכם שום דבר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לכם לא יעזור.

שר הבריאות ח' רמון:

אני יודע שאתם נגד הסגר, בצדק אתם נגד הסגר – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

– – – אתם מדברים על הפרדה.

שר הבריאות ח' רמון:

אנחנו בצדק מדברים על הפרדה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לכן צריך להדגיש.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בגין, מותר קריאת ביניים אחת, אבל לא – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זו היתה קריאה אחת.

היו"ר ר' אדרי:

אבל בהפסקות.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לצטט לך, חבר הכנסת בני בגין, בלי למסור את המקור, כאשר נשאלו גורמי הביטחון בשאלה ישירה בישיבת הממשלה, האם הסגר מועיל למלחמה בטרור בשטחים אם לא, אמר אותו גורם ביטחוני: הסגר הועיל.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

השר לאיכות הסביבה אמר, שלמעשה הסגר לא קיים כלל.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בגין, אני חושב שאתה לא מתחשב ביושב-ראש. אדוני.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בגין, אני מציע לך שנשאל גורמים מקצועיים. שאלנו. הם לא מחויבים לשום דבר. להיפך, בתחילת הדרך אותם גורמים התנגדו לסגר, היתה להם דעה שלילית על הסגר. כשהם נשאלים היום שאלה ישירה בעניין הזה, נאלץ אותו גורם ביטחוני להודות, שאכן הסגר מסייע בידי כוחות הביטחון במלחמתם נגד הטרור. מה לעשות שזה לא מתאים לעובדות שאתה מתיימר לומר. אבל זו האמת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

חבר ממשלה אומר שזה לא קיים, מתאם הפעולות בשטחים אומר שזה לא קיים.

שר הבריאות ח' רמון:

בדרך כלל, השר שריד הוא לא מורה הדרך שלך. למה אתה בוחר בו בעניין הזה? אני מציע לך, תבחר גורם ביטחוני מקצועי שאתה ודאי נותן בו אמון בענייני ביטחון, ונתת בו אמון כל הזמן. למה לך? למה לך להתחכם? אלו הן העובדות. אתה נגד הסגר מטעמים אחרים, ואני אומר אותם. אבל אי-אפשר להתעלם מכך שהסגר החזיר את הביטחון למדינת ישראל והקטין בצורה משמעותית את פעולות הטרור ביהודה, בשומרון ובעזה. למרות כל התחזיות, מספר פעולות הטרור לא עלה והוא נשאר ברמתו שלפני הסגר, למרות המצוקה הכלכלית הקשה.

אבל לא רק בעניין הביטחוני הסגר הביא לתוצאות. כ-15,000 ישראלים חזרו לעבוד. התופעה שהיתה, אולי בשוליים אולי לא, של התחמקות מעבודה, נעלמה. חזרנו לעבוד גם בחקלאות, גם בבניין. אני משוכנע שבעתיד הלא-רחוק יחזרו ענפים אלה לידיים ישראליות.

גם בעניין המדיני – דיברו הרבה על ירושלים. אני מציע לכולכם לקרוא את העיתונות הפלשתינית שאתם מרבים לצטט ממנה, גם היום חבר הכנסת נתניהו ציטט ממנה, שהסגר קבע עובדה אחת, חד-משמעית, לגבי ירושלים, שירושלים איננה חלק מהשטחים. אם זה לא היה ברור למישהו – – –

סילבן שלום (הליכוד):

מה עושה פייצל אל-חוסייני אם הוא לא מייצג את ירושלים? מה הוא עושה שם? תגיד לי.

שר הבריאות ח' רמון:

אם זה לא היה ברור למישהו, בא הסגר והבהיר את עמדתה של הממשלה הזאת, והפלשתינים בשטחים מתקוממים נגד העובדה שאנחנו עומדים עליה. זוהי ההוכחה הניצחת לגבי מדיניות הממשלה הזאת. לא דיבורים, לא חשדות מופרכים שאין להם ידיים ורגליים, ואתם יודעים שהם שקר וכזב, וכולם משתמשים בהם על מנת לנהל הסתה בציבור נגד הממשלה הזאת, כאילו היא מפקירה את ירושלים.

באנו ואמרנו לפלשתינים: אין לנו מה לדבר על ירושלים. ירושלים היא בירת ישראל והיא ריבונות ישראל, והסגר הוכיח זאת באופן חד-משמעי.

סילבן שלום (הליכוד):

את מי מייצג פייצל אל-חוסייני?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת סילבן שלום, הערת פעם אחת, זה עושה רושם טוב. פעם שנייה זה לא עושה רושם כל כך טוב.

מיכאל איתן (הליכוד):

פה צבא אחד ושם צבא אחר – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, שמעת שכשמעירים פעם אחת זה עושה רושם מסוים. אתה עוד מעט מדבר. יש לך שמונה דקות, ותוכל להגיד כל מה שאתה רוצה.

שר הבריאות ח' רמון:

בהחלט בצדק החרישה האופוזיציה גם בנושא הביטחוני, גם בנושא החברתי וגם בנושא הכלכלי, החרישה לנוכח הישגי הממשלה. יפה נהגה האופוזיציה, שכנראה למדה את שיעוריה ולא באה להגיש אי-אמון בנושאים הללו, אף שהתכוונה לעשות כן.

הנושא היחיד שניסיתם להביע בו אי-אמון בממשלה היה הנושא המדיני. נבחן מה קורה עם הנושא המדיני. ראשית, חבר הכנסת נתניהו לא כל כך בקיא, לא בהסכמי קמפ-דייוויד ולא במצע מפלגת העבודה. כל מה שהוגש במסמך בוושינגטון על-ידי ממשלת ישראל מופיע באופן חד-משמעי בהחלטות ועידת מפלגת העבודה ובהחלטות מרכז מפלגת העבודה עוד ב-1989. כל התזה המופרכת של חבר הכנסת נתניהו, כאילו לא אמרנו, הסתרנו – הדברים האלה היו כתובים, הם נאמרו. יש מישהו מבוחרי מדינת ישראל שלא יודע שאנחנו לא רוצים לספח 2 מיליוני פלשתינים למדינת ישראל ואת השטח שעליו הם יושבים, ואת מרבית השטח שעליו הם יושבים? יש מישהו שלא יודע – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מבקש ממך. כבר ביקשתי ממך פעם אחת.

שר הבריאות ח' רמון:

יש מישהו מהבוחרים שלא ידע את זה? יש מישהו מהבוחרים שלא שמע על זה? הרי עשרות שנים לגלגתם על הפשרה הטריטוריאלית שלנו.

מיכאל איתן (הליכוד):

והיא איננה.

שר הבריאות ח' רמון:

אתם דאגתם לעשות זאת.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

בירדן. 20 שנה – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בגין, זה כבר עובר את הטעם הטוב. זו הפעם הרביעית שאתה מעיר הערות.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

השר צריך לדייק.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, עוד מעט חברים מהסיעה שלך יעלו ויגידו כל מה שעולה על רוחם. הדין צריך להיות מכובד.

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת רן כהן, אתה לא צריך להשיב, מי שצריך להשיב הוא השר רמון. אני מבקש ממך, אדוני. אתה מפריע לשר, אתה גונב לו את ההצגה. אתה עדיין לא שר ואתה לא משיב בשם הממשלה. אתה סומך על השר רמון, נכון? אם אתה סומך עליו, אנא תן לו, בבקשה ממך.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מציע לחבר הכנסת בנימין נתניהו, לפני שהוא עולה על הדוכן, לקרוא את מצע מפלגת העבודה. חבל שהוא לא עושה זאת. חבל שהוא טופל עלינו אשמות שווא. לו רק היה קורא, לא יותר, רק לקרוא זה לא הרבה, אפשר להבין את זה בקלות.

בתחומים החברתיים-הכלכליים אני גם לא מצפה ליותר. אני מבין שיש לו תחום עיסוק אחד, הוא עוסק רק בזה, זה מעניין אותו, הוא לא מתיימר להבין, אבל גם בתחומים שהוא מתיימר להבין, צריך לקרוא.

אבל אני שמעתי כאן תזה מאוד מאוד מעניינת בנושא האוטונומיה. חבר הכנסת נתניהו הכריז כאן למעשה, שהאוטונומיה היא הסדר קבע מבחינת הליכוד. זה מנוגד באופן מוחלט להסכמי קמפ-דיוויד. אבל לא רק שהוא הכריז שזו אוטונומיה שהיא למעשה הסדר קבע, אלא הוא בא ואומר: זו אוטונומיה שדומה לאוטונומיות לעמים אחרים.

אני רוצה להסביר לחבר הכנסת נתניהו, שאין אוטונומיה כפי שהוא מציע, אלא אם כן הוא מציע אוטונומיה שמשמעותה מתן זכות בחירה לתושבים הפלשתינים של יהודה, שומרון וחבל-עזה. מה הוא אומר לנו? הוא אומר: הפתרון לבעיות הלאומים במדינות שבהן יש רוב ומיעוט הוא מתן אוטונומיה. יכול להיות, במקומות שבהם רוב נתן למיעוט זכויות אוטונומיות, הן לא באו על חשבון זכויותיו האזרחיות להצביע ולקבוע את עתיד המדינה שבה הוא חי.

כל האוטונומיות כך, ביוגוסלביה, בברית-המועצות לשעבר, לכולם היתה זכות הצבעה במדינה שהעניקה להם את האוטונומיה. הבסקים מצביעים לפרלמנט הספרדי, הוולשים מצביעים לפרלמנט הבריטי, בקוסובו האלבנים הצביעו ומצביעים לפרלמנט היוגוסלבי, והיום לפרלמנט הסרבי. האם זה מה שמציע לנו חבר הכנסת נתניהו? אוטונומיה שלפיה תושבי יהודה ושומרון יצביעו לפרלמנט הזה, לכנסת?

אבל זה נכון, זוהי התזה של הליכוד, אתה אנחנו מתווכחים ואותה אתם מנסים לטשטש. המשמעות היחידה של דרככם היא סיפוח התושבים והשטחים למדינת ישראל, מתן זכות בחירה וחיסולה של מדינת ישראל כמדינה עם רוב יהודי יציב. זה מה שאתם מציעים. אמר זאת חבר הכנסת בנימין בגין. הוא לא מסתיר זאת. בשבילו חבל-עזה הוא כמו חבל הבשור. בשבילו חבל-עזה זו בשורה. בשבילו זה סיוט. בשבילו זה חלק בלתי-נפרד, ואנחנו רוצים להיפרד. הסגר באמת הוכיח זאת. למה חבר הכנסת בגין הוא נגד הסגר? למה הליכוד הוא נגד הסגר? – מכיוון שהסגר מפריך את הטענה

הבסיסית של הליכוד, שלפיה תוספת השטח משמעותה ביטחון. וראו זה פלא, התנתקנו מעזה ויש לנו ביטחון.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא התנתקת. הכנסת יותר צבא לעזה.

שר הבריאות ח' רמון:

— — — זה תרתי דסתרי.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה מטעה את הציבור.

שר הבריאות ח' רמון:

את הוויכוח הזה כבר סיימנו.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא סיימנו. אתה מטעה את הציבור. לא התנתקנו מעזה.

היו"ר ר' אדרי:

שמענו. אני מבקש מכם, שמענו. הערתם.

שר הבריאות ח' רמון:

מה שרוצים חבר הכנסת בני בגין והליכוד זו תופעת קבע – שיבואו לפה 120,000, 150,000 ו- 200,000 פלשתינים מהשטחים, כתופעת קבע.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

איזה שלום אתה רואה?

שר הבריאות ח' רמון:

— — — כתופעת קבע. ואנחנו לא רוצים, מאה אחוז, חבר הכנסת בני בגין — — —

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בגין, אנא ממך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כשיהיה שלום הם לא יבואו? לא תיתנו להם? איזה שלום זה יהיה? כמו בלגיה? צרפת?

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת בגין, אנא ממך, אנא ממך. זה לא מתאים, זה לא מתאים. זו כבר הפעם השישית שאתה מעיר.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זה לא מתאים לשר, כבוד היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

תאר לעצמך, אדוני, אם כל חברי הכנסת היו מעירים שש פעמים כמורך, לאן היינו מגיעים? אנא ממך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא, לא, אני מציע הצעה לסדר, כבוד היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

כאשר היושב-ראש שם לב ששר, חבר הממשלה, אומר דברים חסרי שחר, אני מציע שאתה כיושב-ראש תעיר לו.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני לא יכול להעיר לו. כאשר חבריך ישיבו הם יעירו לו על כך. אני חייב להיות נייטרלי. גם למר נתניהו לא הערתי דבר או חצי דבר, אלא כיבדתי אותו, כמו שאני מכבד את השר רמון.

יהושע מצא (הליכוד):

יש לי שאלה.

היו"ר ר' אדרי:

אתן לך לשאול שאלה.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בני בגין, נדמה לי שיש שלום עם מצרים.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני השר, בבקשה. אני מבקש שלא יפריעו ושאתה תמשיך לדבר בשקט.

שר הבריאות ח' רמון:

יש שלום עם מצרים ולא באים עובדים זרים ממצרים לישראל. אף אחד לא בא וכופר בכך שיש יחסי שלום בינינו לבין המצרים. אבל אתה לא רוצה. אתם כליכוד, על-מנת להפוך את עזה לחלק בלתי-נפרד ממדינת ישראל, רוצים פה תופעת קבע של 150,000 פלשתינים ו-200,000 פלשתינים. אתם רוצים שאת כל האנרגיה הציונית נוציא על קליטת מיליון פלשתינים בעזה. אנחנו פשוט לא רוצים את זה. אנחנו לא רוצים את עזה, כי אנחנו חושבים שסיפוחה הוא קללה למדינת ישראל הציונית. זה הוויכוח. זה כל הוויכוח בינינו.

רון נחמן (הליכוד):

זו דמגוגיה.

קריאות:

שר הבריאות ח' רמון:

זה כל הוויכוח.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש. אני מבקש.

שר הבריאות ח' רמון:

לכן, יש לנו חילוקי דעות. אבל אנחנו מיישמים את הסכמי קמפ-דיוויד, בניגוד לכם, הרואים באוטונומיה הסדר קבע. הדברים באו לידי ביטוי מובהק בדבריו של חבר הכנסת נתניהו – לרבות סיפוח, לרבות מתן זכויות הצבעה, כי אין פירוש אחר לדבריו. אני הולך וקורא את הסכמי קמפ-דיוויד, ובהם נאמר, והסכיתו נא, חברי מן הליכוד: "מצרים וישראל מסכימות, כי כדי להבטיח העברה מסודרת ובדרכי שלום של הסמכות, ובהתחשב בצורכי הביטחון של כל הצדדים, יהיו הסדרי מעבר לגבי יהודה, שומרון וחבל-עזה, לתקופה שאינה עולה על חמש שנים. במטרה להעניק אוטונומיה מלאה לתושבים ייסוגו הממשל הצבאי הישראלי ומינהלו האזרחי, לכשתיבחר בבחירות חופשיות על-ידי התושבים הללו רשות של מינהל עצמי" – ותקשיב, חבר הכנסת בני בגין – "כדי להחליף את הממשל הצבאי הקיים – – –". את זה אתם כתבתם, לא אנחנו.

סילבן שלום (הליכוד):

מזל טוב שאימצתם את זה.

שר הבריאות ח' רמון:

את זה אתם כתבתם.

סילבן שלום (הליכוד):

עד לפני שנתיים היו לכם חלומות באספמיה.

שר הבריאות ח' רמון:

רק מה? אתם התנערתם מכך. התנערתם מכך עוד ב-1980. פרשתם מהסכמי קמפ-דייוויד. לכן במשך עשר שנים עשיתם הכול על מנת שלא ליישם אותם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אתה מטעה.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, סליחה. חבר הכנסת בגין, אני אפשרתי שאלה לחבר הכנסת מצא, היושב בצורה מכובדת, לאחר שהשר יסיים את דברו. את מה שאתה רוצה להגיד הוא בוודאי ישאל. אם אתה סומך עליו, הוא יעשה זאת בצורה – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אפשרתי שאלה על מנת שהדיון יהיה הוגן. אפשרתי לחבר הכנסת מצא לשאול שאלה בסוף. אני מבקש ממך.

שר הבריאות ח' רמון:

באתם וכתבתם: "יוקם כוח משטרה מקומי" – ולא השארתם זאת בספק – "חזק"; לא סתם כוח משטרה אלא חזק, מקומי וחזק. אנחנו אפילו לא עושים אותו חזק ואתם משתוללים.

שאול יהלום (מפד"ל):

האם כתוב שהם יתאמנו בירדן? במדינה אויבת? – תקרא.

שר הבריאות ח' רמון:

לכן, ידידי, אנחנו בהחלט – – –

קריאה:

– – –

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מצא, אני אזכיר לו.

לכן, חבר הכנסת בני בגין, ידידי מהליכוד, אנחנו מנהלים משא-ומתן במטרה שונה מהמטרה שלכם, לא כי מישוהו מאלץ אותנו, לא כג'סטות, לא כמחווות, אלא אנחנו באים ואומרים: רבותי, אנחנו רואים בתקופת המעבר תקופת מעבר, ובתקופת המעבר הזאת נמלא את הסכמי קמפ-דייוויד ונעביר לרשות התושבים את כל העניינים הקשורים לניהול חייהם, מלבד הביטחון, מלבד היישובים היהודיים, מלבד נושאים שיש להם השלכה ישירה על מדינת ישראל, ואני אפרט.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תקופת מעבר למה?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בגין, די, אני מאוד מבקש, עד כאן. קיבלת פעם את פרס חבר הכנסת האדיב. למה לך לקלקל זאת? עזוב, די, עד כאן.

יצחק לוי (מפד"ל):

את זה אתה אומר כל הזמן.

שר הבריאות ח' רמון:

אני אומר זאת רק למי שקיבל את הפרס.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יצחק לוי, אולי אדוני יעיר בישיבה? – תודה. בכל אופן, אני חושב שחבר הכנסת בגין נרגע.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זה מאוד תלוי בסערה – – –

שר הבריאות ח' רמון:

לא, לא, אף שאתה תסער מבפנים אתה תתאפק, כי אתה בן תרבות. אני אומר שאנחנו מנהלים בהחלט את המשא-ומתן הזה כך. לכן הצענו מיוזמתנו, על-פי תפיסת עולמנו, שבאה להתנתק מהשליטה על 2 מיליוני פלשתינים, שאתם רוצים אותם בקרבנו, הצענו להם את הסמכויות, הצענו להם חקיקה, ולא כפי שאמר חבר הכנסת ביבי נתניהו. אני פשוט לא רוצה לצטט, כי אני לא רוצה להאריך. הצענו להם חקיקה בתחומים שיועברו אליהם באופן מוחלט, כמו למשל בריאות, כמו למשל

חינוך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אבל חקיקה, לא משנית.

שר הבריאות ח' רמון:

נכון, נכון. אני אומר כאן, כי זה לא מעניין אותנו לחוקק עבורם לא חקיקה משנית ולא חקיקה ראשית. בשום חקיקה הם לא מעניינים אותנו. לעומת זאת, בביטחון – לא, בנושאים שקשורים לייעוד קרקעות – לא, בדברים הללו, שיש להם השלכה לגבי שלטוננו – לא, בנושא המים – לא. הדבר כתוב במפורש במסמך, וחבר הכנסת ביבי נתניהו יודע לקרוא אותו, אבל הוא מנסה להטעות את הציבור, והוא מוסר דברים לא מדויקים ולא נכונים. בהחלט חקיקה. מה קרה? איזו מדינה פלשתינית תהיה אם הם יחוקקו וינהלו את חייהם בנושאי בריאות, חינוך או רווחה?

סילבן שלום (הליכוד):

מתי פותחים את כל רמאללה?

שר הבריאות ח' רמון:

אחר כך באנו והצענו להם בהחלט לשלוט על הקרקעות שלהם מבחינה אורבנית, כפי שעיריית תל-אביב שולטת על הקרקעות בתל-אביב, והיא לא ריבון שם; וכפי שעיריית ירושלים יש לה שליטה על הקרקעות בירושלים, והיא לא ריבון שם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא הצעתם את זה.

שר הבריאות ח' רמון:

הצענו בדיוק את זה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אמרתם: קרקעות פרטיות.

שר הבריאות ח' רמון:

הצענו קרקעות פרטיות וקרקעות ששייכות לערבים. לגבי קרקעות הקרויות קרקעות מדינה – זה יהיה משותף. לגבי מים – הצענו שזה יהיה משותף, כי יש לכך השלכות. הצענו לקיים דיון. והקמנו ועדות לצורך העניין הזה.

יצחק לוי (מפד"ל):

מה זה משותף? מי מחליט?

שר הבריאות ח' רמון:

משותף פירושו ששני הצדדים יושבים, דנים ומחליטים לטובת שני הצדדים, לטובת חיים משותפים, דבר שאתם לא רוצים בו.

יצחק לוי (מפד"ל):

על כל דונם שני הצדדים יחליטו.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת יצחק לוי, שמעתי אותך.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, אתה לא חייב לנהל דיאלוג עם כל אחד.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אחרי 11 חודש מה יצא לכם מההצעות האלה?

שר הבריאות ח' רמון:

אומר לך.

היו"ר י' עזרן:

תסלח לי, אדוני השר. אתה רוצה לנהל דיאלוג אתו?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

חבר הכנסת בגין, המשיח לא יבוא, רק דוחים קצת.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בגין, אני מבקש ממך לא לנהל דיאלוג.

שר הבריאות ח' רמון:

בהחלט חל שינוי. מנהלים משא-ומתן סובסטנטיבי אמיתי.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא.

שר הבריאות ח' רמון:

אבל אני מדבר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בגין, אאפשר לך לשאול אחר כך. זהו, נקודה.

שר הבריאות ח' רמון:

אמיתי, על ענייני מהות. הרי מה אתם עשיתם אנחנו כבר יודעים, זה לא סוד. גם מה שהיה סוד כבר אינו סוד בפנינו. הייתם באים אחת לחודש, נואמים איזה נאום וחוזרים הביתה, מתווכחים איפה יהיה ההמשך.

עכשיו יושבים ומדברים על עניינים מהותיים. זה לא משא-ומתן קל. יש בינינו חילוקי דעות. אבל חילוקי הדעות האלה הם על השאלה – איך אנחנו מפסיקים לשלוט על 2 מיליוני פלשתינים, בשעה שאתם ניהלתם משא-ומתן על מנת שהמצב הנוכחי ימשיך ויישאר. זה מה שעשיתם.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בני בגין, אני ביקשתי ממך. הרי אני יכול לא לתת לך לדבר. הרי כשאתה עולה על הדוכן, אני לא מסכים לדברך; בדיוק כמו שאתה לא מסכים אתי, אני לא מסכים אתך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

תדבר על העובדות.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מדבר רק על העובדות, לפי מיטב ידיעתי, שהיא טובה מידיעתך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

לא, לא.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מבקש ממך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

ראש הממשלה – – –

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת בני בגין, זה לא בסדר.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, זמנו של השר רמון הוא בלתי מוגבל?

היו"ר י' עזרן:

בלתי מוגבל כל זמן שההפרעות הן בלתי מוגבלות.

יוסף בא-גד (מולדת):

גם אני אהיה בלתי מוגבל בזמן?

היו"ר י' עזרן:

אתה תהיה מוגבל מאוד. אל תפריע לי, בבקשה, חבר הכנסת הרב בא-גד.

שר הבריאות ח' רמון:

לכן, אנחנו, בניגוד לכם, ראינו בנושא הזה של האוטונומיה שלב מעבר, ולא התווכחנו על כך. והסכמנו, ואנחנו מסכימים, על-פי השקפתנו – שוב אני מדגיש – שזהו שלב לקראת המשא-ומתן הכולל על בסיס 242 ו-338, שכולל על-פי השקפתנו – אי-שליטה על 2 מיליוני פלשתינים ועל רוב השטח שהם יושבים בו. זה היה מצענו. זאת מדיניותנו. על מה אתם מלינים? על מה אתם באים בטענות?

בהחלט, בתשעה חודשים אלה חל שינוי. קשה, מסובך, אבל אנחנו מתקדמים, לאט, לאט יותר ממה שציפינו, נכון, כי אנחנו עומדים על עניינים מהותיים אמיתיים, בעיקר בנושאי ביטחון, ולא מוכנים לוותר. עומדים בנושא ירושלים, לא מוכנים לוותר, ולא מסכימים שירושלים תהיה חלק מהאוטונומיה, ולא מנהלים על זה משא-ומתן, בניגוד לכל הדברים חסרי השחר והבסיס שחבר הכנסת ביבי נתניהו אמר כאן, והוא אמר אותם בדדון, כי הוא יודע שהדברים הם לא כך.

קריאה:

את מי מייצג פייצל חוסייני?

שר הבריאות ח' רמון:

לכן, גם בנושא המדיני, ידידי מהליכוד, הממשלה הזאת ראויה לאמון, כי היא מבצעת את מדיניותה, לא את מדיניותכם. אני שמח על כך. או לנו אם היינו מבצעים את מדיניותכם; או לנו, כי המדיניות שלכם היא מדיניות של קיפאון, היא מדיניות של כזב בנושא המשא-ומתן. זה הביטוי הכי עדין שאני יכול להגיד על מה שעשיתם בעשרה חודשים, אחרי שאנחנו יודעים מה עשיתם.

סילבן שלום (הליכוד):

הליכוד הוא אשר הביא את הערבים לשולחן הדיונים.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת סילבן שלום, אני מבין טוב מאוד שאתה בעד השלום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת גוז'נסקי, לא לנהל דיאלוג שם. חברת הכנסת גוז'נסקי, את מפריעה לי ולא עוזרת, אני מצטער מאוד. להיפך, תשמעי מה שהוא אומר. הוא אומר שהוא בעד השלום, הביא את הערבים לשולחן הדיונים. אז בלי צעקות. תחזקי את ידיו.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת סילבן שלום, לו אימצנו את המודל שלכם, שרק בעטיו הבאתם שלום, כשהחזרתם עד האינץ' האחרון, לו אימצנו את המודל הזה – ודרך אגב, גם הוא כמודל מופיע בהסכמי קמפ-דיוויד – והחזרנו את רמת-הגולן עד האינץ' האחרון, כמו שאתם החזרתם את סיני – – –

זאב בנימין בגין (הליכוד):

— — —

סילבן שלום (הליכוד):

הסורים באו לשולחן רק — — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת סילבן שלום. חבר הכנסת סילבן שלום, אני קורא אותך לסדר פעם אחת.

סילבן שלום (הליכוד):

אל תקרא אותי לסדר אפילו פעם אחת.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, אל תגיד לי מתי לא לקרוא אותך, מפני שאני קורא אותך לסדר פעם אחת, לא פעמיים.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת סילבן שלום, זה לא יעזור. אמרת: עשיתם שלום עם מצרים, ובכך התפארת. ואני בהחלט מברך, ובמפלגה שלנו בכנסת בזמנם הצביעו יותר חברי הכנסת מסיעת העבודה מאשר חברי הכנסת מסיעת חרות עבור השלום הזה. אבל אילו אימצנו את מה שאתה מתפאר בו, אני מודיע לך: היה שלום, אבל אנחנו מנסים שלא לחקות את המודל הזה ולא להחזיר עד האינץ' האחרון, ומנהלים מאבק מדיני קשה, מורכב ומסובך, כשהדוגמה של קמפ-דייוויד וסיני מעיקה עלינו במשא-ומתן הזה. תמיד באים ואומרים לנו: מה אתם רוצים, בגין החזיר הכול, איך אתם לא תחזירו הכול? הליכוד החזיר הכול. לכן אני אומר לך: אם אתה מתפאר, להתפארות הזאת יש מסקנות.

ואני רוצה לומר בנושא המנדט. הדבר הכי חמור שאמר חבר הכנסת בנימין נתניהו — — —

עמנואל זיסמן (העבודה):

חבר הכנסת עוזי לנדאו נתן יד לעקירת יישובים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה טועה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת זיסמן, אני פונה אליך. אנא ממך, אתה עוקר ממני צעקות, בינתיים.

שר הבריאות ח' רמון:

הדבר האחרון, ובכך אני רוצה לסיים, זהו הדבר החמור ביותר שאמר חבר הכנסת נתניהו. חבר הכנסת בנימין נתניהו אמר, ובכך הוא מייצג את הליכוד: אין מנדט לממשלה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

נכון. אתם חבורה שהולכה את הציבור שולל. הבטחתם דבר אחד – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת לנדאו, אנא ממך. אם יש לך שאלות, אני אאפשר לך בסוף.

עוזי לנדאו (הליכוד):

הנאום שלו – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת לנדאו, אנא ממך, הרי אתה מכיר אותי, שהאצבע שלי קלה מאוד על ההדק של ההוצאה לפועל. לכן אני מבקש ממך, אל תאלץ אותי.

שר הבריאות ח' רמון:

מה זאת אומרת "אין מנדט"? מי קובע אם יש מנדט או אין מנדט?

יהושע מצא (הליכוד):

דראושה.

שר הבריאות ח' רמון:

הפעם היחידה שהעם קובע היא אך ורק בבחירות לכנסת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני לא רוצה להביך את היושב-ראש, לכן אני יוצא.

היו"ר י' עזרן:

אני בכנות אוהב לראות אותך יושב כאן, כי אתה תורם הרבה מאוד, בצורה אינטליגנטית, לדיון. אבל, אנא, תן את האפשרות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מצפה לתשובה אינטליגנטית מהשר. אבל אם הוא מתקשה בכך, לא אפריע לו לתת את התשובה שלו.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך ומעריך מאוד.

שר הבריאות ח' רמון:

מכיוון שחבר הכנסת עוזי לנדאו יצא מיוזמתו, אני אתאפק ולא אגיב על ההערה האחרונה. גם כשיחזור אני אתאפק.

היו"ר י' עזרן:

אל תסתובב כמו פרופלור, בבקשה, חבר הכנסת לנדאו.

שר הבריאות ח' רמון:

ולא אגלוש מדיון זה לדיון באינטליגנציה.

חבר הכנסת נתניהו בא ומטיף פה מוסר, אנחנו בשמאל, אנחנו אני לא יודע איפה, ומשתמש בטרמינולוגיה של הימין הכי קיצוני שיש, עוזי לנדאו, למשל, ואומר: אין מנדט. מי שם אותו לומר שאין מנדט? מה, הוא ריבון העם? בחרו אותו בתנועת הליכוד. גם על כך שמעתי שיש פה ושם ערעור. אבל זה בסדר, הרוב בחר אותו, בליכוד הוא ריבון. בליכוד הוא יכול לייצג את בוחרי הליכוד. את העם? העם מביע את רצונו אחת לארבע שנים, לא יותר ולא פחות, אלא אם הכנסת מחליטה אחרת, ואז הבחירות מתקיימות קודם לכן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם יש לך מנדט, מה אתה מפחד ללכת לבחירות? אתה מפחד כי אתה יודע שאין לך מנדט. מה אתה מתפלפל פה? אתה יודע שאין לך מנדט.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מעיר את תשומת לבך, אתה ראשון הדוברים.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה זוכר – אני רוצה להעלות זיכרונות נעימים – עמד על הדוכן חבר הכנסת בני בגין כמה חודשים לפני הבחירות והודיע למפלגת העבודה, שהיא נידונה לחיי נצח באופוזיציה, שאין לנו תקומה, וקרה אחרי חודשים מספר ופתאום אני רואה אותך, חבר הכנסת בני בגין, יושב באופוזיציה. אז למה לך להתנבא? עזוב את זה. תשאיר את זה לסוקרי הסקרים.

חבר הכנסת בני בגין, אני יכול לצטט לך את מנהיגך לשעבר, חבר הכנסת יצחק שמיר, שכאשר אנחנו היינו מבקשים בחירות הוא היה אומר: בחירות עושים אחת לארבע שנים. ניסינו לגייס רוב בכנסת, עד שהשגנו רוב בכנסת, ושינינו את עמדתנו. אבל הוא – אף שכל מיני סקרים באו ואמרו לו שהוא

בעמדה מסוימת, נחותה. האם כל שבוע נמדוד בדיוק מה אמר הסקר ונלך לבחירות? תאר לך שיהיו בחירות והתחזית שלך תתממש, אני לא חושב שיהיה כך, ואתם תנצחו, רחמנא ליצלן, ותהיו ארבעה חודשים אחרי הבחירות – ואם אנחנו לוקחים דוגמה מארצות-הברית, אחרי ארבעה חודשים יש אכזבה והציבור יאמר: אנחנו מאוכזבים מהליכוד, ונלך לבחירות אחרי ארבעה חודשים – – –

סילבן שלום (הליכוד):

אחרי חודש.

שר הבריאות ח' רמון:

אחרי חודש נלך שוב לבחירות, שוב לבחירות? איזה מין תזה פוליטית זאת? כאשר היא באה מצד ימין קיצוני כמו חבר הכנסת עוזי לנדאו וכל היתר – אני לא רוצה לציין שמות – אני מבין. אבל כאשר היא באה ממפלגה רצינית – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

תגיד: כל הפרופלורים.

שר הבריאות ח' רמון:

– – – כאשר היא באה ממפלגה שמתיימרת לייצג את המרכז, שמתיימרת לייצג את הדמוקרטיה, שמתיימרת לכבד את החיים הדמוקרטיים – כשהיא באה וצועקת: אין מנדט, אני אגיד לך מה זה עושה.

יצחק לוי (מפד"ל):

– – – על-ידי רמאות – אין מנדט.

שר הבריאות ח' רמון:

זה אומר להסית – וזה הדבר החמור – את הציבור כנגד ממשלה נבחרת, כנגד ממשלה לגיטימית, ולא שהוא, חס וחלילה – חבר הכנסת נתניהו – ינקוט צעדים בלתי חוקיים – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

הממשלה מסיתה את העם נגד המתיישבים ביש"ע. ראש הממשלה קורא להם פרופלורים.

שר הבריאות ח' רמון:

— — — הוא גורם לכך שציבור אשר שומע אותו, אשר מקשיב לו, בא ואומר: אם לאלה אין מנדט, מה שהם עושים לא חוקי. ואם מה שהם עושים לא חוקי — צריך לצאת נגד זה בכל האמצעים, גם לא חוקיים.

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא "לא חוקי", אלא לא מוסרי. אין לכם מנדט מוסרי.

שר הבריאות ח' רמון:

יש לי הוכחה. יושב חבר הכנסת נתניהו בעצרת עם של כל מפלגות הימין — אמרו לי שזאת לא היתה הצלחה גדולה — של 3,000 או 4,000 איש — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה היית שם?

שר הבריאות ח' רמון:

לא, אמרו לי, יכול להיות שאני טועה. אמרו לי. חבר הכנסת איתן, עדות שמיעה. אבל משהו ראיתי, אני לא יכול לאמוד את המספר — ים של דגלי כהנא ושלט ענק של "ממשלת יודנריין" מול פרצופו של חבר הכנסת נתניהו, והוא נואם אל מול הדגלים הצהובים של "כך", של מפלגה שהוצאה אל מחוץ לחוק על-ידי בית-המשפט העליון, גם בתמיכת הליכוד, והם מחזיקים שלט "ממשלת יודנריין" והוא איננו מוציא הגה.

מיכאל איתן (הליכוד):

איפה היתה המשטרה? למה היא לא הוציאה אותם?

יצחק לוי (מפד"ל):

זה לא נכון. היתה בקשה להסיר אותם.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יצחק לוי, אני אתן לך אפשרות לשאול בצורה מסודרת ולגיטימית.

שר הבריאות ח' רמון:

ולאחריו בא ונאם בני קצובר, שרצה להיות חבר כנסת, נאום של סירוב של קבלה של החוק; נאום שאומר שהוא ייקח נשק לידיים, על-פי השקפתו, נגד מה שלא נראה לו. ויושב חבר הכנסת נתניהו לצדו – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה שמעת זאת?

שר הבריאות ח' רמון:

כן, יש לי ציטוטים של מה שהוא אמר. קיבלתי את כל הציטוטים, הם היו גם ברדיו.

סילבן שלום (הליכוד):

אתם נאמתם שנים שבגין רוצח.

שר הבריאות ח' רמון:

– – ואיננו מוציא הגה. לאן חבר הכנסת נתניהו מוביל אתכם? לשלטון? תשכחו מזה. הוא מוביל אתכם חזרה לתחילת שנות ה-50 – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אז מה אתה מודאג מהבחירות?

שר הבריאות ח' רמון:

אני לא מודאג, תאמין לי. אתה יודע שאני לא מודאג. אתה יודע שעלי אופוזיציה זה לא איום.

אבל הוא מוביל אתכם לצד הקיצוני-ימני של המפה הפוליטית, של ארץ-ישראל השלמה במובן הכי קלסי של סיפוח, של מתן זכות בחירה, של אי-ויתור, של הסתלקות מהסכמי קמפ-דיוויד.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אלה תשובות לעניין? – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יהלום, אתה לא תוכל להתלונן שלא נתתי לך אפשרות לבטא את עצמך ולצעוק, אז מספיק. אתה גם רשום לרשות הדיבור.

שר הבריאות ח' רמון:

חבל לי – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

אתם נסוגים יום-יום מהסכמי קמפ-דיוויד.

שר הבריאות ח' רמון:

שלום לך, חבר הכנסת שילנסקי. לפי מיטב זיכרוני, אתה לא היית חסיד נלהב של הסכמי קמפ-דיוויד.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני לא הייתי, אבל אתם מובילים את הסכמי קמפ-דיוויד למשהו עוד יותר גרוע.

שר הבריאות ח' רמון:

נכון, ואנחנו חסידים נלהבים ומאמצים ומממשים אותם. חבר הכנסת שילנסקי, לך אני לא אוהב להעיר.

דב שילנסקי (הליכוד):

קריאת ביניים פעם אחת.

שר הבריאות ח' רמון:

אם היית מקשיב לכל הנאום, הייתי מרשה לך כמה קריאות ביניים.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני אקרא עוד כמה קריאות ביניים.

שר הבריאות ח' רמון:

לא, אני מסיים, אין לך הזדמנות.

אני אומר לכם, לשם אתם מובילים, ואני מאוד מודאג, כי לאחר שנה-שנתיים-שלוש השנים הראשונות, בשנות ה-50 של תנועת החרות, שאלה היו בהחלט חבלי ילדות של המדינה, של הסתגלות למשטר דמוקרטי, בהחלט; מנחם בגין, עליו השלום, היה חסיד ותרם נדבך מרכזי לקיומה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית ותרם למשטר הפרלמנטרי.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

מי שהסתגלה למשטר הדמוקרטי היתה מפא"י.

שר הבריאות ח' רמון:

ואתם מובילים – אתם והמנהיג שלכם – 40 שנה אחורה, לערעור על יסוד היסודות של משטר דמוקרטי, שהכנסת ריבון העם? רק הכנסת קובעת.

יצחק לוי (מפד"ל):

לא נכון.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה עם התותח?

שר הבריאות ח' רמון:

חברי הכנסת, כל דבר – – –

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מעיר לך שוב, אבל אדוני רשום כראשון הדוברים – שמונה דקות. ודאי שיכול להטיח בקצב של אדוני יותר מתותח.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לדעת אם הוא רוצה לשבור את השיא שלי.

שר הבריאות ח' רמון:

אם צריך.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

שר הבריאות יקבל אינפוזיה לאורך.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה לומר לכם, רק הכנסת, הכנסת בלבד היא זו שתקבע והיא זו שתחליט, ולא שום גורם אחר. לא הרחוב, לא הסתה, לא גיבוש של גורמים אשר יאיימו על עצם קיומה של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית יקבעו, רק הכנסת. וכל זמן שהפגנות תהיינה הפגנות חוקיות, והן יכולות להיות קשות, ובצדק הן תהיינה קשות, כי הנושא הוא קשה – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

מי אמר אחרת?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת יצחק לוי, אם לא אמרו אחרת אז אנחנו באותה דעה.

יצחק לוי (מפד"ל):

למה אתם סתם מעלילים?

שר הבריאות ח' רמון:

כל עוד הן תהיינה כאלה – אמר פה חבר הכנסת שאקי שהן יהיו בטעם טוב – ואני אומר, גם אם יהיו בטעם רע, ולחלק מההפגנות יש טעם רע, אבל כל זמן שהן חוקיות, הממשלה הזאת והכנסת הזאת יכבדו את זכותו המלאה של כל אזרח להביע את הסתייגותו ממדיניות הממשלה הזאת בכל דרך שהוא יבחר בה ובלבד שהיא תהיה חוקית.

שאול יהלום (מפד"ל):

בזה מנעתם להפגין ליד ביתו של הרב יוסף?

שר הבריאות ח' רמון:

אבל אם, חס וחלילה, מישהו – או מי שהם – יבין לא נכון את הדיבורים של חבר הכנסת נתניהו בנושא "אין לכם מנדט" ויפרש זאת לא נכון – – –

יצחק לוי (מפד"ל):

מבינים נכון.

שאול יהלום (מפד"ל):

מבינים פרופלורים.

שר הבריאות ח' רמון:

אני רוצה להזהיר אותם, שהממשלה תנקוט את כל האמצעים השלטוניים העומדים לרשותה כנגד מפירי חוק וכנגד אלה שיאיימו על שלטון החוק במדינת ישראל ועל המשטר הדמוקרטי; בכל אמצעי, בכל דרך.

קריאות:

שר הבריאות ח' רמון:

והכנסת הזאת – על אפכם ועל חמתכם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יש מנדט לשלום.

דב שילנסקי (הליכוד):

— עם תותח או בלי תותח?

שר הבריאות ח' רמון:

אני אפילו לא נולדתי כשהיה תותח, עזוב אותי עם התותח, לא הייתי שם, לא יודע. בשבילי "אלטלנה" היתה אונייה, שהיינו שוחים בחוף תל-אביב כדי להגיע לאיזה מקום.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, הוא מתכוון לתותח מים של מכבי אש.

שר הבריאות ח' רמון:

עזוב אותי עם התותח. מאה אחוז, אבל אני בא ומזהיר מפני טרגדיות, חס וחלילה, של מישהו שעלול לא להבין נכון את ראש תנועת הליכוד. חס וחלילה שיבינו אותו לא נכון. זה מה שאני רוצה, שחס וחלילה לא יבינו לא נכון שלט של "יודנריין" בהפגנה. אני רוצה להזהיר אותם, ואתם צריכים להיות שותפים לאזהרה הזאת. למה אתם מתנגדים לכך שנזהיר אותם, אם אין לכם כוונה שמישהו ייקח את החוק לידי?

והכנסת הזאת, אליה יביא ראש הממשלה בתוך הקדנציה הזאת, אני משוכנע בכך, הסכם שלום, והכנסת הזאת תאשר את הסכם השלום הזה, ואז נלך לבחירות, ואני מודיע לכם – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

בשביל מה?

שר הבריאות ח' רמון:

– – שבבחירות כאלה העם ייתן, כמו שהוא נתן תמיד, את מלוא תמיכתו ומנדט לממשלה שהביאה שלום, ויושיב את אלה אשר שמו מכשולים על דרך השלום במקומם הטבעי, באופוזיציה.

דב שילנסקי (הליכוד):

נלך לבחירות לפני ההסכם או אחרי ההסכם?

שר הבריאות ח' רמון:

מכיוון שכך – – –

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מבקש שאלה.

שר הבריאות ח' רמון:

קודם אסיים, אחר כך אשיב על שאלות. יש לי מלת כבוד לחבר הכנסת מצא.

דב שילנסקי (הליכוד):

אחרי חבר הכנסת מצא.

שר הבריאות ח' רמון:

אענה על שאלות, אבל לפני כן אני צריך לסיים.

היו"ר י' עזרן:

נכון. השארתי לי הרבה חובות, אדוני השר.

יהושע מצא (הליכוד):

שר הבריאות ח' רמון:

מייד. אני צריך לדחות את האי-אמון, אחרת אתם עוד עלולים להבין, חס וחלילה, שהסכמתי לאי-אמון. יש אקט פורמלי.

ולכן, מכיוון שאין שום בסיס, לא בתחום החברתי, לא בתחום הכלכלי, לא בתחום הביטחוני, וגם לא בתחום המדיני, כפי שניסיתם להוכיח, להצעות אי-אמון, אני מציע לכם, לכבודכם, כאופוזיציה רצינית, לקחת אותן בחזרה. ואם תפעלו, כהרגלכם, לא כאופוזיציה רצינית, לא תהיה ברירה לרוב בכנסת אלא לדחות את הצעות האי-אמון. תודה.

עכשיו אני מוכן להשיב על כל שאלה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אדוני השר. חבר הכנסת מצא, בבקשה. אתן גם לחבר הכנסת יצחק לוי. זו המחויבות שלי.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מודה לך על שאתה מאפשר לי לשאול שאלה. יש לי שאלות רבות כל כך, אבל אני אשאל שאלה אחת. אלה דמי השתיקה שלי פה. אני מתאפק בקריאות ביניים.

שר הבריאות ח' רמון:

אני מוכן לעשות את ההסכם הזה קבוע בינינו.

יהושע מצא (הליכוד):

לא, זה לא שווה את המחיר הזה.

אני רוצה לומר לך מלה אחת, ואחר כך אשאל את השאלה. אתה מאשים את הליכוד שהוא מחזיר אותנו, או את המדינה אחורה לשנות ה-50. רק הבוקר "התבשרנו", שרבין מחזיר את המדינה הזאת לתקופה ולימים השחורים של "התותח הקדוש". זו ההערה שלי.

ועכשיו לשאלה שלי. אתה מתפאר היום כאן, שהנה התנתקנו מעזה. האם אינך חושב, אדוני השר, שאתה מטעה ציבור שלם? כי אתה יודע היטב, אם זה הדגם, תגיד לנו שזה יהיה הדגם של ההתנתקות באוטונומיה, שצה"ל, על כל גדודיו וחטיבותיו, במלוא כוחו ואונו, ישב שם ויום יום יעשה סדר, ואתה יודע לאיזה סדר אני מתכוון, וישלוט בעזה. האם זאת הכוונה שלך? אני יכול להבין מזה דבר הפוך, שאם זאת ההתנתקות, שאנחנו נשב שם, ואתה מתפעל שהנה התנתקנו – ההתנתקות הזאת היא בדיוק ההיפך, זה מעיד שאנחנו לא מסוגלים להתנתק מעזה. האם אינך חושב שזה מעיד על היפוכו של דבר? כיוון שאנחנו חייבים לשבת עם צבא אדיר, זה מעיד שאי-אפשר להתנתק מעזה כלל וכלל.

ומשפט אחרון על הנושא – האם יש מנדט או אין מנדט. אני מציע לך, אדוני השר, צא להמוני בית ישראל פה, בגן השושנים, בגן הוורדים, תראה את כל אלה שהטעיתם. ועל כן הם אומרים לכם, ואנחנו שותפים אתם, שהטעיתם אותם ערב הבחירות, ועל כן אין לכם מנדט. לא מכיוון שלא זכיתם. זכיתם, אבל זכיתם בהונאה, אם אתם רוצים לרדת מהגולן.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אני הרשיתי לחבר הכנסת יצחק לוי. בבקשה, אבל במסגרת של דקה, אנא ממך.

שר הבריאות ח' רמון:

אני התחייבתי רק לחבר הכנסת מצא. מכאן והלאה אלו החובות שלך.

היו"ר י' עזרן:

בהחלט. אדוני השר אינו חייב להשיב לאיש.

שר הבריאות ח' רמון:

זה נכון. אבל איך אתה חושב, שאני לא אשיב?

היו"ר י' עזרן:

מה אני יכול לעשות? לי מותר לתת לשאול. אדוני יכול לא להשיב.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, קודם כול אני מבקש להעיר הערה. באותה עזרת, שהשתתף בה כל הימין והיו דגלי "כך", היו בקשה ומחאה מצד המנחה צחי הנגבי להוריד את הדגלים, וכמעט התפתחה שם קטטה. ואתה חוזר על זה כל פעם בנאומיך, שבאנו ונאמנו בפני דגלי "כך". היתה מחאה ברורה בעניין זה. לכן אני מבקש ממך שלא להשתמש עוד בארגומנט הזה, כי הוא לא נכון. אתה אומר שאיש לא פצה פה. זה לא נכון. זה פשוט לא היה כך. זה דבר ראשון.

עכשיו לשאלה. לא שמעת מאיש מאתנו אף מלה על כך שננקוט צעד לא חוקי. ולא שמעת מאיש מאתנו שנפזר את הכנסת שלא באמצעות הכנסת. מדוע אתה מעלה את זה כל פעם? האם כדי לעשות דה-לגיטימציה של הציבור הזה פעם אחר פעם, אף שאיש לא אמר זאת? אבל אתה כל הזמן אומר לנו: תיזהרו שלא תעשו כך, תיזהרו שלא תעשו כך. הרי אתה רוצה בכוח שיחשבו שאנחנו רוצים ללכת בדרכים לא חוקיות.

העדר המנדט זה כאשר לוקחים שלטון ברמאות, כשאומרים שלא נרד מהגולן, ואחר כך יורדים מהגולן. זה העדר המנדט; לא בצד החוקי. אם אתם קיבלתם שלטון, תעשו מה שאמרתם ולא דבר אחר.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת יצחק לוי. שאלה אחרונה לחבר הכנסת שאול עמור.

שר הבריאות ח' רמון:

עוד מעט אני באמת אשבור את שיאו של חבר הכנסת איתן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא, אנא ממך. אפשרתי לך נאום שלם. תן לחבר כנסת אחר לדבר. חבר הכנסת שאול עמור, בבקשה. אני באמת מצטער, זה לא איזון, אבל מה אעשה?

שאול עמור (הליכוד):

אולי רק תואיל לומר את האמת לעם לגבי המנדט, לפחות לגבי הגולן. האם נכון שהיתה הונאת הציבור בהבטחות לפני הבחירות בקשר לגולן, ואילו היום אתם מדברים אחרת? תגיד את האמת.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אני מבקש לאפשר לשר להשיב.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מצא, אתם רוצים את עזה כחלק בלתי נפרד מארץ-ישראל – כהשקפת עולם. זה ההבדל בינינו. אנחנו איננו רוצים את עזה כחלק בלתי נפרד.

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

שר הבריאות ח' רמון:

אני אומר את עמדת הממשלה. יודעים את דעתי, לא אחזור עליה, כי אני מייצג את הממשלה.

יהושע מצא (הליכוד):

אמרת אותה פה.

שר הבריאות ח' רמון:

נכון. אבל אני אציג את עמדת הממשלה. עמדת הממשלה היא, שכאשר נגיע להסכם אנחנו לא נהיה בעזה, כי איננו רוצים לספח את עזה. לא צה"ל ולא מישהו אחר לא יהיו ברצועה, כי משמעות השליטה ברצועה היא אחריות למיליון פלשתינים, שאי-אפשר להיות אחראים — — —

יהושע מצא (הליכוד):

מה יקרה בעזה בלי צבא ישראלי? תשיב על זה. מה יקרה בעזה בלי צבא ישראלי?

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מצא, יש לי הצעה בשבילך. תגיש הצעה לסדר-היום בעניין עזה, או שאילתא, ואני אפרט בדיוק מה יהיה בעזה. פירטתי בעבר, אני מוכן לפרט שוב. אבל אני אומר, אתם אומרים – כהשקפת עולם: עזה היא חלק בלתי נפרד מארץ-ישראל. איך אמר חבר הכנסת בני בגין? חבל הבשור ועזה חד הם. שניהם חלקים בלתי נפרדים מארץ-ישראל.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

אם לא תחזיק צבא בעזה, מדוע תחזיק בשומרון? מדוע תחזיק ביהודה? אתה אומר שלא יהיה שם צבא – בהסכם הביניים.

שר הבריאות ח' רמון:

אותה הצעה שאמרתי לחבר הכנסת מצא, אני מציע לך. תגיש הצעה לסדר-היום.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

שר הבריאות ח' רמון:

אני אומר שהשקפתכם, השקפת עולמכם היא כזאת. למה אתם מסתירים? תבואו אל הבוחר – ודרך אגב, הסתרתם זאת ממנו, אינני רוצה לדבר על הונאה – ותגידו: כך אנחנו רוצים, שמיליון עזתים – ולדברי חבר הכנסת בנימין נתניהו היום, גם כאוטונומיה, שמצביעים בכלל – יהיו חלק בלתי נפרד מארץ-ישראל. תגידו את זה לעם, נראה אם העם ייתן לכם אמון.

עכשיו אני רוצה להגיד לחבר הכנסת מצא: יש לי חשד קל, שאילו נקבעו תוצאות הבחירות לפי דפוס ההצבעה של אלה שנמצאים היום בגן-הוורדים, גם אני לא הייתי היום חבר הכנסת, ואני הייתי מספר שש או שבע ברשימת מפלגת העבודה. לא היינו נכנסים אפילו עם שלושה מנדטים. אין בגן-הוורדים בוחרים שהתאכזבו ממפלגת העבודה. הם אנשים שחולקים על דעתה של מפלגת העבודה, רובם המכריע – אני אומר רובם המכריע מטעמי זהירות, כי ההצבעה היא חשאית – לפחות על-פי נטייתם, אינם חשודים בהצבעה לא רק למפלגת העבודה; רובם גם לא חשודים בהצבעה אפילו עבור הליכוד. אז למה אתה "מוכר" לי שאלה קובעים?

זאב בנימין בגין (הליכוד):

עוזי לנדאו (הליכוד):

יהושע מצא (הליכוד):

כל השלטון שלכם נקבע בחצי מנדט נוסף, בקושי במנדט. שם קיבלתם בהונאה את חצי המנדט.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת מצא, אתם החלטתם היום לא לאפשר פתיחת הדיון? אני לא אסכים לזה – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת תופיק זיאד, אנא ממך.

שר הבריאות ח' רמון:

חבר הכנסת מצא, אילו אמרת שיש אכזבה בעם, אני יכול להתמודד עם זה. אמרת גן-הוורדים. בגן-הוורדים, נדמה לי שאפילו הליכוד במיעוט.

יהושע מצא (הליכוד):

הם נציגים של – – –

שר הבריאות ח' רמון:

מאה אחוז, נציגים, אבל הליכוד הוא במיעוט. לכן אל תגיד לי, שהם היו תומכי מפלגת העבודה, ופתאום נהיו נגד.

אני חוזר ואומר: כל עמדתנו המדינית, בעיקר בנושא האוטונומיה ובנושא הפשרה הטריטוריאלית – ומייד אגיד על הגולן – עמדתנו ידועה לעם זה שנים. לכן, תרדו מהעניין של הכזב הזה, כאילו לא אמרנו.

יהושע מצא (הליכוד):

הולכתם שולל.

שר הבריאות ח' רמון:

ובנושא הגולן, לא יעזור לכם דבר. היה דיון בוועידת מפלגת העבודה, דיון נוקב, ושם נקבע שאנחנו בעד פשרה בגולן. זו עמדת ממשלת ישראל.

והדבר האחרון, אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת יצחק לוי, אל תיתמם. ודאי שאתה מדבר על כך שיהיו רק אמצעים חוקיים. אני חושד, שמי שעומד על הדוכן הזה ואומר קבל עם ועדה: אין לכם מנדט; לא בפרשנות שלך, אלא יכול משהו, לא כל כך אינטליגנטי כמוך, לפרש דברים כפשוטם, ויכול, חס וחלילה, להבין אותך, את חבר הכנסת נתניהו, לא כשורה, ויכול להבין שהוא רשאי לאור קריאתו שאין מנדט לנקוט אמצעים לא-חוקיים. לכן חשבתי שחובתי להבהיר לעם, שאם הם מפרשים אותך ואת חבר הכנסת נתניהו לא כשורה, יקרה מה שיקרה. זה כל מה שאני מנסה להבהיר.

ואני אומר לכם: תחדלו מכך. יש ויכוח נוקב, ויכוח פוליטי, הוא יוכרע כאן, רק בבית הזה. תודה.

היו"ר י' עזרני:

תודה, אדוני השר. ובכן, אנחנו פותחים כעת את הדיון. ראשון הדוברים ברשימה – חבר הכנסת מיכאל איתן, במסגרת שמונה דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר הבריאות חבר הכנסת חיים רמון, אני מקווה שבנושא חוק ביטוח בריאות תצליח קצת יותר. תגיד לי, מה אתה חושב, שהעם הזה הוא עם של מטומטמים? עמדת פה בכנסת לפני יומיים ודיברת על כך שאתם, לעת שלום, תחילו את החוק הישראלי על בקעת-הירדן. ישבת פה בכנסת לפני יומיים וסיפרת לנו כאן, בכנסת ישראל, סיפור, שאתם תביאו לכך שישראל תשלוט בגוש-עציון. אתה מדבר על כך שאתם מיישמים את מצע מפלגת העבודה. תגיד לי, גם בווישינגטון אתם מספרים את זה, שאתם מנהלים מדיניות שמטרתה לשלוט בבקעת-הירדן, אזור הביטחון, שאתם אומרים שבלעדיו אין זכות קיום למדינת ישראל, גוש-עציון?

אדוני השר, אני שואל אותך: על מי אתה עובד? אתה עובד על הפלשתינים או שאתה עובד על אזרחי מדינת ישראל?

שר הבריאות ח' רמון:

אני השבתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

הרי אתה יודע יפה מאוד, שהמדיניות שלכם מוליכה להקמת מדינת פלשתינית לפי הסכמתכם. ויתרתם על-פי קבלה, 242 ו-338 על כל השטח, וכל השטח – על-פי 242 ו-338 – לצערי הרב, לרבות כל השטחים שנכבשו במלחמת ששת הימים, על-פי הפרשנות, כפי שאתם מלגלים על הפרשנות שלנו מקמפ-דייוויד. כל העולם יודע מה נכבש במלחמת ששת הימים, ב-6 ביוני – לרבות ירושלים. זה שאתם עובדים פה על הציבור בארץ ומפחדים לבוא לווישינגטון ולומר: בראשית משא-ומתן ברצוננו לומר – בקעת-הירדן תישאר בידינו, גוש-עציון יישאר בידינו. לפי שיטתכם. מה אתה חושב, שהעם הזה הוא עם של מטומטמים? אתה יושב פה ומספר: אנחנו עובדים לפי המצע של מפלגת העבודה – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

— — וכאשר אתם מרמים את העם, בצדק העם אומר לכם: אין לכם מנדט. למה לא כתבתם במצע שלכם – אנחנו נקיים מדיניות שבסופה תוקם מדינה פלשתינית, שירושלים בירתה? אם הייתם מנצחים היית אומר: אדוני, קיבלתי מנדט מהעם. אבל באתם לעם, אמרתם: יהודה ושומרון, אנחנו נעשה פשרה טריטוריאלית. אנחנו מוכנים ללכת על האוטונומיה. אבל בקעת-הירדן לעת שלום בידינו.

תצא, תשובות אין לך, תשובות אין לך. לעמוד כאן ולדבר שעה – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

חבר הכנסת מיקי איתן, למה הליכוד לא הקים יישובים בבקעת-הירדן?

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, מה אתם רוצים? איך אתם יכולים להשיג עבור אזרחי מדינת – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

הליכוד הזניח את בקעת-הירדן. אף יישוב אחד של הליכוד אין שם. אתם ויתרתם. אין לך זכות לדבר על בקעת-הירדן.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, איך אתם יכולים – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

למה? למה?

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא הקמתם שם יישובים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה לא מדינת ישראל? חבר הכנסת איתן, אתה רואה? היישובים שלך והיישובים שלך. זה לא מדינת ישראל?

עמנואל זיסמן (העבודה):

הליכוד הקים יישובים בבקעת-הירדן?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אז לא הקים. זה לא שלנו? זה לא מדינת ישראל?

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

שיפסיק עם – – –

היו"ר י' עזרן:

תן לי אפשרות להשתיק אותו. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, נתתי לך את כל האפשרות למצות את ההערה שלך, בגדול, ואני מבקש ממך: תן לי עשר דקות מנוחה. תודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני פונה אליכם, אל אנשי סיעת העבודה: תגשימו את המצע שלכם, לא את המצע של הליכוד. אבל איך אתם יכולים להשיג משהו עבור אזרחי מדינת ישראל כאשר אתם יוצאים לנהל משא-ומתן על-פי התזה של שר החוץ, שאומר – תפקידנו לתת ותפקידם של הפלשתינים לקבל?

וכך פעם אחר פעם אתם מתקפלים מדברים שעליהם עמדתם. אתם עמדתם נגד שיתוף פלשתינים מהפזורה – התקפלתם. עמדתם בהתחלה נגד שיתוף פייצל חוסייני – התקפלתם. עמדתם נגד שיתוף הפלשתינים בוועדות הרב-צדדיות – התקפלתם. כמובן, הכול ללא שום תמורה. מה השגתם לנו, לעם ישראל, למדינת ישראל מול כל הוויתורים? הקפאתם התנחלויות. מה הבאתם לנו בתמורה? עשיתם ויתור, אמרו לכם: תנו עוד. ופרס אומר: זה טיבו של המשא-ומתן, אנחנו ניתן והם יקבלו ויבקשו עוד. זו שיטת המשא-ומתן שלכם.

ואני שואל שאלה פשוטה: אני מבין, אתם לא יכולים לקבל שלום כולל. יכולתם לבוא ולומר: תראו, אנחנו כבר עשינו שורה ארוכה של ויתורים – כל אלה שמניתי ועוד רבים – תנו לנו בתמורה, למשל, דבר פשוט ואלמנטרי: ביטול החרם הערבי. מה זה החרם הערבי? זה לא שהערבים לא רוצים לנהל עסקים כלכליים עם מדינת ישראל, זה שמדינות ערב אומרות לגופים שלישיים: אם אתם תנהלו עסקים כלכליים עם ישראל, אנחנו נעניש אתכם. חרם ערבי, פירוש מצב מלחמה ועוינות בין מדינות, שרוצות לפגוע זו בזו. המטיל חרם כלכלי, פירוש של דבר שהוא רוצה להשמיד את המדינה על-ידי פגיעה בכלכלתה. ויתרתם כל כך הרבה, אתם מוכנים להמשיך לוותר עוד. תבואו אליהם ותאמרו: רגע אחד, תבטלו את מצב המלחמה לפחות מההיבט של החרם. את זה לא השגתם.

אתם יושבים שם – תאמרו להם: אתם לא מבטלים את האלימות, אתם עוד לא יכולים לבטל את האלימות, אתם טוענים שעדיין לא קיבלתם את המשטרה הפלשתינית החזקה שהבטחנו לכם, אבל,

תודיעו כבר מהיום, שהמשטרה בראשותכם תדכא את הטרור, תילחם נגד הקיצונים. תגנו כבר היום את הטרור. תשיגו את זה, זה רק מלים. גם את זה לא השגתם.

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת איתן, שאלה לי אליך: ואם הם יסכימו לכל הדברים האלה?

מיכאל איתן (הליכוד):

הם לא יסכימו.

בנימין טמקין (מרצ):

ואם הם יסכימו לכל הדברים היפים? בכל זאת תענה לי על השאלה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת טמקין.

בנימין טמקין (מרצ):

שאלה מנומסת: אם הם יסכימו?

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, אני מדבר כרגע לא על-פי שיטתי, על-פי שיטת העבודה, שרוצה להגשים יעדים כמו ירושלים בריבונות ישראל, שלום, בקעת-הירדן, גוש-עציון. אני אומר: איך אפשר להגשים, איך אפשר להגיע לזה על-ידי ניהול משא-ומתן – – –

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

היו"ר י' עזרן:

אתם לא שומעים זה את זה, חבל. הוא לא שומע אותך.

מיכאל איתן (הליכוד):

הם מוותרים והם מוותרים. משא-ומתן. ומה קורה כאן? מתן ומתן. ובמתן ומתן לעולם לא תשיג אפילו יעדים חלקיים. אני שואל היום: 11 חודש אתם מוותרים ומוותרים. מה השגתם? מה הבאתם לנו? איזה הישג על הנייר, על הנייר, איזה הישג הבאתם?

אתם מדברים היום על איחוד משפחות. ויתרתם להם באיחוד משפחות, למה לא תקבלו תמורה, לפחות הודעה שהם מוותרים על זכות השיבה? למה אנחנו לא מקבלים את זה ולא מבקשים את זה?

בנימין טמקין (מרצ):

הזמן ייתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתם לא מבקשים שום דבר כי אתם פועלים – – –

בנימין טמקין (מרצ):

פעם אחת תדברו על-פי שיטתכם. כל הזמן אתם מדברים על-פי שיטות של אחרים.

קריאות:

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת איתן, אל תענה. אתה לא חייב. חבל על הזמן. הבאתי בחשבון עוד דקה וחצי.

קריאות:

הי"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בני טמקין, אני מבקש ממך, תן לו אפשרות לסיים. בינתיים תן לו אתה משהו, את האפשרות לסיים.

בנימין טמקין (מרצ):

שיענה על השאלות באופן אינטליגנטי. אי-אפשר לדבר כל הזמן על-פי שיטתו של מישו אחר. תדבר על-פי שיטתכם. מה אתם מוכנים לתת.

הי"ר י' עזרן:

גמרנו. הוא לא מוכן לתת כלום. הוא מוכן לתת את השלום. מספיק. גמרנו.

בנימין טמקין (מרצ):

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת בני טמקין, אני אומר עכשיו, אתה מוביל את המשא-ומתן למצב, שגם המינימום שבמינימום שאתה רוצה לא יתקיים. על כל ויתור אתה חייב לקבל תמורה. אין ויתורים חד-צדדיים. אתה רוצה לוותר, תקבל תמורה.

בדבר אחד, יש להודות על האמת, מפגינים קו קשוח, חסר פשרות, עקבי. איפה? במלחמה הטיפשית והאומללה נגד הציבור היהודי בי"ע. אריאל-שלומיאל, פרופלורים, ועכשיו אנחנו שומעים שמגייסים מההיסטוריה את "התותח הקדוש". זאת הדרך?

במקום שראש הממשלה, שהוא גם ראש הממשלה של מתיישבי יש"ע, יבין את הכאב, יוריד את המתח, יבין שאנשים כאן נאבקים על בתיהם, על דברים יקרים אמוציונליים – נגדם הוא גיבור, נגדם הוא רוצה להוכיח שהוא קשוח, להם הוא לא מוכן לוותר.

לכן הממשלה הזו ראויה לאי-אמון, כי נגד יהודים היא מפגינה קשיחות, היא לא מוכנה לפשרות ולוויתורים, ואילו כלפי אויבינו – ויתורים לאין קץ.

היו"ר י' עזרן:

תודה רבה. חבר הכנסת בני טמקין, מה אתה רוצה? אתה רוצה שאני אזהיר אותך? אתה מנצל כל דקה. חבר הכנסת בני טמקין, אתה מפריע לי לנהל את הישיבה. אני לא מסוגל.

בבקשה, חבר הכנסת אביגדור קהלני.

אביגדור קהלני (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כשאני רואה את חבר הכנסת איתן מתנפל במרץ נעורים על הקואליציה, אני שואל את עצמי: הרי כל שבועיים אתה צריך אותו מרץ, איך תחזיק מעמד ארבע שנים? כל שבועיים אתם מגישים הצעה לאי-אמון, הלוא ייגמר לך המרץ. קח את זה יותר EASY, כי יש לנו לפחות עוד שלוש שנים, שלוש שנים טובות, שבהן נציג את ההישגים שלנו. סביר להניח שבתום שלוש השנים ייגמר לך הבנזין, והלוא תצטרך להתמודד לאחר מכן על השביעיות, על העשירות. לכן, שמור לך קצת מרץ, חברי, כי אני רוצה אותך בכנסת הבאה.

רון נחמן (הליכוד):

אני רוצה לראות איך תצביע כשיבוא נושא הגולן – – –

אביגדור קהלני (העבודה):

אל תדאג לי. בינתיים הוכחתי את עצמי בכל אשר הייתי צריך להוכיח את עצמי. כל מלה שלי – מלה בסלע. אני אוכיח את עצמי.

משה פלד (צומת):

רק שלא תצא מהאולם.

אביגדור קהלני (העבודה):

חבר הכנסת פלד, אתה היית תחת פיקודי ואתה יודע שאני הוכחתי את עצמי.

רציתי לומר מלה אחת לחבר הכנסת זאבי, שדיבר כאן על הפרופלורים ועל ההורים שלו שהתיישבו במדינת ישראל. יש לי היבט אחר על ההורים שהתיישבו במדינת ישראל. ההיבט שלי קצת שונה. כשאבי נלחם ב-1948, הוא חשב שהוא הגיש לי את המדינה על מגש הכסף. ותשקוט הארץ ארבעים שנה, כך כתוב. מה אנחנו מבקשים היום? שתשקוט שבועיים. מחפשים שלום, ופתאום כולם מתנגדים לתהליך השלום. מה קרה? כולנו מחפשים שלום אמיתי. לא סבלנו די? מישהו הולך לוותר על ביטחון במדינת ישראל? זה בוער בעצמותינו. שילמנו באחים, בחברים, בפקודים שלנו. אנחנו מחפשים שער לשלום, ופתאום כולם זועקים נגד השלום.

אני מחפש את השלום תוך גבולות ביטחון. אעבור אתכם גבול-גבול, ונתחיל ברמת-הגולן, כי אני יושב-ראש הלובי של רמת-הגולן.

אני הייתי ברמת-הגולן לפני הבחירות, ורבין אמר: נכון, אנחנו נוותר על כמה סנטימטרים, אבל לא נוותר על גבול ביטחון. אני רוצה לומר, אני חושב שצריך להישאר ברמת-הגולן ולשמור על הגבול. עם זאת, אני גם מקבל שניתן לומר היום לסורים, כדי לפתוח את הדלת לשלום, ניתן לומר להם: בואו נתישב יחד. יש מה לדבר על רמת-הגולן. אפשר לסגת ברמת-הגולן ולא מרמת-הגולן.

כי אחרת, מה היינו עושים? – סוגרים את הפתח וגורמים למלחמה. איפה האחריות ההיסטורית שלנו? אני יודע שהסורים הם עם קשה-עורף. נפתח את הדלת לפחות לשבת אתם. תסתכלו איך הם מתחמשים.

היינו שם ונלחמנו שם. אני רוצה לומר לכם, לא הייתי רוצה לעבור אותן חוויות עוד פעם אחת. אבל אם אני צריך לעבור אותן חוויות, הייתי רוצה לעבור אותן כאשר אני יודע, שעשינו הכול כדי שנשיג את השלום לבנינו. אותן חוויות לא הייתי רוצה לעבור, אבל אם צריך לעבור אותן – שאני אדע שעשיתי את כל המאמצים. זו הסיבה לכך שאני נמצא כאן.

ממה נפשך? אנחנו רוצים שלום וצריכים לשלם בעד השלום; לא לסגור את הדלת.

אמרנו, אנחנו, מפלגת העבודה, לא נזוז מבקעת-הירדן. בקעת-הירדן – הליכוד כשהיה בשלטון לא הקים שם אפילו יישוב אחד. חיזקו את אריאל, נכון. אנחנו מבקעת-הירדן לא נזוז. נישאר שם. האם זה לא גבול ביטחון? זה גבול ביטחון, ועל זה אנחנו הולכים.

רון נחמן (הליכוד):

מי יגור שם?

אביגדור קהלני (העבודה):

מי יגור שם? יגורו שם יהודים ישראלים טובים, שאנחנו נלך ונלחץ להם את היד ונחזק אותם כשהם יהיו שם. זה יהיה גבול הביטחון של מדינת ישראל.

אברהם הירשזון (הליכוד):

איך יגיעו לשם מתל-אביב, בהליקופטר? אפשר לשאול שאלה?

אביגדור קהלני (העבודה):

זה יגזול את הזמן שלי. יש לי שמונה דקות בסך הכול.

היו"ר י' עזרן:

בהחלט, זה על חשבונך.

אביגדור קהלני (העבודה):

אני רוצה לנגוע בנושא הפלשתיני ולספר לכם סיפור קטן. הייתי בין הראשונים שנכנסו לעזה. אחרי שנה הגעתי לעזה. נכנסתי עם המכונית שלי. התנפלו עלי עשרה ילדים וחסמו בפני את הדרך. לא ידעתי מה הם רוצים ממני. פתחתי את החלון ושאלתי מה הם רוצים. הם רצו לנקות לי את האוטו תמורת חמישה גרוש. אם אני אכנס היום לרצועת-עזה יתנפלו עלי עשרה ילדים, יחסמו אותי. הם ירצו לנקות לי את האוטו עם בנזין, יציתו אותו אחרי שיוודאו שאני בפנים.

האם בתהליך של זמן הגענו להבנה? האם בתהליך של זמן אנחנו חושבים שאנחנו גורמים להם לאהוב אותנו? האם בתהליך של זמן הם פתאום הפכו להיות ציונים? לא. בתהליך של זמן הקרע בינינו לבינם הלך והעמיק. מכאן שצריכה להיות הפרדה בינינו לבינם. גם הליכוד כבר אומר היום "עזה תחילה", כאשר לפני הבחירות הלכו להקים כמה אלפי דירות ברצועת-עזה. ממה אנחנו חוששים? צריך לעשות הפרדה בינינו.

משה פלד (צומת):

אלה שתולים של "שלום עכשיו" בתוך הליכוד.

אביגדור קהלני (העבודה):

חבר הכנסת רוני מילוא שתול של "שלום עכשיו" בתוך הליכוד, כשבועידה לפני שבועיים הוא אמר "עזה תחילה"?

אברהם הירשזון (הליכוד):

אנחנו נעניש אותו.

אביגדור קהלני (העבודה):

הרי כל הזמן הוא היה הקיצוני מימין, ואילו עכשיו הוא אומר "עזה תחילה". אל תענישו אותו, תשמרו על כבודו. הוא אמר "עזה תחילה". למי הוא שידר "עזה תחילה", לעם ישראל, נכון? לכן אני מקבל את מה שהוא אומר.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

הוא מעדיף את תל-אביב ולא את עזה.

אביגדור קהלני (העבודה):

נשגבות מבינות דרכי הפוליטיקאים, ואני לא יודע למי הם משדרים.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

למי הוא משדר?

אביגדור קהלני (העבודה):

אני יודע למי הוא משדר? אני יודע למי אני משדר כרגע.

דבר אחד אני יודע, שעל העקרונות, אותם עקרונות בסיסיים שעליהם גדלתי, חונכתי ואמרתי אותם – על אותם עקרונות אני ממשיך לעמוד. ועוד לפני כן אמרתי – רצועת-עזה.

אנחנו נעמוד על העקרונות שלנו, על האינטרסים הבסיסיים של מדינת ישראל, וזה מה שחשוב כרגע. נדמה לי שאנחנו מתקדמים לקראת שלום, וצריך לאפשר לממשלה הזאת להמשיך להתקדם בנושא הזה. נדמה לי שאנחנו רואים באופק שלום עם הירדנים. אנחנו צריכים להודות שיש איזה פתח של תקווה.

בואו ניגע בנושא אחר, מאוד מעניין, בנושא האינתיפאדה, בנושא הסגר. מה אנחנו רוצים, לפתוח חזרה את הדלתות ולהכניס את כולם פנימה? שנמצא סכינים בבתים וברחוב העלייה בתל-אביב? מה אנחנו מחפשים? הסגר השיג את מטרתו, והיום הגענו לשקט במדינת ישראל. אני רוצה לומר לכם, שמבחינתנו אנחנו חייבים להמשיך בדבר הזה.

תראו מה קרה לצה"ל. צה"ל בעצם השתלט על כל מה שקורה בשטחים. רק ברפיח סולקו, נהרגו, ברחו 108 או 109, בתקופה כל כך קצרה. מבחינה זו נדמה לי שגם במאבק באינתיפאדה השגנו הישגים, וזאת הדרך הנכונה.

נושא הכלכלי-החברתי הוא הנקודה הנוספת. בואו תראו מה קרה בחודש האחרון. רוצים להרחיק את הממשלה הזאת. את מי אנחנו רוצים להוריד מהשלטון? ממשלה שבחודש האחרון גרמה ל-9% ירידה בשיעורי האבטלה; בחמשת החודשים האחרונים אנחנו רואים ירידה של 15% במספר מבקשי העבודה במדינת ישראל. בעפולה, העיר של עובדיה עלי, שיעור האבטלה ירד ב-60%. אז מה אנחנו רוצים, להרחיק את הממשלה הזאת?

אני מאמין שהדרך שבה הולכת הממשלה הזאת היא הדרך הנכונה. זה כואב מאוד, אני יודע. אני יודע שבעוד שבועיים, ולא משנה מה נעשה, תהיה פה הצעת אי-אמון. אני מאמין, שאם נדע לשמור על האינטרסים של המדינה, בראש ובראשונה על הביטחון, גם האינטרסים הכלכליים והחברתיים וגם הביטחוניים, בעצם נלך קדימה. יש לנו עוד שלוש שנים, ונוכיח שבעצם קיבלנו מנדט, ויש לנו מנדט, ו-67 חברי הכנסת שבקואליציה ישמרו על הממשלה הזאת עד תום כהונתה. תודה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת קהלני, האם אתה מוכן להשיב, לא על חשבונך? כי הבטחתי לחבר הכנסת רון נחמן. קניתי את השלום, את השלווה ואת השקט במחיר שאלה. זה לא על חשבונך. בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כיוון שחבר הכנסת אביגדור קהלני ואנוכי שנינו מאותו הכפר, יחד גדלנו בנס-ציונה, אני יכול לשאול את אביגדור שאלה פשוטה, והיא: לפי הסקירה שלך, שבה ציינת את כל הגבולות האלה – גבול אחד מטריד אותי. גבול רמת-הגולן והגבול הזה שאתה יושב-ראש הלובי שלו.

אני פונה אליך מעל הדוכן הזה ושואל אותך, אביגדור: ביום פקודה, על-פי החלטות הממשלה שאתה תומך בה כחלק מהמפלגה שמרכיבה אותה, האם תעמוד יחד עם האנשים מול בניין הכנסת ותצטרף אליהם בתור יושב-ראש הלובי של הגולן, או לא?

אביגדור קהלני (העבודה):

אני אעשה הכול כדי לשמור על גבולה הביטחוני של מדינת ישראל בצפון. התחייבתי בנושא הזה. אמרתי עוד דבר אחד, שהוא מאוד חשוב. לממשלה הזו יש מנדט לדון, ואני מקווה שהיא תביא לנו את השלום. אם היא תחליט שהיא יורדת מרמת-הגולן ופוגעת בביטחון, הממשלה הזאת תצטרך, לדעתי, לחזור אל העם ולקבל את המנדט חזרה ממנו. תודה.

משה פלד (צומת):

מה אתה תעשה?

אביגדור קהלני (העבודה):

האם לא אמרתי ברור, חבר הכנסת פלד?

היו"ר י' עזרן:

אתה לא חייב לענות לו. לא קיבלת את רשותי לשאול. שנית, אתה לא מתחקר את חבר הכנסת.

משה פלד (צומת):

הוא שאל אותנו.

היו"ר י' עזרן:

מה שהוא רוצה הוא ישיב. הוא לא חייב להשיב מה שאתה רוצה לשמוע. אני לא מבין. מספיק, יש גבול. יש גבול גם לנסיגה, ויש גבול לשאלות.

אני מזמין את חברת הכנסת נעמי חזן.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' עזרני:

לפני כן הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 26) (מועד הבחירות לאחר התפזרות); וכן הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (היטלים וארנונה) (תיקון מס' 5), התשנ"ג-1993. תודה.

הצעות סיעות הליכוד, צומת, מפד"ל ומולדת להביע אי-אמון לממשלה בשל: 1. מדיניות הממשלה, ניהול שיחות השלום וגרירת מדינת ישראל להקמת מדינה פלשתינית ביהודה, בשומרון ובעזה וסיכון מעמדה של ירושלים; תפקודה של הממשלה, הפגיעה בהתיישבות, לרבות תמיכתה בהצעת ועדת-שבס, והתבטאויותיו של ראש הממשלה כלפי המתישבים בגולן; תפקודה של הממשלה

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת האי-אמון של מפלגות האופוזיציה איננה אמינה. הצעת האי-אמון של מפלגות האופוזיציה איננה אמינה קודם כול משום שהיא מסלפת את העובדות לגבי המצב במשא-ומתן.

בסבב התשיעי ולקראת הסבב העשירי הושגו הישגים מסוימים. יש גישור על פערים רבים לגבי אופי המינהל העצמי בתקופת הביניים, וחשוב מאוד להזכיר לחברי האופוזיציה, שתקופת הביניים היא תקופת מעבר מהמצב הנוכחי למצב אחר, שנגבש בהמשך הדרך.

עם זאת, עדיין יש חילוקי דעות רציניים מאוד בנושאים מסוימים, וכדאי לפרט מה הם. תחום ראשון של חילוקי דעות נוגע לנושא של תחולת האוטונומיה, או הממשל העצמי הפלשתיני. במידה רבה, בגלל ההתנחלויות קשה מאוד להגיע להסכמה בנושא הזה. תחום שני, שלגביו עדיין יש פערים רציניים ביותר, נוגע לסמכויות הממשל העצמי הפלשתיני. תחום שלישי, שיש לגביו חילוקי דעות ניכרים, הוא הסדרי המעבר ותהליך הבחירות.

נאמר מעל דוכן הכנסת, כאילו יש מסמך מוסכם ישראלי-פלשתיני. הלוואי שהיה, הלוואי שהיה מסמך מוסכם ישראלי-פלשתיני. היום יש שלושה מסמכים: מסמך פלשתיני, מסמך ישראלי ומסמך אמריקני, שבא לנסות לגשר על הפערים שהזכרתי.

העובדה שמשתמשים בדוכן הכנסת כדי להטעות את מדינת ישראל ואת הציבור הישראלי לגבי העובדות הנוגעות למשא-ומתן – זה לא ייסלח. הדברים הם חשובים מכדי שתימסר אינפורמציה לא נכונה על-ידי אנשים הטוענים שהאינטרס של מדינת ישראל עומד בראש מעייניהם.

הצעת האי-אמון איננה אמינה, גם משום שיומם ולילה מטרטרים את חברי הכנסת כאשר לא השתנה דבר אחד בשטח, לדאבוני הרב, בינתיים. אנחנו נמצאים באמצע משא-ומתן מסובך ומורכב. אבל, האם הגענו להסכם? עדיין לא. האם משהו השתנה בשטח? עדיין לא. הרי הממשלה הזאת קיבלה מנדט מהבוחרים כדי לקדם אותו תהליך שממשלת הליכוד החלה בו, לא רצתה לבצע במדריד ב-1991. ככל שיש אולי סיכוי להתקדמות רבה יותר במשא-ומתן, קוראים לנו עוד הפעם לענות על הצעות אי-אמון.

שוב ושוב צריך לומר, כשהיה על מה לדון ברצינות, ניתן אולי להגיש הצעת אי-אמון. אבל, להגיש הצעות אי-אמון בשלב הזה – זה רק מעלה פליאה. יחסי הכוחות בכנסת לא השתנו, המצב העובדתי לא השתנה, ויש מקום לקוות שאולי תהיה התקדמות אמיתית.

רון נחמן (הליכוד):

ומה אם לא תהיה?

נעמי חזן (מרצ):

כדי שתהיה התקדמות אמיתית במשא-ומתן, צריך להתבונן בקשר שבין המצב בשטחים היום לבין התהליך המדיני. כל אלה שהעלו היום הצעות אי-אמון לא התייחסו לנושא הסגר. הם לא התייחסו אליו, משום שהסגר בפירוש העלה בכמה דרגות את ביטחונם האישי של תושבי מדינת ישראל.

רון נחמן (הליכוד):

— — — בתור עונש קולקטיבי?

נעמי חזן (מרצ):

לא התייחסו לנושא הסגר, משום שהסגר מוכיח, שהתנתקות מדינית מביאה יחד אתה גם ביטחון.

רון נחמן (הליכוד):

חברת הכנסת חזן — — —

נעמי חזן (מרצ):

תבקש מהיושב-ראש רשות לשאול אותי שאלה אחרי שאסיים את דברי.

רון נחמן (הליכוד):

בסדר. – – – עונש קולקטיבי של מרצ.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רון נחמן. חבר הכנסת דראושה. חברת הכנסת חזן הסכימה להשיב, ואני אשקול. אני לא מתחייב לך, אחרת אתה תהפוך פה לאלוף השואלים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר י' עזרן:

אי-אפשר כך, יש דיון ארוך.

נעמי חזן (מרצ):

לא הזכר הנושא של הסגר, כי ברור לגמרי שהסגר הוכיח, שיש קשר ישיר בין סיום הכיבוש, פשרה טריטוריאלית, לבין נושאי ביטחון.

הסגר גם מכביד על תושבי השטחים. הסגר בפירוש מתחיל להיראות כמו הסגר, והסגר אנושי הוא גם הסגר מדיני. כדי לקדם באמת ובתמים את התהליך המדיני חייבים להביא בחשבון שאוכלוסייה של כמעט 2 מיליוני תושבים, שנמצאת על סף חרפת רעב, לא בהכרח תקדם את הרצון לתהליך מדיני. צריך לזכור שחיכוך מתמיד בין חיילי צה"ל לבין אוכלוסייה מקומית גורם להרג, במיוחד של ילדים חפים מפשע, שאי-אפשר שיעודד את האוכלוסייה המקומית להתנדב להמשיך את התהליך המדיני. משום שהתופעות האנושיות של הסגר מכבידות על התהליך המדיני, יש צורך עכשיו להתחיל להקל את המצוקה היומיומית כדי לקדם את התהליך המדיני.

הצעות האי-אמון של האופוזיציה, על כן, אינן אמינות. אין לנו בינתיים, לצערי, די התקדמות בתהליך המדיני כדי לאפשר בכלל העלאת נושאים שהם אבסטרקטיים לחלוטין. הופכים את מליאת הכנסת יום-יום ושבוע-שבוע לפורום להתנצחות מדינית ולא לדיון רציני בשאלות שהן שאלות גורליות לגבי עתידה של מדינת ישראל.

אנחנו נביע אמון בממשלה הזאת כי איש לא הוכיח היום שיש לה אלטרנטיבה מהימנה כלשהי. אין אלטרנטיבה מהותית, לא הצעתם דרך אחרת, חוץ מדרך אנטי-דמוקרטית בצורה מופגנת, למה שקיים היום. אנחנו הולכים בדרך הנכונה, לאט מדי ועם מצוקות גדולות מדי. אבל הנכונות קיימת, והממשלה הזאת מסתכלת בעיניים של אזרחי מדינת ישראל ואומרת בכנות: שלום הוא חיוני, ויש מחיר לשלום. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חברת הכנסת חזן מוכנה להשיב. בבקשה, חבר הכנסת רון נחמן.

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת רון נחמן, בלי שאתה שואל אותי שאלות אני כבר מרגישה את עצמי במבוכה.

רון נחמן (הליכוד):

חברת הכנסת נעמי חזן, אני רוצה לשאול רק שאלה אחת.

היו"ר י' עזרן:

במסגרת דקה בדיוק.

רון נחמן (הליכוד):

אני שואל רק שאלה אחת, גברתי חברת הכנסת נעמי חזן. מה שמפליא אותי זה הלוליינות המילולית של חברי מרצ, ואת נגעת כרגע בסגר כתופעה שהיא עונש קולקטיבי, וזו תופעה רעה, ואמרת שזה גם מביא לסגר בין-לאומי. אני שואל אותך: איך את חיה עם זה? איך את וסיעתך יכולות לחיות, לשבת בממשלה שפוגעת בזכויות הקולקטיב של הערבים, לשבת ולתמוך בממשלה שכזאת?

נעמי חזן (מרצ):

מותר לי לענות במסגרת שעה או דקה?

היו"ר י' עזרן:

ממש חצי דקה.

חברי הכנסת, אולי נעשה כאן שיתוף פעולה, קיצוני מאוד אומנם.

נעמי חזן (מרצ):

יפה.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש. חברת הכנסת נעמי חזן, אני מסכים עם הדברים שאמרת, כמעט עם כולם, ועם הניתוח הענייני, כאשה שמאמינה בשלום ורוצה בשלום. אני רק רוצה לשאול אותך שאלה עניינית: כחברה בקואליציה, מה את אומרת לציבור הפלשתיני ששומע היום, שלא מצפים לשינויים משמעותיים בסיבוב העשירי של המשא-ומתן? מה את יכולה להגיד לאותם אנשים המשוועים להתקדמות כדי לשים קץ הן לסגר, הן לאלימות הקיימת ולשפיכות הדמים? מה את אומרת להם?

משה פלד (צומת):

זה היא אומרת בשכם, לא פה.

נעמי חזן (מרצ):

אני אומרת בשכם ואני אומרת בירושלים ואני אומרת בתל-אביב ואני אומרת בעזה. אני לא נוהגת מנהג איפה ואיפה במה שאני אומרת.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, חברת הכנסת, קיבלת רשות להשיב מחוץ לזמן לחבר הכנסת רון נחמן ולחבר הכנסת דראושה, לא לכולם.

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת רון נחמן, הסגר הוא צו שעה, הסגר איננו ניתן לאישוש לאורך זמן. הסגר מתחיל לקבוע בהחלט עובדות מדיניות חדשות, אבל יש לנו במרצ עניין רב גם לעסוק בנושא של אופי השלום. אופי השלום צריך להיות מבוסס על כבוד הדדי ועל יחסים בין שווים, בין ישראלים לפלשתינים, בין מדינה פלשתינית למדינת ישראל.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת דראושה, אני מצטערת על כך שיש הצהרות מהסוג הזה ערב פתיחת משא-ומתן. אני מקווה שההערכות האלה יופרכו במסגרת הסיבוב העשירי של השיחות. תודה.

מאשה לובלסקי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רק מלה לחבר הכנסת דראושה, הייתי מוסיפה לחברת הכנסת נעמי חזן – מה שאמר ראש הממשלה, שאם לא יצלח, חלילה, בסיבוב העשירי, אז ישתדלו יותר בסיבוב ה-11.

משה פלד (צומת):

וכן הלאה וכן הלאה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אבל אולי לא היה צריך לומר את זה כבר בתחילת הסיבוב.

מאשה לובלסקי (העבודה):

הכוונה היתה שלא יפסיקו.

היו"ר י' עזרן:

אולי באמת זה יזיז משהו בכל זאת אם יש ייאוש. תודה רבה, גברתי סגנית השר.

חבר הכנסת מיהדות התורה, הרב אברהם שפירא. בבקשה.

רפאל איתן (צומת):

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אני מצטער. טעות לעולם חוזרת. אני מצטער. חבר הכנסת רפול, אנא ממך, פעם ראשונה שדילגתי על אחד מחברי תנועתך הנכבדים, ולו רק לשנייה אחת, מה קרה לך?

רשות הדיבור לחבר הכנסת אלכס גולדפרב. אתה רואה שהיושב-ראש של התנועה עומד על המשמר ולא נותן לקפח.

אלכס גולדפרב (צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהממשלה הזאת מבזה את הכנסת. הממשלה הזאת מתחמקת מביקורת. איפה ראש הממשלה, שאמר: אני אחליט, אני אמנה? אין כאן שום שר. בעצם, סליחה. אני רואה כאן שרה אמיצה, את השרה מאשה לובלסקי.

מאשה לובלסקי (העבודה):

סגנית שר. לא נתנו לי להיות שרה.

אלכס גולדפרב (צומת):

מגיע לך להיות שרה כי את האמיצה היחידה שמוכנה לקבל ביקורת מהבית הזה.

הצעת האי-אמון של צומת, מפד"ל, הליכוד ומולדת באה על רקע התפקוד הלקוי של הממשלה בכל שטחי החיים הנוגעים לנו, תושבי ישראל.

חודשים רבים עוסקת הממשלה במשבריה הפנימיים ואינה מתפקדת בתחומים החשובים והמשמעותיים באמת לגודל ארצנו ולדרך חיינו. ש"ס נלחמת באלוני, אלוני נלחמת ביוסי שריד, מפלגת העבודה נלחמת עם ש"ס באלוני. והעם כולו רואה ומשתאה. העם לא מאמין שזוהי הממשלה בראשות יצחק רבין, אשר קיבלה לידה את ניהול המדינה. העם לא שכח את ההבטחות של ממשלת רבין בהתיישבות ובביטחון, בקליטת העלייה, בהגדלת היצוא ובהקטנת האינפלציה. העם לא טיפש. העם רואה את חוסר התפקוד ואת חוסר העשייה. העם גם מבין, שאם מעוותים משרדים ורבים על משרות, המשרדים אינם מתפקדים כלל, ותחומים חשובים כמו חינוך, פנים ותרבות הופכים להיות זניחים במלחמת האחים אשר בין השרים.

בתחום המדיני המערכת עומדת בפני קריסה. ויכוחים בין הפלגים השונים בתוך מפלגת העבודה בנושא שיחות השלום הנפתחות בפעם העשירית; ויכוחים בין שרים על ויתורים בגולן, חילוקי הדעות והשטנה בין השרים, כאשר אחד אומר: נוותר על הכול, השני טוען שיש לוותר רק על חלק, ואחרים מדווחים על כך שכבר ויתרו על הכול, וכל זאת מול פני האומה, העומדת תמהה ואינה מאמינה.

אני נוטה, לצערי ולדאגתי, דווקא כן להאמין לשרים אשר אומרים כי נושא הגולן כבר סגור ורמת-הגולן כבר בדרך לסוריה.

נורא בעיני המצב שבו מעמידה אותנו ממשלת רבין, המנהלת מסע של פניות וויתורים ולא משא-ומתן עם המשלחות הערביות בווינגטון. נוצר מצב אבסורדי, אשר בו הערבים הם הלוקחים ואנחנו הנותנים. הם ממשיכים לדרוש ואנחנו מוותרים. הם אפילו מקבלים עזרה משר החוץ שלנו, אשר טורח ומסביר להם ולעולם כולו, כי אין להם מה לתת בתמורה לשלום.

אני טוען כי לערבים יש מה לתת בתמורה לשלום, ואלו בעיני דברים משמעותיים וחשובים כשאנו מדברים על משא-ומתן אמיתי, כפי שאני רואה אותו, ואני לא מתכוון כלל להחזרת שטחים. יש לדרוש מהערבים לוותר על סעיף באמנה שלהם שקורא להשמידנו. יש לדרוש ויתור מיידי על זכות השיבה שעליה הם עומדים. הערבים חייבים להכריז מיד על הפסקת הטרור נגד היהודים בארץ ובעולם. אלה רק חלק מהדברים שהערבים יכולים לתת לנו בתמורה לשיחות השלום. אך אם המסר שהם מקבלים בצורה כה ברורה משר החוץ שלנו הוא כי לערבים אין מה לתת בתמורה לשלום, מדוע שייתנו? מדוע שיוותרו?

כך, לדעתנו, מתפקדת הממשלה: יד ימין אינה יודעת מה עושה יד שמאל, או נכון יותר לומר כי השמאל בממשלה מוביל וגורר אחריו אותם שרים המבקשים למתן את הנתינה המהירה והמסוכנת לערבים.

אך לא רק בתפקודה המדיני שוגה הממשלה. במסגרת תפקודה הלקוי היא גם ממשיכה ופוגעת במערכת החינוך בישראל. בישראל יש חוק חינוך חובה חינוך. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאן, על-ידכם ובעזרתכם, יש שווים ויש שווים יותר. יש החינוך החרדי של ש"ס, שם תקבל הסעה חינוך, ארוחות – והכול בעזרתכם, חברי הכנסת, ועל חשבון רוב הציבור האחר במדינת ישראל, על חשבון תקציב המדינה. עיננו לא צרה בהם, ושימשיכו לחזק את החינוך במדינת ישראל, אך מדוע הם כן ואנחנו לא? מדוע לילדיהם כן ולילדינו לא?

לתנועת ש"ס בסיס כלכלי איתן בזכות ההקצבות שמעביר אליה משרד החינוך בגין כל ילד נוסף המצטרף לרשת – והרשת מרחיבה ובעקיפין את הבסיס האלקטורלי של ש"ס, וכל זאת בעזרתם ובחסותם של שרי מרצ, שהבטיחו להילחם בכפייה החרדית ועוד הבטחות רבות שנשכחו עם קבלת השלטון.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, האם חינוך חרדי הוא כפייה דתית? מה הקשר?

אלכס גולדפרב (צומת):

לא אמרתי. אני טוען שמה שאתם מקבלים – שכלל ילדי ישראל יקבלו.

היו"ר י' עזרן:

אני לא יכול להשיב כי אני יושב-ראש. שאלתי רק שאלה, ברשותך האדיבה.

אלכס גולדפרב (צומת):

אם לאדוני יש שאלות, אני מעדיף שתשאל בסוף.

היו"ר י' עזרן:

בהחלט.

אלכס גולדפרב (צומת):

מרצ בגדה בבוחריה ובעקרונותיה תמורת הכיסאות. שרי מרצ המריצו את הממשלה והשקיעו יותר בחינוך החרדי, כאשר אנחנו החילונים הפכנו חרדים להוצאות הנוספות על החינוך חנים, שעובר ללא מפריע לעשרות עמותות של חינוך לא-ציוני, שם אפילו לא מכבדים את ההמנון הלאומי שלנו, ובזים לכל מה שקדוש ויקר לנו. והכול בחסות מרצ, בשתיקת חבריה ובשתיקת מפלגת העבודה. וש"ס גם היא מוכנה למכור הכול, אפילו את השבת.

לאן מובילה אותנו הממשלה אם כבר מדברים על רדיו וטלוויזיה פלשתיניים? אדוני ראש הממשלה – אני מקווה שהוא שומע את הדברים – האם אתם מתכוונים להקים כאן מדינה פלשתינית? האם יש לך הסכמה מהעם?

ממשלה זו, אשר הונתה את העם, ממשלה זו צריכה ללכת.

הממשלה, במסגרת תפקודה הלקוי, פוגעת גם בהתיישבות, בעיירות הפיתוח, בכפרי הדרוזים, הצ'רקסים והבדואים אשר משרתים את המדינה. דוח-שבס, אשר קובע הנחות במס הכנסה לפי שיקולים פוליטיים, הוא מעשה מרמה בקנה מידה לאומי. יישובים מבוססים, קיבוצים ומושבים יזכו להנחות מס, לעומת עיירות הפיתוח כמו קריית-גת, אשר הוצאו ממעגל ההנחות כי לא הלכו אחרי הדגל האדום. ושלא תבינו אותי לא נכון, גם בחקלאות נכשלתם.

אני חייב להתייחס גם להתבטאויות הקשות והחרפות של ראש הממשלה, ממציא הביטויים כלפי מתיישבי רמת-הגולן, אותם מתיישבים שהוא הפנה לצפון לפני שנים רבות, מתיישבים שכונו על-ידו "פרופלורים" – התבטאות זו היא חמורה ומיותרת.

אדוני ראש הממשלה, ברצוני להזכיר, כי מתיישבי הגולן הקימו את בתיהם בברכת כל ממשלות ישראל, וחלק גדול מהם נתמך על-ידי מפלגתך, מפלגת העבודה, אשר התפארה בהתיישבות בגולן.

אדוני ראש הממשלה, ברצוני להזכיר לך, כי על רמת-הגולן חלים חוקי מדינת ישראל, וכל מי שמדבר על ויתור על חלק ממדינת ישראל מדבר בניגוד לחוק, פועל בניגוד לחוק, מוביל לאנרכיה.

במקום לראות במתיישבי הגולן חלוצים בשטח אסטרטגי בעל חשיבות עליונה לביטחון ישראל, מכנים את החלוצים "פרופלורים", ומתכוונים לוותר על שטח לטובת אויביו.

אדוני ראש הממשלה, הונית את כל קהל בוחרך, אשר זוכרים את הכרזותיך כי לא נרד מרמת-הגולן, את ההכרזות כי ההתיישבות לא תיפגע.

ההקפאה פגעה בכלכלת ישראל, בעולים החדשים, אשר רימיתם אותם ואמרתם להם: תצביעו "עבודה" ותקבלו עבודה.

נכשלתם בהבטחותיכם על סדר עדיפויות חדש – צאו אל העם. אדוני ראש הממשלה, צא אל העם ואמור לעם את האמת, די להסתיר את האמת. צא לבחירות, ואז תהיה לך האפשרות לשפוט האם יש לך מנדט מהעם. המנדט שתקבל מהעם ישיב אותך ל-15 שנים נוספות לאופוזיציה, לנוח ולחשוב שוב היכן טעית ובמה.

המדיניות של ראש הממשלה היום היא מדיניות של פרופלורים, סיבובי סרק בלתי ברורים. אדוני ראש הממשלה, החזר את המנדט לעם.

סיעת צומת דורשת מהבית הזה ומחברי הכנסת להצביע אי-אמון בממשלה הכושלת הזאת. תודה רבה.

משה מאיה (ש"ס):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר י' עזרן:

תודה. וקודם כול תודה על תרומתך לזמן, יש לנו עוד שתי דקות.

אתה הסכמת שאשאל אותך שאלה, אבל אני מנוע מכך. אולי אדוני יאפשר לחבר הכנסת מאיה לשאול שאלה.

אלכס גולדפרב (צומת):

שאלת ועינתי לך, בכל זאת. אני מוכן לשאלה נוספת.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת משה מאיה, בבקשה.

משה מאיה (ש"ס):

מנין האינפורמציה ש"מעין החינוך התורני" מקבל יותר כסף? לידיעתך, "מעין החינוך התורני" מקבל בתקציב שליש ואף פחות ממה שמגיע לו לפי החוק.

אלכס גולדפרב (צומת):

זאת שאלה או עובדה?

משה מאיה (ש"ס):

גם עובדה וגם שאלה.

אלכס גולדפרב (צומת):

אם אתה שואל שאלה, אני מוכן לענות לך. לפי האינפורמציה שקיבלתי, אתם מקבלים על כל תלמיד תוספת בתקציב. אם אתה רוצה לקרוא את זה, אתה יכול לקרוא את זה גם במוסף "הארץ".

משה מאיה (ש"ס):

זה שקר מוחלט.

היו"ר י' עזרן:

תביא נתונים, סגן השר חבר הכנסת מאיה. תעביר נתונים לחבר הכנסת גולדפרב, אולי ישנה את דעתו.

תודה לחבר הכנסת גולדפרב. רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם שפירא. אחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד; אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת יוסף בא-גד.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו, יהדות התורה, שמענו פה את הנאומים, גם את הנאום של שר הבריאות חיים רמון, שמנה את כל ההישגים של הממשלה הזאת: תוספת 2.2 מיליארדי שקלים לחינוך, קצבה לילד הראשון; אני לא רוצה לחזור על כל הדברים. אבל בין כל הדברים שהוא מנה הוא לא העז להגיד שגם הציבור החרדי הדתי קיבל משהו – בדת, בתורה. כלום.

כמה אנחנו? על-פי סטטיסטיקה שעשו באיגוד המפרסמים, יש 450,000 חרדים ומיליון יהודים דתיים.

אני חייב לומר, שלאחר ששמעתי את דבריו של חבר הכנסת אלכס גולדפרב, אני לא מצטער שאנחנו לא יושבים יחד עם צומת בקואליציה.

אלכס גולדפרב (צומת):

לא מדובר עליכם, מדובר על ש"ס.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

לא חשוב. אני יודע שהדתיים הם אזרחים סוג ב' בארץ. חרדים הם אזרחים סוג ג'. מי שהחזיר אותנו להיות שווים, וניסה לעשות זאת, היה מנחם בגין, זיכרונו לברכה. עכשיו מחזירים את העטרה ליושנה.

אביא לכם דוגמאות, לא בתחום הדת, דוגמאות מהכלכלה. מוכרים בנקים, הפרטה – את בנק הפועלים מוכרים לבורסה, את בנק לאומי ימכרו לבורסה; בנק המזרחי? – מחפשים לקוח וקוראים לזה גרעין שליטה, לקוח שהוא כופר בעיקר, שמחלל שבת, ורוצים להכריח לשים על עובדי בנק המזרחי מעביד יהודי שאין לו כל קשר לבנק הזה, ולא חשוב מי זה. למה אי-אפשר למכור את בנק המזרחי לבורסה, כמו את בנק הפועלים, כמו את בנק לאומי? למה בדיוק בנק המזרחי צריך גרעין שליטה, ומחפשים מתחת לאדמה קונה בשבילו? אם יבוא גוי וייתן כסף, ימכרו גם לו. ושם העובדים בעיקר דתיים. אף אחד מהם לא דיבר אתי. אני מסתכל על זה כחבר ועדת הכספים.

פתאום מדברים על כך שלא צריך ערבויות מארצות-הברית, שלא צריך את 10 המיליארדים, אפשר להחזיר את זה, אפשר לוותר על זה. לא צריך גם את המענק של 1.2 מיליארד דולר.

עשו עכשיו סיווג מסים. יש אזור נחל שורק, שהוא ממש על-יד באר-טוביה. כולם יודעים שבאר-טוביה במצב מצוין, ברוך השם. אבל את אזור נחל שורק הוציאו והפכו את היישובים בו לתל-אביב, לרמת-גן, כי רוב היישובים שם הם יישובים דתיים. להם לא מגיעות הנחות מס. מדוע?

תארו לכם שיעשו שלום. נניח שיסכימו עם הסורים שיהודים יוכלו לגור ברמת-הגולן. איזה יחס מצפים שהסורים ייתנו ליהודים, אם אנחנו כיהודים רוצים ליישב בכוח כל יהודי מעבר ל"קו הירוק"? למה אנחנו צריכים לעשות את זה? הערבים לא מבקשים זאת מאתנו. במשא-ומתן של שלום לא שמעתי שיעשה הכול ליישובים האלה.

מדובר על הכלכלה הנהדרת. אני מצטער שהשר חיים רמון איננו. אנחנו עדים לשביתת רופאים, לשביתת אחיות, לשביתת מורים, לשביתת עולים חדשים, לשביתתה של אנשי השכונות. אינני זוכר בשום מקום ובשום זמן כל כך הרבה שביתות. תמיד יש אפשרות לעשות אחזקה מונעת כדי לא להגיע לשביתות.

אני רוצה לומר משהו על אותם יהודים שמפגינים בחוץ, תושבי רמת-הגולן. הממשלה מנהלת משא-ומתן. אני לא עוקצני, אני אומר שלא צריך לתפוס את המלים שראש הממשלה אמר, "פרופלורים", כי מי שחוזר וחוזר על זה רוצה לעקוץ אותו. אבל ליהודים האלה לפחות מגיע שיסבירו להם מה יקרה אתם. מדובר ב-12,000 יהודים שעלו לשם בכוח השלטון. הם התיישבו שם, הם חיים שם, והם לא יודעים מה יהיה אתם. זו כבר לא שאלה של אופוזיציה. מישהו צריך לשבת עם אותם יהודים ולהסביר

להם: רבותי, תדעו, אל תדאגו, זה וזה יקרה. אנשים לא יודעים מה יקרה מחר. אי-אפשר לעשות צחוק. אלה 12,000 יהודים.

לצערי הרב, הממשלה הזאת, בפעם הראשונה מביאה בשר טרף, דבר שלא היה מיום קום מדינת ישראל. לשום בית לא דתי לא נכנס בשר טרף. לשום חוק דתי אין ערך. העבירו חוקים כגון תמונות התועבה, חילולי שבת מימין ומשמאל. אני לא רוצה להאמין לכל הרכילות, אבל מספיק מה שאנחנו יודעים. כלומר, נעביר חלק גדול משטחי ארץ-ישראל, ונישאר פה בארץ שמתנכרת לכל דבר של דת.

אני בטוח שאנשי ש"ס חושבים כמוני, וגם להם כואב הלב. לא ייתכן, וזה לא ילך.

צריך לדעת עוד דבר – אדמו"ר'י גור עשו דבר נפלא. הם לא דיברו ציונות וסיפורים. הם עשו פיזור אוכלוסייה. לאן? לא לרמת-גן אלא לחצור, לאשדוד, לערד. עכשיו החליטו ללכת לקריית-גת. כמה אנשים מהציונים הגדולים באמריקה רוצים לגור בקריית-גת? מי? החרדים קנו כמה מאות דירות בקריית-גת. מוצצים להם את הדם כדי לתת להם כמה מאות דירות. הם לא מקבלים תשובה, הם לא מקבלים יחס.

צריך לדעת שהממשלה הזאת בנויה על רגליים של קואליציה מאוד מצומצמת. כשרוצים לעשות את מה שרוצים, צריך לדעת שיש צורך בהסכמה לאומית רחבה. מה אפשר לעשות? בגין היה יותר בר-מזל. הוא הלך לעשות שלום עם מצרים, והוא לא היה צריך להתייעץ כל כך הרבה עם האופוזיציה, כי הוא ידע שהאופוזיציה שמחה. לא כן הדבר פה.

מישהו אמר: למה לעקוץ? צריך דיון. באמת צריך דיון, שהממשלה תקיים דיון בכנסת על מה שהיא באמת הולכת לעשות. אז ידעו אם מדובר על כל רמת-הגולן או על חצי רמת-הגולן. עכשיו הכול מדברים בערפל. לא שמעתי שראש הממשלה הזמין את ראשי הסיעות כדי לדבר אתם, אם לא רוצים להגיד את הכול בכנסת. אולי אם הוא ידבר אתם, כל הצעות האי-אמון האלה לא היו עולות.

בקיצור, אם לא ישנו את מצב הדת, התורה, השבת וכל מה שקורה, אני אומר לכם שגם ש"ס לא יוכלו לשבת בממשלה. הכול אספירין. אם אתם רוצים שהם ישבו בממשלה ושלא תישארו בלי קואליציה – תשנו את הגישה לדת ולתורה.

לכן אנחנו, אף שלא הגשנו את הצעת האי-אמון, נצטרף לאי-אמון.

היו"ר י' עזרני:

תודה לחבר הכנסת שפירא. אני מזמין את חבר הכנסת האשם מחאמיד; הוא איננו. אם כן, חבר הכנסת יוסף בא-גד. כולם בציפייה דרוכה לראות מה יהיה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כל החוכמה היא לעשות כשלא חושבים.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי כנסת נכבדים, אני רוצה לשלוח מפה ברכה נאמנה ליהודים נפלאים שנמצאים בגן-הוורדים, מולנו. אני מזמין את כל חברי הכנסת, ללא הבדל סיעות, ללא הבדל מפלגות, לבקרם בגן-הוורדים. אנחנו צריכים להתעלות מעל עצמנו ולהוכיח שאין כאן עניין של קואליציה-אופוזיציה. יהודים יצאו בשליחות הממשלה. לכל אחד מאתנו יש ילדים קטנים, ברוך השם, בנים, נכדים, ואנחנו יודעים מה זה למשפחה לגור ברמת-הגולן אחרי מלחמת ששת הימים; איזו מסירות נפש, איזו הקרבה היתה זו לבוא לשם כאשר הכול היה שם מבודד.

אני אומר לכם בכנות, ואני לא רוצה לעשות עוד פעם איזה גימיק, שהייתי מביא לכאן קוצים מול הוורדים שנמצאים שם. מול הוורדים הפורחים והנפלאים המצויים שם הייתי מביא לכאן קוצים, לאותם אלה שלא מבינים את הדבר.

אני רוצה גם לנצל את ההזדמנות ולהביע מחאה חריפה על דברי ראש הממשלה, שהוא ידע לטפל בימין, או במתנחלים. הוא לא הזכיר את "התותח הקדוש", אבל הוא רמז על כך. שמעתי שחבר הכנסת מצא דיבר כאן על "התותח הקדוש". אין כאן מחתרת. יש לי הרושם, שהממשלה מתחננת שתהיה מחתרת. בהבל פיה היא רוצה ליצור מחתרת, כדי שתהיה לה הצדקה; על מנת להצדיק אותה מלחמה שהיא מקדשת על הבחורים הנפלאים ועל מתיישי יהודה, שומרון, חבל-עזה ורמת-הגולן. מכל הצדדים מחפשים סימני מחתרת ולא מצליחים. השב"כ מכחיש ועדיין ממשיכים בדיבורים הללו על המחתרת.

בעיתון "מעריב" פרסם חגי סגל מאמר נפלא, והוא שואל את השאלה: מדוע היום טוענים שהמתנחלים פורעי חוק? אם אנחנו אומרים שלא נקבל את דעת הממשלה, כאשר היא תחליט על נסיגה ונטישת שטחים, מדוע זה נקרא מרד? והוא שואל: מדוע זאב גרינפלד, שבסך הכול העז להגיד שנתנגד, העז להגיד, מוזמן למשטרה לחקירות? מדוע פרקליטת המחבלים לאה צמל, שתמכה בפגיעה פיסית במתנחלים, לא מוזמנת למשטרה? מי שמדברת על פגיעה פיסית במתנחלים לא מוזמנת; ואילו אדם מרמת-הגולן, שכואב לו, שבנה את ביתו ועומדים להרוס את היקר לו מכול, שאמר שהוא יתנגד – על זה הוא מוזמן לחקירה. מדוע לתנועת "יש גבול" היה מותר לשבות חודשים מול ביתו של ראש הממשלה, מנחם בגין, זיכרוננו לברכה? ומדוע לאחרים, ל"גוש אמונים", היה אסור לשבת מול ביתו של הרב עובדיה יוסף שליט"א? למה פה האפליה?

מדוע אסור לנו להגיד שלא נקבל את ההסכמים שהממשלה תחתום עליהם? ואני לא מאחל, ואני בטוח שהיא לא תצליח לתת עליהם, אבל תיאורטית מדוע לנו אסור להגיד זאת? מדוע ממשלת הקואליציה הזאת הפרה חוזים חתומים עם קבלנים, חוזים משפטיים חתומים עם קבלנים, שנחתמו חוקית על-ידי הממשלה הקודמת ועל-ידי משרד השיכון – והם הפרו חוזים, שילמו פיצויים מכסף העם – ולנו אסור להגיד שלא נקבל את ההסכמים לכשיחתמו, בתקווה שלעולם לא יחתמו?

מדוע לחברי כנסת מהעבודה מותר לאיים שהם ישכבו תחת הגלגלים ש"יטרנספרו" את ערביי יש"ע, ואף אחד לא דרש את הסרת חסינותם, ואילו לנו אסור להגיד שנשכב תחת הגלגלים של מכוניות צבאיות, שתבואנה לפנות את יהודה ושומרון? המשטרה יכולה לעצור אותנו, זו זכותה, אבל לנו אסור

לשכב במקום שכואב לנו? לנו אסור להתנגד? יש חוקים, יש משטרה, לא נצא בכוח, אבל התנגדות פסיבית – ולא ניתן ונילחם – מדוע זאת אסור לנו?

לכן יש פה איפה ואיפה בצורה בולטת.

מורנו ורבנו הרב צבי יהודה קוק, זכר צדיק לברכה, שלח מכתב ב-1975, סיוון התשל"ה, לשמעון פרס, וראוי המכתב להיקרא שנית: "את אשר הזהרתי בשעתו את משה דיין, הנני חוזר ומזכיר לך, כי כל הוויתורים הטריטוריאליים הם דברים בטלים ומבוטלים, לא יקומו ולא יהיו". "על יהודה ושומרון" – כותב ר' צבי יהודה קוק, זכר צדיק לברכה – "תהיה גם מלחמה פנימית" – ואני קורא את מה שהוא כותב – "וכאשר העם כולו יתקומם בזה נגד הממשלה הזאת, כמובן שהנני עם העם כולו". ר' צבי יהודה קוק היה יהודי מתון, עדין נפש. מי שהכיר אותו אישית ידע, שכל כוחו היה בדמעות, בבכיות, בכאב על עם ישראל שנחרב. "ועם תקומת דבר ה' אלוקי ישראל" – אני ממשיך את מכתבו – "ונצחו, נצח ישראל, על עמו ונחלתו, ולא עם הממשלה בכישלונה. הממשלה בשביל העם ולא העם בשביל הממשלה". כדאי לזכור את המשפט הזה.

כותב מורי ורבי, הרב משה צבי נריה שליט"א: "ארץ-ישראל לא בזכות הכוח אלא בכוח הזכות. ארץ-ישראל לא נבחר לבתרים. לא נוותר על הארץ ולא נבחר את הארץ, לא נחתוך אותה לבתרים".

הוא מביא סיפור מעניין בשם נשיא ארצות-הברית הארי טרומן, שזכור לטוב בתמיכתו בהקמת מדינת ישראל; דברים שנאמרו למשה שרת ולאבא אבן: "אגיד לכם" – הוא כותב, טרומן – "מה הניע אותי לעשות מה שעשיתי, להכיר במדינת ישראל. אני חונקתי על התנ"ך. אמי לימדה אותי את ספר הספרים עוד טרם שהגעתי לגיל בית-הספר, ובאותו רגע היסטורי אני נזכרתי שנאמר בחומש, שה' הבטיח ליעקב: 'הארץ אשר אתה שכב עליה, לך אתננה ולזרעך', וכאשר העניין הזה עלה על הפרק נזכרתי באותו פסוק, וגם בחזונו של נביאי ישראל בדבר ארץ הקודש, ואמרתי לעצמי" – אומר טרומן, מה שלא מבין ראש ממשלת ישראל – "אם בכוח לתת יד שהבטחות אלויות אלה תתקיימנה, איזו זכייה גדולה מזו יכולה להתרחש לך, נשיא ארצות-הברית, ועשיתי מה שעשיתי".

חבל שהיום ראשי ממשלת ישראל לא מבינים מה שהבין אותו גוי נפלא.

היו"ר י' עזרן:

אבל גם בארצות-הברית לא מבינים טוב יותר. הפסיקו להבין.

יוסף בא-גד (מולדת):

גם בארצות-הברית לא הפסיקו להבין. כבוד היושב-ראש יודע טוב מאוד את פרשת השבוע.

היו"ר י' עזרני:

אני אומר את זה בכאב.

יוסף בא-גד (מולדת):

כן, כן, אני עונה.

כבוד היושב-ראש יודע טוב מאוד את פרשת השבוע, שקראנו השבת בתורה: "ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם". אם אנחנו מנמיכים את עצמנו, ואני מודה ליושב-ראש על ההערה – האמריקנים גם דרשו בינאום ירושלים. ברגע שהודענו: אין מה לדבר, קונסנסוס לאומי – הם שכחו מזה. הם לא מדברים עוד על בינאום ירושלים. האמריקנים גם לא רצו להכיר במדינת ישראל ברגע הראשון, ולאחר שבן-גוריון, זכור לטוב, הכריז נגדם, הם הכירו בה.

היו דברים נוספים. האו"ם החליט שהציונות היא גזענית. ברגע שראו שכל עם ישראל לא מתחשב כקליפת השום בדבריהם, הם נסוגו. "ונהי בעינינו כחגבים" – אם אנחנו משפילים את עצמנו, כריסטופר נותן לנו עצות. אבל אם היו פה אחד, כאיש אחד בלב אחד כל העם הזה יוצא ואומר: שלום עם ערבים, כן, אף אחד לא רוצה מלחמות, אנחנו אנשי השלום, אבל אנחנו הריבונים על הארץ הזו, זו הארץ שלנו, מי שרוצה יישאר פה בתנאים שלנו, ולא – קח לך – כמו שאומר הרבי מחב"ד שליט"א, היה צריך לתת לכל אחד 100 לירות ואת החבילה שלו, את הפעקל שלו – – –

היו"ר י' עזרני:

חבר הכנסת הרב בא-גד, זמנך נגמר.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני גומר. קח לך את הפעקל שלך – אמר הרבי מחב"ד, לפני 25 שנה הוא אמר את זה, אחרי כיבוש ירושלים – ותלך מפה. ואז, כשהערבים היו הולכים היו אומרים: היהודים לא רצחו אותנו כמו שאנחנו עשינו להם, הם אנשי חסד. היום הם הורגים אותנו.

לכן אני קורא קריאה נואשת נוספת: כבוד ראש ממשלתנו, שרים, חברי הקואליציה, צאו לגן-הוורדים, תריחו את הוורדים, תראו השושנים הנפלאות ששתלתם ושתלנו כולנו, ואז תחזרו להבנה, שנצח ישראל לא ישקר וכל חלקי ארץ-ישראל השלמה יישארו בידינו לעולמי עד.

היו"ר י' עזרני:

תודה. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מחר צפוי להתחיל הסיבוב העשירי בשיחות השלום בווינגטון, ואני מקווה שהוא יהיה שונה מתשעת הסיבובים שקדמו לו, אשר העלו חרס ודריכה במקום. המשלחת הישראלית עומדת על שלה, שהשטחים הכבושים אינם כבושים, ואם כך – על מה מדברים? על מה מתקיימות השיחות? וראש הממשלה, לצערי הרב, הודיע אתמול, שלא תהיה פריצת דרך בסיבוב העשירי. סגן שר החוץ, מר ביילין, גם הוא מצטרף לאותה דעה ומבשר לנו אותה בשורה.

אינני מקנא, גברתי היושבת-ראש, במשלחת הפלשתינית, אשר יוצאת ברגשות כבדים, בתסכול ובמבוכה, כאשר הסגר נמשך, משפחות על סף רעב, המצב בשטחים אינו נסבל, המעצרים המינהליים נמשכים, מעצרים בלי להודיע על מקום הימצאם של העצורים. הריסות הבתים נמשכות, פעם מטעמי ביטחון, כביכול, ופעם מטעמי תכנון, כביכול. וילדים פלשתינים מתרוצצים ומוכרים בשווקים בג'נין וברמאללה, עובדים כסבלים בשווקים אלה כדי להביא פת לחם למשפחותיהם. חיפושים והתנכלויות פרובוקטיביים נערכים אפילו בבתיים של חברי המשלחת הפלשתינית לשיחות השלום, כמו אבו-לבן מדהייסה ואבו-חוסה מעזה.

אזורים רבים בגדה נמצאים בסגר מוחלט אפילו מהשטחים עצמם. אבו-דיס, אל-עזרייה, סוואחרה, שיח'-סעד – איים אשר אין מוצא ואין דרך יציאה מהם אלא דרך ירושלים. והמצב של העצירים, העינויים שכבר אינם בגדר סוד, והממשלה איננה מבינה שיש קשר הדוק בין שיחות השלום ובין זכויות האדם בשטחים הכבושים.

במקום לתת תקווה לפלשתינים, הממשלה מחלקת את הגדה לקנטונים, מנתקת את הגדה מעזה, את דרום הגדה מצפונה, ואת ירושלים המזרחית מכלל השטחים הפלשתיניים.

המצב כפי שהוא היום אינו מבשר שלום. הוא מוליד פיצוץ, פצצת זמן. ההרעבה והדיכוי ורמיסת זכויות האדם הם פצצת הזמן. הייאוש והתסכול הם אויבי השלום. הדיכוי המוגבר הוא המכרסם בכל סיכוי לשלום.

גברתי היושבת-ראש, אני בטוח שכל חבר הכנסת יודע את מה שאני יודע, שאין שלום בלי נסיגה מכל השטחים הכבושים, על-פי הנוסחה: שטחים תמורת שלום. ובראש ובראשונה – נסיגה מהשטחים הפלשתיניים הכבושים והכרה בזכותו של העם הפלשתיני להגדרה עצמית ולמדינה שכנה למדינת ישראל.

אסור להפגנות של מתנחלים הרפתקנים, יהיו אשר יהיו, אם בגן-הוורדים אם בכל מקום אחר – אסור להן לעצור את רוח השלום הנושבת באזור. אסור לתת להם להוביל את האזור הזה להתאבדות. אסור לקבל את דעתם המגוחכת, שאין לממשלה ולכנסת מנדט לשלום. אסור להירתע מהם.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אף אחת ממדינות ערב אינה יכולה ואינה מוכנה לחתום על הסכם שלום נפרד עם ישראל. כל אחת מהן מתנה את הסכמתה לכינון שלום עם ישראל בהשגת הסכם שלום בין ישראל לפלשתינים. וזאת אנחנו כולנו יודעים: הפלשתינים הם המפתח לשלום, ואתם ועל בעייתם צריך לדבר.

סוריה, ירדן ולבנון לא יחתמו על הסכם בלי הפלשתינים תחילה. ומי שמשלה את עצמו, שירד מהאשליה של שלום נפרד, שהוא בלתי אפשרי. ושיחות השלום עם הפלשתינים, כפי שאמרתי קודם, עדיין תקועות. ממשלת ישראל אינה נוהגת בחוכמה ובאחריות כאשר בשנה זו, 1993, היא תקועה, כאילו הסכם מ-1978, על-פי נוסחת אותה שנה, על בסיסה יבוא הסדר קבוע.

ואינני מבין מדוע הנתק בין אדוני ראש הממשלה, שגזר על עצמו ניתוק כל מגע ישיר בינו לבין הפרטנר העיקרי היום ואתמול ומחר – – –

היו"ר ע' מאור:

אדוני השר וחברי הכנסת, בבקשה להפסיק את השיחות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, אני חוזר על המשפט: אינני מבין מדוע מנתק עצמו כבוד ראש הממשלה, מדוע הוא גזר על עצמו ניתוק כל מגע ישיר בינו לבין הפרטנר העיקרי היום ואתמול ומחר בזירה המזרח-תיכונית – אש"ף, שהוא לדעת הפלשתינים נציגם הבלעדי. מדוע הסגר הזה, נוסף על השטחים, גם על אש"ף, שאתו בסופו של דבר תצטרך ישראל לחתום על הסכם שלום?

דעת הקהל בישראל נכונה היום לפשרות ולפתרונות ריאליים וכוללים יותר משחברי הכנסת רבים חושבים היום ויותר מהנהגתם. אחרי 26 שנות כיבוש מבינים יותר ויותר ישראלים את הצורך בזינוק אדיר, אמיץ ואחראי להידברות בין האויבים העיקריים על בסיס הצורך בדיאלוג אמיתי, ולא מונולוג; דיאלוג אשר יביא לשכנות טובה בין מדינת ישראל לשכנתה המדינה הפלשתינית אשר תקום, ולזה הרי בסופו של דבר נגיע אם לא מחר אז בעוד שנה, בעוד עשר שנים, ובינתיים נהיה עדים לרצח, הרג, עינויים, דם וסבל וגם גינויים למעשה זה או אחר, אך יותר ויותר קורבנות ייפלו על מזבח העקשנות, האטימות והדבקות במושגים ישנים נושנים, אשר אבד עליהם כלח. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – לחבר הכנסת סגן השר נואף מסאלחה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להגיד לחברי הכנסת מהימין פתגם מפורסם, שכבר נאמר כמה וכמה פעמים: "הכלבים נובחים והשיירה עוברת". השיירה של השלום תתקדם על אפכם ועל חמתכם.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי הם הכלבים?

טלב אלסאנע (מד"ע):

אתם יכולים להמשיך לצעוק – –

רחבעם זאבי (מולדת):

מי הם הכלבים?

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – אתם יכולים להמשיך להשתולל – –

רחבעם זאבי (מולדת):

מי הם הכלבים?

טלב אלסאנע (מד"ע):

– – אבל השלום, שהוא נחלת – –

רחבעם זאבי (מולדת):

מי הם הכלבים?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים ולאפשר לנואם לדבר.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זה פתגם הקיים בכל העולם, זהו פתגם אוניברסלי. זה מקובל. השיירה תמשיך – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

מי הם הכלבים? את צריכה לקרוא אותו לסדר. הוא פנה לחברי הכנסת מהימין ואמר: דעו לכם שכך וכך. מי הם הכלבים?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקשת ממך להפסיק.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אם אתה אומר שהפתגם הזה לא קיים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

שיענה מי הם הכלבים.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים. זה פתגם, והוא לא חייב תשובה. בבקשה לאפשר לדובר להמשיך בדבריו.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי הם הכלבים?

יוסף בא-גד (מולדת):

שיחזור בו מדבריו.

טלב אלסאנע (מד"ע):

הוא לא ממונה על השפה ולא על הפתגמים, ולא תשנה שום דבר. הפתגם הזה שווה אלף מלים, הוא משקף את המציאות, הוא משקף את האמת. אתם יכולים להמשיך להשתולל, לצעוק, והשיירה של השלום תתקדם.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא ענית מי הם הכלבים. חברי הכנסת הם הכלבים? אתה לא מתבייש?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה מושג בהשאלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא פנה לחברי הכנסת מהימין.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אל תכריח אותי לקרוא אותך לסדר. תאפשר לדובר להמשיך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אצא, אבל את צריכה לקרוא לו לסדר, לא לנו. חוצפה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

זה פתגם.

יש להמיר את הצעת האי-אמון היום בהצעת אי-אמון באלה שמתנגדים לשלום.

יוסף בא-גד (מולדת):

תחזור בך מהביטוי.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היום צריכה להיות הצבעת אמון בתהליך השלום, בשוחרי השלום, המעוניינים בהתקדמות של ממש בתהליך השלום, ולא בגדר ססמאות ולא בגדר דמגוגיה. כאשר אתם מדברים על שלום, על איזה שלום אתם מדברים? על איזה מושג ערטילאי, שאין לו כל משמעות. אתם יודעים שיש כאן עם, לא מיעוט אלא עם, שזכותו הלגיטימית לעצמאות כשאר העמים ולא פחות מהעם היהודי.

העם הפלשטיני, כשאר העמים, זכותו להגדרה עצמית ולחיים במדינה משלו. וזה צריך להיות הרעיון, ואת זה אתם צריכים להכניס לראש שלכם. ללא פתרון הבעיה הפלשטינית, ללא הכרה בזכותו של העם הפלשטיני, לא יהיה שלום. שום שלום נפרד עם מדינות ערב לא יחזיק מעמד ללא הסכם כולל וצודק; צריך לשים לב למלה "צודק". הסכם כפוי, הסכם שאיננו משקף את רצונו של העם בצד השני, לא יחזיק מעמד. הסכם צודק כולל, על מנת שיהיה בר-קיימא, זה הסכם הנותן מענה לשאיפות הלגיטימיות של העם הפלשטיני.

אני רוצה לציין, שהחלטת האו"ם 181, ו-182, שממנה שואבת מדינת ישראל את הלגיטימציה הבין-לאומית – מדברת על שתי מדינות. ומי שחותר תחת ההחלטה הזאת בעצם חותר תחת ההחלטה הלגיטימית של מדינת ישראל. על-פי אותה החלטה יש להכיר בזכותו של העם הפלשטיני כמדינה עצמאית ליד מדינת ישראל.

אם אנחנו ממשיכים בדעות שלנו, מה שאומרים כאן מהימין הפנאטי, סימן שלא למדנו מאומה מההיסטוריה. כל אותם עמים שהיו נתונים תחת כיבוש ונלחמו למען זכות ההגדרה העצמית זכו בה בסופו של דבר; אבל כל אלה שמתנגדים אך ורק מאריכים את הסבל של שני הצדדים, גורמים ליתר שפיכות דמים, להמשך הקונפליקטים, שאינם משרתים שום צד.

הרי הנצחת המצב הקיים משמעותה הנצחת המאבק, הנצחת שפיכות הדמים. היום צצה הסכנה העירקית, בעוד כמה שנים תצוץ הסכנה האירנית, ואחר כך מי יודע מה, ושאלתנו כלפי עצמנו היא: מה מידת האחריות שלנו כלפי הבנים שלנו? מה מידת האחריות שלנו כלפי עתיד טוב יותר, ואיך ניתן להשיג אותו? זו המשימה המוטלת על כל נבחר העם, על כל חברי הכנסת, להבטיח עתיד טוב יותר לבנים שלנו, על מנת שכולנו נוכל לחיות בשלום ובדו-קיום.

ניתן ללמוד מהניסיון של הסכם השלום עם מצרים. היו מלחמות, היתה שפיכות דמים, ואחרי הסכם השלום ניתן להגיע, ניתן לבקר וניתן לטייל ולחיות בשלום עם מצרים.

ההיסטוריה הערבית והיהודית מלאה בדוגמאות של דו-קיום למופת. זה מה שהיה בספרד, זה מה שהיה גם במצרים בתקופת הפאטימים. למה אנחנו רק צריכים להדגיש שמדובר כאילו בשנאה גנטית של ערבים ליהודים? למה צריך לצייר את הדמות של הערבי הרודף אחרי היהודי, או היהודי הרוצח את הערבי? אפשר לחיות בשלום, בכבוד הדדי, בהכרה בזכות הלגיטימית של הצד השני. ניתן להגיע לשלום ולדו-קיום בשלום בין שני העמים.

נאמר כאן על-ידי חבר הכנסת נתניהו, שהבעיה של הערבים והיהודים, הבעיה בשטחים הכבושים, היא כביכול בעיה של דו-קיום. על איזה דו-קיום מדובר? על דו-קיום של כובש ונכבש; על דו-קיום של אותם אנשים שנשללת מהם הזכות הבסיסית לחיות במדינה עצמאית. נשללת מהם האפשרות לבחור ולהיבחר. על זה שיש מי שהם אדונים ויש מי שהם עבדים. על איזה דו-קיום אתה מדבר?

הבעיה כאן אינה בעיה של מיעוט אלא בעיה של לאום. את בעיית הלאום ניתן לפתור על-ידי הכרה בזכותו למדינה עצמאית.

תהיתי לשמע דבריו, כאילו אין לממשלה מנדט. יש לה מנדט להכריז מלחמות? יש לה מנדט להביא להרס ולפוצץ בתים ולגרום לשפיכות דמים, ואין לה מנדט להחליט על שלום, על הסכם שלום, לחסוך בדמים, להביא למזרח תיכון אחר, להביא לדו-קיום אחר במזרח התיכון שלנו? לזה אין לה מנדט? איזו תפיסת עולם מעוותת זו? איזו דמגוגיה זולה זאת?

אני רוצה לציין, שהיום יש הזדמנות היסטורית, לפני סיבוב השיחות העשירי, הזדמנות להשיג פריצת דרך על-ידי הכרה בזכות הלגיטימית, המעוגנת גם בהחלטות של מועצת הביטחון, גם בהחלטות של האו"ם – זכותו של העם הפלשתיני להכרה במדינה עצמאית, וכל זה על-ידי משא-ומתן ישיר עם הנציגות הלגיטימית שהיא אש"ף, היא הסמכות להחליט והיא הסמכות להתחייב. הרי המשא-ומתן לא מתנהל מעצמו, אלא הוא מתנהל על מנת להגיע בסופו של דבר להסכם שלום מחייב. על מנת שיהיה הסכם שלום מחייב, צריך שמי שמוסמך לחתום יחייב את הצד השני. מי שמוסמך לחתום בשם העם הפלשתיני זה אש"ף.

לכן אני קורא לממשלת ישראל להושיט יד, להיענות לפנייתו הישירה של מנהיג אש"ף, ערפאת, ולנהל משא-ומתן ישיר בהזדמנות ההיסטורית הקיימת, ולא לתת לה לחמוק. אחר כך נתחיל לבכות, תהיה כאן בכייה לדורות.

דבר נוסף, אני קורא לממשלה, לאחר ששמענו והוכרז כאן, כי נתפסו החשודים בביצוע המעשים הטרגיים, הרי לא נשארה כל עילה לגירוש המרושע והמטופש שממשלת ישראל ביצעה. לכן אני קורא לממשלה להחזיר מייד את כל אותם מגורשים, לאחר שהעילה לגירושם אינה קיימת עוד.

כמו-כן, אני קורא לממשלה להסיר את העוצר והמצור המוטלים בשטחים, בגדה המערבית וברצועת-עזה, היוצרים רעב כבד בקרב האוכלוסייה האזרחית. זוהי הענשה קולקטיבית, בניגוד לאמנת ז'נבה,

ופגיעה בפרנסתן של מאות אלפי משפחות פלשתיניות, שהאחריות לפרנסתן והדאגה לצורכיהן מוטלת על ממשלת ישראל. יש לדאוג להסרת המצור, שאיננו תורם ואיננו מקדם את תהליך השלום, שאך ורק מגביר את השנאה ומהווה הענשה קולקטיבית.

אנחנו בסיעת מד"ע סבורים, שהשלום הוא המטרה של כלל האזרחים במדינה, של כלל האוכלוסייה במזרח התיכון. תמיכתנו בממשלה באה אך ורק כדי להשיג את השלום. זו תמיכה בתהליך השלום וכן תמיכה בהשגת השוויון וסגירת הפערים. מתוך כוונה לנסות ולהגשים את שתי המטרות האלה, אנחנו מתנגדים להצעות של מי שמתנגדים לתהליך השלום, מי שרוצים להנציח את שפיכות הדמים ולהמשיך במדיניות הדיכוי. ולכן אנחנו מבקשים להסיר את ההצעות שלהם.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, ברשותך, אתה פתחת את נאומך בפתגם, אבל בגלל הקונוטציות וההקשרים שהוא מעורר, אני חושבת שזה יהיה לכבוד הבית ולכבודך אם תיאזן למחוק אותו מהפרוטוקול.

טלב אלסאנע (מד"ע):

אם אני הייתי ממציא אותו, הייתי מסכים למחיקתו. אני לא המצאתי אותו, אין לי "קופירייט" על הפתגם הזה. זה אוניברסלי.

היו"ר ע' מאור:

פניתי אליך בגלל כבוד הבית ובגלל ההקשרים שהוא מעורר והדינמיקה שהוא יכול ליצור בבית.

אני מזמינה את סגן השר נואף מסאלחה, ואחריו – את חבר הכנסת מאיר שטרית.

נואף מסאלחה (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אינני בא כאן להגן על איש, אבל אני מאמין שחבר הכנסת טלב אלסאנע לא התכוון לומר על חבר כנסת כלשהו, חס וחלילה, שהוא חיה או כלב. בוודאי, אף אחד איננו חיה ואינו כלב. אני אפילו לא רציתי להעיר לו, מאחר שאני נואם אחריו. אני חושב שהמשל הוא משל. ואני חושב שאנחנו צריכים, כחברים, להימנע מכל ביטוי דו-משמעי, שיש אפילו אחוז אחד של סיכוי שהוא יעליב מישהו. כי זה בומרנג – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד, האמנות של הפרלמנטריזם היא לדבר באמירות דו-משמעיות; רק שלא יהיו יותר מדי גסות ובוטות.

נואף מסאלחה (העבודה):

חבר הכנסת איתן, אם שמת לב, אמרתי שזה לא יפגע.

טלב אלסאנע (מד"ע):

ברשות היושבת-ראש, אני מבקש להבהיר משהו. אם הדברים לא הובנו כהלכה, אני מבקש להבהיר אותם. אין לי ולא היתה לי שום כוונה להשוות, בשום אופן, לא בין חברי הכנסת ולא בכלל. כל אדם הוא אדם, כבודו במקומו מונח. יש כאן פתגם, הוא מצייר תמונת מצב מסוימת, רציתי להשתמש בו כדי לתאר עמדה פוליטית מסוימת. את הפתגם הזה לא אני המצאתי, וכוונתי ברורות. מי שמנסה לתת לזה פרשנות אחרת, זו זכותו. אני לא אחראי לפרשנות שלו. אבל הכוונות שלי מאוד מאוד ברורות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבקש רשות להערה.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, חבר הכנסת זאבי, אני מאפשרת לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

על מה עושים פה סימפוזיון עכשיו? עם כל הכבוד, מדובר בפתגם – – –

היו"ר ע' מאור:

זאת הערה אחרונה, ואנחנו ממשיכים. בבקשה, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, אני יצאתי בקריאת ביניים לחבר הכנסת טלב אלסאנע, אחרי שהוא פתח ואמר את הדברים הבאים: לתשומת לב חברי הכנסת מהימין, יש פתגם שאומר "השיירה עוברת, הכלבים נובחים". והוא נתן מייד פירוש מהי השיירה. השיירה היא שיירת השלום. ובהקדמה הוא כבר אמר: לתשומת לב חברי הכנסת מהימין. צריך להיות אוויל בשביל לא להבין למה הוא מרמז. רציתי להקל עליו ושאלתי אותו בשקט בפעם הראשונה: מי הם הכלבים? הוא היה צריך להגיד: לא, זה רק פתגם. אבל הוא המשיך והתעקש בשלו, עד שהוא קיבל פה עצה מחברו לנסות לנקות את השולחן. אבל אני נפגעת, כמו חברי חברי הכנסת מהימין, שהוא משווה אותנו לכלבים. אנחנו חברי כנסת ולא כלבים, כשם שהוא לא כלב.

היו"ר ע' מאור:

תודה. בבקשה, סגן השר מסאלחה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ע' מאור:

לא, אני מצטערת, אפשרתי לשניים. סגן השר נואף מסאלחה ממשיך. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

חבר הכנסת זאבי, למה דווקא אתה התרגזת הכי הרבה?

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת לאפשר לסגן השר נואף מסאלחה לדבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, את רואה שהם ממשיכים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הנה חבר הכנסת מיכאל איתן הבין.

רחבעם זאבי (מולדת):

כי הוא לא היה פה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

למה אתה נזעקת הכי הרבה?

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק, חבר הכנסת דראושה.

טלב אלסאנע (מד"ע):

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת טלב אלסאנע --

תופיק זיאד (חד"ש):

כל אחד יכול להבין מה שהוא רוצה.

רחבעם זאבי (מולדת):

את רואה שהם ממשיכים?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקשת להפסיק את קריאות הביניים. אני מבקשת שקט. בבקשה לאפשר לסגן השר לדבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

חברי הכנסת דראושה וזיאד מצטרפים למסע – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקשת שתאפשר לסגן השר מסאלחה לדבר. חבר הכנסת דראושה, תפסיק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

– – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקשת להפסיק עם קריאות הביניים. בבקשה, סגן השר.

נואף מסאלחה (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אנא מכם, אני מבקש מכם להירגע. אני חושב שיש הרבה חברי כנסת אינטליגנטים, ואינני מחלק מחמאות. אני חושב שלפעמים הביטויים שלנו אינם מביאים כבוד. ואינני מתכוון למה שאמר חבר הכנסת טלב אלסאנע, הוא הבהיר את עצמו שהוא לא התכוון לפגוע, ואני שמח על כך. אני חושב שאם אנחנו יורדים לפעמים לרמה האישית, אפילו שהפעם אין טלוויזיה, אבל על-פי רוב יש טלוויזיה, ערוץ-2 – זה לא מביא כבוד לנו, לכולנו, לא לבית, לא לכנסת ולא לעצמנו. אנחנו נפגשנו עם סטודנטים, תלמידי תיכון והורים, כאן בבניין הכנסת, ערבים ויהודים. השאלה הראשונה שלהם היתה: איך אתם נראים? אינני רוצה להקדיש לזה הרבה זמן.

הוויכוח בינינו הוא ויכוח פוליטי, הוא ויכוח אידיאולוגי, אם אפשר להגיד היום שזה ויכוח אידיאולוגי. הממשלה קיבלה את אמון הכנסת, היא קיבלה רוב בעם. אי-אפשר לחלק ולומר, שהרוב הזה מורכב מחברי כנסת מסוימים וחברי כנסת אחרים. היו רבים מסיעות האופוזיציה שרצו לעשות דה-לגיטימציה של הממשלה הזאת. אינני אומר שאין זו זכותם להגיד את זה. בוודאי אינני אומר שאין זו זכותם להגיש כל שבוע הצעות אי-אמון. זה המשחק הפרלמנטרי. מה יש להם להגיד? בוועדות – להעביר את הדעות שלהם; בכנסת – להתווכח על העמדות שלהם, גם אם הפסידו בבחירות.

אבל, אפילו נניח שאומרים שיהיה הסכם שלום. ואמר מי שאמר, שצריכים ללכת למשאל עם. בשביל מה? כדי להגיד שחברי הכנסת הערבים או חברים אחרים לא יכולים להכריע בסוגיה זו או אחרת? היתה נסיגה ממצרים, מסיני. האם הלכנו למשאל עם? כנסת ישראל החליטה ברוב גדול מאוד, כי האופוזיציה אז, בראשות מפלגת העבודה והמערך, הצביעה בעד השלום עם מצרים. אבל, נניח שהיא לא היתה מצביעה בעד, וראש ממשלת ישראל המנוח בגין נסע לוויינגטון וחתם עם סאדאת וקרטר על הסכם השלום, והכנסת אשררה אותו.

למה אני אומר את זה? כי צריך לתת אמון בממשלה הזאת. הממשלה מכהנת פחות משנה. גם לי יש ביקורת, אפילו כסגן שר. אינני רוצה להשמיע אותה כאן. אני לא כל כך שמח מהסגר. אני, למשל, הייתי נגד הסגר; לא בעיקרון. כי גם אם עושים סגר לפלשתינים, אין להרעיב אותם. אם להתנתק, צריכים להיות אמיצים ולהגיד: או שנותנים להם מדינה, או קונפדרציה; לא תחת שלטוננו.

אני בעד שמירה על ביטחונה של מדינת ישראל, ולא אני מופקד על ביטחונה של מדינת ישראל, וגם על האזרחים הישראליים, יהודים וערבים. לממשלה הזאת, בתקופה של 11 חודשים, היו לא מעט בעיות. למשל, הפליא אותי – גם כסגן שר וכחבר הקואליציה – למה רבנו 24 ימים, כי זה רוצה להיות שר חינוך, וזה רוצה להיות שר אחר. אני לא מדבר על האקט עצמו. באקט עצמו אני אומר ואמרת: אני כל כך מכבד את השרה שולמית אלוני, היא תפקדה כשרת חינוך מצוינת. אבל צריך להתייחס לגופו של נושא. נראינו לפעמים מצחיקים כנבחרים העם, כי מי שרוצה להוביל את העם הזה להחלטות קשות בנושאים מדיניים, בנושאי שלום, שוויון וצמצום פערים, חייב להתעלות מעל נושאים של תיקים ונושאים פרסונליים.

הממשלה הזאת, לכל מקום שתלכו, בכבישים, בצמצום פערים, בנושא החברתי, במשרד העבודה – ושמענו היום את שרת העבודה והרווחה מדברת על צמצום מספר המובטלים – אני בטוח שהיא, הממשלה הזאת, צריכה להחליט החלטות קשות.

הלכנו לבחירות, הממשלה קיבלה רוב בכנסת, הממשלה הזאת, כדי לעשות פשרה טריטוריאלית. זה לא ארץ-ישראל השלמה, ומי שחושב שהממשלה הזאת תסיים ארבע שנים ולא תיסוג אף שעל ולא תחתום על הסכם שאין בו נסיגה – כשמנהלים משא-ומתן אני לא רוצה להגיד מה היקף הנסיגה, משא-ומתן לשלום, אדמה תמורת שלום, אדמה תמורת שלום וביטחון – מי שחושב שהממשלה הזאת תגמור ארבע שנים אם היא לא תעשה שלום, אני חושב שהוא טועה, כי הרוב המכריע של חברי הכנסת שתומכים בממשלה הזאת יודעים וסומכים על ראש הממשלה ועל הממשלה שהיא תוותר, לא על ביטחונה של ישראל אלא תוותר למען השלום.

מי שחושב שתנועת העבודה והקואליציה הזאת הולכות להתאבד פוליטית ולהגשים את מצע ארץ-ישראל השלמה, "גוש אמונים", הליכוד, צומת והמפד"ל, טועה ומטעה. אני בטוח בכך. כל מה שאנחנו צריכים: לתת לממשלה, כי היא נבחרה כדין, כי נבחרה לקדנציה – – –

משה פלד (צומת):

ראית כבר ערבי שרוצה פשרות?

נואף מסאלחה (העבודה):

כן.

משה פלד (צומת):

מי זה?

נואף מסאלחה (העבודה):

אני, אני.

משה פלד (צומת):

יאסר ערפאת. הוא אמר השבוע שירושלים שלהם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא מתפשר.

משה פלד (צומת):

הפשרן הגדול.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, ברשותכם, תאפשרו לסגן השר לסיים את דבריו, יש לו עוד דקה.

נואף מסאלחה (העבודה):

חבר הכנסת פלד, אני יודע שחבר הכנסת דראושה רוצה לעזור לי, אבל אני רוצה – – –

משה פלד (צומת):

הפשרן הגדול – יאסר ערפאת.

נואף מסאלחה (העבודה):

אני אביא לך דוגמה: אתה וחברים אחרים הייתם קצינים. ישראל נלחמה במצרים ומצרים נלחמה בישראל את המלחמות האכזריות ביותר, נלחמו זו בזו. איש לא האמין שיהיה שלום עם מצרים, ויש שלום עם מצרים; קר, חם – אני רוצה שיהיה שלום חם – – –

משה פלד (צומת):

לפשרה כזאת אתה מתכוון?

נואף מסאלחה (העבודה):

לא משנה, אני הבאתי דוגמה. שאלת אותי אם יש ערבי – יש ערבי.

משה פלד (צומת):

שמוכן לפשרה?

נואף מסאלחה (העבודה):

אם המצרים הסכימו לדרישתה של ישראל, ששום חייל מצרי לא יעבור את התעלה, למען ביטחונה של ישראל – ידידי, זו פשרה.

משה פלד (צומת):

איזו פשרה.

נואף מסאלחה (העבודה):

זו פשרה. הוא קיבל אדמה שמטוסים שלו לא טסים מעליה, כדי לכבד את ההסכם שחתם עם ישראל. הוא רוצה שלום.

אני לא יכול להגיד שהיהודים לא רוצים שלום, או שהיהודים רוצים שלום והערבים לא. אי-אפשר להכליל. אמרתי לך: הרי מדובר כאן בממשלה יהודית. ראש הממשלה יצחק רבין הוא יהודי שאתה רוצה להפיל אותו ואתה לא משוכנע בו, לכן הוויכוח הוא ויכוח או פוליטי או אידיאולוגי או על עמדות.

אני מאמין שיהיה שלום בתקופה של הממשלה הזאת – אני לא משלה את עצמי; אוטונומיה לפלשתינים בהתחלה ושלום מלא עם הסורים, הלבנונים והירדנים. ואני מאמין גם בהסכם כלכלי. אתם יכולים להגיד שאנחנו נאיבים. אנחנו נהיה נאיבים, תמימים, חברי הכנסת, אם ניתן לממשלה הזאת לגמור את ימיה, את הקדנציה, בלי שלום. אני מאמין שנעשה שלום, ולכן נצביע אמון בממשלה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אני מזמינה את חבר הכנסת מאיר שטרית, ואני רוצה, יחד עם כל הבית, להצטרף לאבלם של מאיר ורותי שטרית. אנו משתתפים בצערם העמוק עם מות בתם. יהי זכרה ברוך.

מאיר שטרית (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בתחילת דברי תרשי לי, גברתי היושבת-ראש, להביע את תודתי ואת תודת רעייתי לכל עמיתי חברי הכנסת ולשרים ולאלפי האזרחים אשר באו לנחם ולהשתתף בצערנו עם פטירתה של בתי מירי, זיכרונה לברכה.

ברשותך, גברתי, אני רוצה לצטט קטע ממסכת שמחות, פרק ח'.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גברתי, כל הבית שותף לתנחומים ולהבעת הצער לחבר הכנסת שטרית, ואנחנו כואבים את כאבו.

מאיר שטרית (הליכוד):

תודה רבה.

אני, ברשותך, מצטט ממסכת שמחות, פרק ח', שם נאמר: "כאשר נפטר בנו של רבי עקיבא באו המוני העם ללוותו ולהספידו. אמר להם רבי עקיבא: אחינו בית ישראל, שמעו, אפילו בני חתן, מנוחם אני בשביל כבוד שעשיתם לי. לא שאני חכם, יש חכמים גדולים ממני. לא שאני עשיר, יש עשירים יותר גדולים ממני. אלא יודע אני שלא נצטערתי ובאתם אלא לשם מצווה ולכבוד תורה. כל שכן כששכרם כפול. מנוחם אני. לכו לביתכם לשלום".

ועל בסיס הדברים האלה אני רוצה לומר לכם, גברתי היושבת-ראש וחברי, שנגעה מאוד מאוד ללבנו ההשתתפות הגדולה מאוד של עם ישראל כולו בצערנו, ואם יש מקום לנחמה, אולי זו הנחמה פורתא שהיתה לי ולרעייתי באסון שפקד אותנו.

ברשותך, אני רוצה לעבור לסדר-היום, להצעת האי-אמון. השאלה הבסיסית שאולי צריך לשאול, גברתי היושבת-ראש, היא: מדוע נבחר מר רבין להיות ראש ממשלה בקדנציה הזאת? מדוע בעצם החליט הציבור לבחור במר רבין ולהחליף את שלטון הליכוד? מעבר לשגיאות של הליכוד עצמו, שפירטתי אותן, ולכן נוח לי עכשיו לדבר מעל הבמה הזאת ולומר בצורה גלויה אליכם, אנשי מפלגת העבודה ואנשי הקואליציה.

ראש הממשלה הבטיח לפני הבחירות, כי בתוך תשעה חודשים לכל המאוחר הוא יכונן אוטונומיה ביהודה, בשומרון ובעזה. ראש הממשלה הבטיח, כי הוא יתנגד לנסיגה מהגולן, והגדיר את הנסיגה כפגיעה בביטחון ישראל. ראש הממשלה הבטיח, כי הוא ישנה את סדר העדיפויות הלאומי, וכי ערי הפיתוח, התעסוקה והחינוך יהיו בראש סולם העדיפויות. ראש הממשלה הבטיח: אני אחליט, אני אמנה – וציפינו לראות באמת ממשלה שיש לה בעל-בית יחיד, ממשלה שעובדת בצורה הרמונית, בלי חריקות, שיהיו הבנה ושיתוף פעולה בין שרי הממשלה. ראש הממשלה הבטיח, כי הוא יחסוך 3 מיליארדי שקל מן ההתנחלויות הפוליטיות – בכינוי זה הוא כינה אותן – ואותם הוא יפנה לערי הפיתוח ולחינוך. ראש הממשלה הזה הבטיח דירה ועבודה לכל עולה.

וראו זה פלא, עברה כמעט שנה מתחילת הכהונה של הממשלה הזאת, עם אותו ראש ממשלה, והנה קראנו היום ב"ידיעות אחרונות", באחת הכותרות בעמוד הראשון, שהממשלה יוצאת למסע הסברה כדי להסביר את ההישגים שלה. ואני צריך להגיד: זו כותרת מאוד מאוד תמוהה. אם ממשלה צריכה לעשות מסע הסברה להסביר את ההישגים שלה, סימן שהם כל כך בלתי נראים לעין, או כל כך מפוקפקים, שיהיה קשה, קשה מאוד, להסביר אותם. אני חושב שזו משימה בלתי אפשרית. אפילו סיירת מובחרת לא היתה עושה את זה, אפילו ביבי לא יכול להסביר את זה, כיוון שבאמת קשה להסביר דברים שהם הפוכים לחלוטין להחלטות, להבטחות, שהתקבלו על-ידי הציבור ברצינות רבה, ובגלל זה בחרו במפלגת העבודה ובראש הממשלה הזה לכהן בממשלה.

אם אעבור רק על ששת הדברים שמניתי, אחד לאחד – עברו תשעה חודשים, עברו כמעט 11 חודש, ועדיין לא רואים לא אוטונומיה ולא את קצה האוטונומיה. עדיין המצב בעינו, והוא נראה לי יותר ויותר מסובך. בינתיים, במקום אוטונומיה יש סגר. נכון, יגידו שאולי זה הפתרון שהשקיט את הרחוב הישראלי, אבל איזה מין פתרון זה? פתרון הסגר הוא פתרון שנראה בשלב הראשון יפה ונוח, אבל מבחינה מדינית זה פתרון גרוע, כי הוא יוצר הרעבה בשטח. הוא יוצר תחושה קשה מאוד בקרב אלה שחיים ברצועת-עזה, וודאי שאיננו מעודד אותם להגיע לאיזו פשרה או לפתרון. ראו איך הם מתנגדים לתוכנית השלום. עברו תשעה חודשים ועדיין לא רואים את האוטונומיה. חוששני שעדיין לא רואים אותה אפילו באופק, כי בשביל טנגו יש צורך בשניים, ועדיין אינני רואה את הפרטנר שהולך לאוטונומיה.

ראש הממשלה הבטיח שיתנגד לנסיגה מהגולן. אבל כבר שמענו פה, במלים רבות וגדולות ובהרבה מקרים ומובנים, שבעצם לסורים כבר יש שטר ביד, שישראל כמעט מוכנה לסגת מרוב הגולן, אם לא מכולו, תמורת הבטחה לשלום, שעוד לא ברור מה טיבו. הם כבר יודעים שאנחנו מוכנים לסגת מרוב רמת-הגולן.

הוא הבטיח, כאמור, שישנה את סדר העדיפויות, שהתעסוקה והחינוך יעמדו בראש סולם העדיפויות. אני תמה, הרי בכנסת הזאת ניסיתי להעביר, בדיון האחרון על תקציב המדינה, הצעה בדבר יום חינוך ארוך. פניתי לראש הממשלה לפני הדיון, פניתי לשר האוצר לפני הדיון, על דעתו של יושב-ראש הסיעה שלנו, משה קצב, והצעת: תסכימו רק להסתייגות הזאת בתקציב, דהיינו שנפעיל כבר השנה, מספטמבר 1993, יום חינוך ארוך. נתחיל בערי הפיתוח ב-1993, ובכל הארץ ב-1994, והליכוד יסיר את כל ההסתייגויות שלו. הסיעה שלנו הסכימה. לא היתה הסכמה בצד השני, כי זה היה רעיון של איש ליכוד.

פשוט מגוחך לזכור שראש הממשלה עמד בטלוויזיה בפני עם ישראל כולו ואמר: אני אפעיל יום חינוך ארוך; מאותם 3 מיליארדים שהוא התכוון לחסוך מההתנחלויות הפוליטיות. אני שואל: איפה הכסף?

משה קצב (הליכוד):

ואני שואל: איפה נציגי הממשלה?

מאיר שטרית (הליכוד):

הממשלה איננה. מה אעשה. אין. יש ממשלה?

משה קצב (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, זו הצעת אי-אמון לממשלה. אין נציג של הממשלה.

היו"ר ע' מאור:

תודה על ההערה. אנחנו נפנה מייד למזכירות כדי להזמין אחד מנציגי הממשלה.

מאיר שטרית (הליכוד):

חבר הכנסת קצב, ממילא ראש הממשלה אינו נוכח בדיון הזה, כל הדיון. הוא לא מתכוון בכלל להתייחס לעניין. שרים אחרים אינם מספקים אותי.

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת שטרית, אני רוצה לתת לך הזדמנות לנסות לשכנע אותם שאתה צודק, שהם ראויים לאי-אמון.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מנסה. הפעם לא אשכנע אותם. נעשה את זה עוד פעם, כשראש הממשלה יהיה.

אלי דיין (העבודה):

משה קצב (הליכוד):

תשאל את השר רמון.

מאיר שטרית (הליכוד):

תשאל את השר רמון. נראה לי שההבטחות, גם בתחום הזה של שינוי סדר העדיפויות הלאומי, נשארו בעצם רשומות על הקרח.

נכון שהיו תוספות תקציביות לחינוך, אבל זה רחוק מאוד ממימוש ההבטחה לקיומו של יום חינוך ארוך. לצערי הרב, חברי הכנסת של מפלגת העבודה ושל ש"ס ושל מרצ, גם אלה שתומכים ביום חינוך ארוך, נאלצו, בגלל תכתיב קואליציוני, להצביע שמית אחד אחד נגד יום חינוך ארוך. ואם זה לא הופעל עכשיו, ב-1993, זאת אומרת שבמקרה הטוב ביותר זה יופעל בערי הפיתוח ב-1994, וב-1995 אולי נגיע ליום חינוך ארוך בכל הארץ. לי זה נשמע מצחיק, זה לא שינוי בסדר העדיפויות. רוב הקדנציה כבר תהיה מאחורינו.

דובר על כך שהתעסוקה תעמוד במקום הראשון. עכשיו יש גאווה בקרב חברי הממשלה, שרמת האבטלה ירדה. אם בוחנים את הנתונים, למה היא ירדה? היא ירדה משתי סיבות מרכזיות: האחת – הסגר, שאילץ גם אותם ישראלים שהעסיקו קודם ערבים מיהודה ומשומרון לקבל ישראלים במקומם, לשלם להם שכר יותר טוב, ולכן יותר אנשים מוכנים לעבוד. והסיבה השנייה שבזכותה ירדה האבטלה – עבודות דחק, נקרא לזה בשם המלא; "חזרנו אלייך שנית", לעבודת הדחק. אז מה אכפת ל-2,000 איש בגליל להישען על הטורייה באיזה הר ולקבל משכורת?

משה קצב (הליכוד):

חבר הכנסת שטרית, עדיין נתוני האבטלה גבוהים יותר מאשר בתקופת שלטון הליכוד.

מאיר שטרית (הליכוד):

בוודאי. אבל היא ירדה קצת בחודשים האלה, ואני אומר מה הסיבות לירידה.

עבודות דחק – זה איננו פתרון לאבטלה. לכן גם ההבטחה בנושא התעסוקה נשארה על הנייר.

ראש הממשלה הבטיח: אני אחליט, אני אמנה. ציפינו שתהיה זו ממשלה הרמונית עם שיתוף פעולה בין חבריה, בין השרים. אבל ראו זה פלא, רק הסיבוב האחרון שהתנהל פה בכנסת – פשוט לא יאומן כי יסופר. איך אפשר, איך אפשר ששום שר לא יודע באיזה משרד הוא ישב, וגם אם ישב באותו משרד, לאילו חלקים הוא יהיה אחראי? תראו מה קרה, למשל, לרשות השידור. הטלוויזיה – זה שר החינוך. מי הוא היום? רובינשטיין? אני לא הייתי פה שבוע. רובינשטיין שר החינוך. הערוץ השני, זה כבר לא השר שחל, שנלחם עליו כל כך בכוח. זה עבר לשולמית אלוני.

עוזי לבדאו (הליכוד):

לשר שטרית. הכול נשאר במשפחה.

מאיר שטרית (הליכוד):

כן, שטרית. אמרתי. אני מבולבל. שטרית, שהוא שר הכלכלה, ויתר על המדע תמורת הערוץ השני. הכבלים – זה שולמית אלוני, שהיא שרת האמנויות. זו אמנות יוצאת מן הכלל לעשות סידור כזה בממשלה.

כאמור, ראש הממשלה מחליט, ממנה, מסדר. הוא בעל-הבית. אני לא רואה את בעל-הבית הזה. אני מוכרח להגיד, לא רואה את ידיו בשטח. אולי כוונתך טובה, אדוני ראש הממשלה, אבל מעשיך אינם רצויים. זו ממשלה לא רק עם חריקות, חוששני עם חריקות גסות ביותר, חארכה; אולי חארכי – מישוהו אמר פעם. זה לא חריקות.

ראש הממשלה הבטיח שיחסוך 3 מיליארדי שקל מההתנחלויות הפוליטיות. אני שאלתי: איפה הכסף? חिकית, אולי יהיה יום חינוך ארוך. אני מודה, אני עומד על הבמה הזו, ואחזור ואומר את זה עוד הפעם – אם ראש הממשלה יפעיל יום חינוך ארוך מלא, במתכונת שאני הצעתי אותה בחוק, משעה 08:00 עד השעה 17:00, יום יום, וכך יינתן סיכוי לילדי ישראל, אני הראשון שאעמוד ואומר לו "בראו", אסיר את הכובע ואמחא כפיים. אני אעשה את זה פה בכנסת, רק תעשו את זה.

אבל, בינתיים, 3 מיליארדי השקלים אשר נחסכו מההתנחלויות – מסתבר שזה עורבא פרח. אין 3 מיליארדי שקלים, גם לא מיליארד שקל אחד. וממה שכבר נחסך הלכו 350 מיליון שקל לקופת-חולים. הנה, לאן הלך הכסף.

עוזי לנדאו (הליכוד):

התשלום האחרון היה 340 מיליון.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא, 350 מיליון שקל מעבר לפריסת חובות שהועברו לקופת-חולים, שזה כבר נמחק, וזו רק ההתחלה. יש בדרך עוד שורה שלמה. חכו ותראו מה יקרה עם קרנות הפנסיה שמחכות בשער – איך אומרים? לפתח חטאת רובץ – לא עם 350 מיליון שקל אלא עם מיליארדים של שקלים, אותן קופות פנסיה שאחראית להן אותה מפלגה בהסתדרות.

לכן, החיסכון הגדול הזה, אינני רואה אותו.

ויש התחום הכלכלי של הערבויות, שהיה הישג של הממשלה, שאמרה, אנחנו קיבלנו את הערבויות. אנחנו גומרים שנת תקציב. איש עדיין לא יודע, גם לא בממשלה, מה יעשו עם הערבויות. ותראו כמה נלחמו עם האמריקנים על הערבויות האלה. עוד לא רואים להן סימן וקצה, עוד לא רואים היכן השתמשו בהן. זה עושה רושם לא טוב, תודו. זה עושה באמת רושם לא טוב.

הבטיחו דירה ועבודה לכל עולה. אני מציע שתסתובבו באתרי הקרוונים, תסתובבו בשכונות העולים, תשאלו את העולים אם יש לכולם דירה ועבודה. זה איננו תלוי בשר הקליטה. אני בטוח שאילו זה היה תלוי בשר הקליטה לבדו – הרי הוא הצביע נגד תקציב המדינה – אילו זה היה תלוי בשר הקליטה לבדו, אולי היו פתרונות. עם האמצעים האלה שחסכו, 3 מיליארדי שקלים מהתנחלויות, אפשר היה לתת הרבה מאוד דירות והרבה מאוד מקומות עבודה. גם הדבר הזה נשאר על הנייר.

אין עבודה ואין דירה לכל עולה. אין עבודה ודירה אפילו לכל פועל, כי בינתיים, במסגרת העלייה נותרו עוד הרבה אנשים גם היום מחוסרי דירות, אף שהממשלה קנתה בסופו של דבר כל כך הרבה דירות. מצד אחד יש עשרות אלפי דירות שנבנו ונמצאות בידי הממשלה, ומצד שני נמצאים מאות ואלפי זוגות צעירים ללא דיור.

כפי שאמרתי, אדוני היושב-ראש, אם הממשלה יוצאת למסע הסברה כזה, שהוא משימה בלתי אפשרית – אמרתי קודם, ואני אחזור על זה, כי חבר הכנסת ביבי נתניהו פה, ואפילו הוא לא יוכל ויכול להסביר את זה – באמת אי-אפשר להסביר, שמול תקוות כאלה יש מציאות כל כך ירודה.

מה לכם כי תלינו שהאופוזיציה מגישה אי-אמון? אני חושב שחובתנו ולא רק תפקידנו להגיש אי-אמון ולעמוד על המשמר, לנסות לראות שהממשלה אכן תקיים הלכה למעשה את מה שהבטיחה לציבור הזה. כל עוד היא לא תעשה את זה, חוששני שגם כאופוזיציה נצטרך לעשות כל מה שנוכל כדי להביא לכך שהבחירות תוקדמנה, בתקווה להחליף את השלטון.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת מאיר שטרית. אני מזמין את אחרון הדוברים, חבר הכנסת שלמה בוחבוט.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הגשת אי-אמון כל יום שני, זה לא מוכיח ולא מביע דאגה של האופוזיציה, אלא זה מעיד על איבוד העשתונות.

אני יושב כאן בצד ורואה, בתחילה עולה ביבי נתניהו.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת נתניהו.

שלמה בוחבוט (העבודה):

סליחה, חבר הכנסת ביבי נתניהו, יושב-ראש האופוזיציה עוד ל-15 שנה.

לאחר מכן עולה שר התחבורה לשעבר, ומפריחים בלונים. אני מדבר כאדם שנמצא בראש רשות 17 שנה. לאורך כל הדרך ליויתי בדאגה את תפקודה של הממשלה הקודמת, או של חלק גדול ממנה. אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת קצב, יושב-ראש סיעת הליכוד, ולשאל: מה השארת? כבישים רחבים?

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

יושב-ראש הסיעה לא דיבר היום.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני מדבר גם על העבר, לא על היום.

משה קצב (הליכוד):

יש לי חדשות בשבילך. כל מה שהממשלה עשתה אלה החלטות של אריק שרון ושלי. שום דבר לא החלטה של הממשלות שלכם. אם שאלת, תקבל תשובה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, ניתנה תשובה, תאפשרו לנואם לדבר.

רענן כהן (העבודה):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת כהן, אתה יודע שאתה מפריע לחבר הכנסת בוחבוט? אל תפריע בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

על העם הזה אי-אפשר לעבוד. על מה אתה מדבר, חבר הכנסת קצב?

משה קצב (הליכוד):

אתה תלמד.

שלמה בוחבוט (העבודה):

היכן אותן חתימות שהחתמת על חוזה באיטליה, כשבאת לפני הבחירות ואמרת: "חתמנו"? על מה אתה מדבר? היכן החוזה? היכן התוכניות? מדינה פקוקה.

משה קצב (הליכוד):

תשאל את רבין.

שלמה בוחבוט (העבודה):

מדינה פקוקה.

פגעתם במערכת החינוך, קיצרתם את יום הלימודים הארוך, פגעתם במערכות הרווחה, פגעתם בנושא הבריאות. על מה אתם מדברים? עומד כאן יושב-ראש – – –

משה פלד (צומת):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכם, אנחנו מסיימים עוד מעט.

חיים קופמן (הליכוד):

חבר הכנסת בוחבוט, אתה יכול – – –

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני רוצה לשאול את יושב-ראש הליכוד: על מה אתה מדבר? אתה ניהלת עיר? ניהלת מוסד? על מה אתה מתפאר פה? אנחנו זוכרים את הוועידה, את הפריימריס. דיברת פעם על הנושאים החברתיים?

משה קצב (הליכוד):

יצחק רבין ניהל עיר?

שלמה בוחבוט (העבודה):

אתם הפכתם להיות מפלגת נסיכים, מפלגה אליטיסטית, מנותקת מהעם, ולכן אתם נמצאים באופוזיציה.

חברי הכנסת, קיבלנו מדינה הרוסה, עם בעיות חברתיות קשות, ומי שמנסה לטייח – – –

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אתם מפריעים לדובר, ואני מבקש מכל חברי הכנסת לשבת. חברי הכנסת העומדים ומשוחחים, אני לא רוצה לקרוא בשמות. אני מבקש לשבת. אני מתכוון גם לחברי הכנסת מצד ימין. אנחנו צריכים להתקדם. בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני יודע שתפקיד האופוזיציה לבקר, אבל בואו נדבר אמת. אני רוצה להגיד לידידי חבר הכנסת מאיר שטרית, שאני מאוד מעריך אותו, עבדנו יחד כראשי ערים – "קוקה-קולה", משקה בין-לאומי, זקוק לפרסום, ואין שום סיבה לבטל.

אני חושב שהממשלה הזאת בראשותו של רבין מוכיחה את עצמה. אני נוסע מהגליל ורואה את פריצות הדרך, אני רואה כיצד משרד התעשייה והמסחר מפתח אזורי תעשייה. זה דבר מדהים ביותר. מפתחים ומשקיעים מיליוני שקלים בכל ערי הפיתוח. קיצרו את הביורוקרטיה. אבל אתם מנסים פשוט להתעלם מהדברים האלה.

ידידי חבר הכנסת שטרית, הייתם 15 שנה בממשלה. אתם ביטלתם את יום הלימודים הארוך. אם זכור לך, לפני כשמונה שנים – –

לימור לבנת (הליכוד):

ראש הממשלה שלך מקצר את שעות הלימודים.

שלמה בוחבוט (העבודה):

– – העברתם בכנסת את חוק ערי הפיתוח. איפה החוק?

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש, אנחנו עומדים לסיים. כל אחד אמר את דברו, כל הסייעות דיברו. חברת הכנסת לבנת, הרי איש לא שומע מה שאת אומרת.

שלמה בוחבוט (העבודה):

חכי, עוד לא התקבלה החלטה.

אליהו בן-אלישר (הליכוד):

אתה היית בליכוד פעם.

שלמה בוחבוט (העבודה):

יש לי חדשות בשבילך. מעולם לא הייתי וגם לא אהיה.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת בוחבוט, זה שלא היית, אין ויכוח. אבל מה יהיה בעתיד – אל תבטיח.

שלמה בוחבוט (העבודה):

חבר הכנסת מגן, הוכחתם במשך 15 שנה, ותקרא היטב את הספר "התבוסה". אני מציע לכם לשנן כל בוקר את הספר "התבוסה". לא אני כתבתי אותו ולא חברי הכנסת ממפלגת העבודה. תסתכלו כיצד כל השרים תפקדו. לזכותה של הממשלה הזאת, כפי שאמרתי בתחילת דברי, יש תוכנית ברורה, ואט-אט הדברים מסתדרים.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, חברי הכנסת, אנחנו לא נמשיך בדיון, ואם יש לכם זמן, גם לי יש זמן. לא נמשיך בדיון כל עוד השרים וחברי הכנסת לא ישבו במקומותיהם. חברי הכנסת העומדים, גם השרים, אני מבקש. יש לי הרבה סבלנות. אני מודיע שלא נמשיך בדיון עד שכל חברי הכנסת ישבו. אני מבקש מקבוצת חברי הכנסת מימין, ואינני רוצה לקרוא בשמות. קבוצת חברי הכנסת מצד ימין, יש לכם זמן, גם לי יש זמן.

חבר הכנסת אולמרט, אני מתחיל לקרוא בשמות. אני מבקש, אם יש לך משהו לומר לשר שריד – – – אדוני סגן שר הדתות, חבר הכנסת עזרן, אני מבקש לשבת. אני אתחיל לקרוא בשמות. חבר הכנסת מנע, אני מבקש לשבת.

חברי הכנסת, יש לנו עוד דקות מספר להצבעה. אני מבקש לא להפריע לשר. חברי הכנסת העומדים, עוד לא סיימתם את הוויכוח? אנא מכם, כבדו את הכנסת.

חבר הכנסת בוחבוט, בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להזכיר שוב את נושא חוק ערי הפיתוח. לפני שנים מספר סיעת הליכוד, לפני מערכת הבחירות, אישרה את החוק בכנסת, במליאה הזו. אדוני היושב-ראש וחברי מאיר, מה מנע מכם להוציא אותו לפועל? אולי בדרך הזאת יכולתם לסייע לערי הפיתוח.

דוד מגן (הליכוד):

שר האוצר שמעון פרס.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אני רוצה להזכיר את מפעל ההזנה שסגרתם, אני רוצה להזכיר הרבה דברים – הממשלה שלכם חרתה על דגלה את הנושאים החברתיים, אבל לצערי שכחתם אותם.

נכון, העברנו את נקודת הכובד מהשטחים אל הגליל ואל הנגב. אולי זה לא מוצא חן בעיני מישהו, אבל הגיע הזמן שהגליל יקבל את התקציב.

אריאל שרון (הליכוד):

מה שקורה, שבגליל הפסיקו לבנות.

שלמה בוחבוט (העבודה):

חבר הכנסת אריק שרון, צריך למכור את הדירות האלה. יש מספיק דירות בגליל היום. צריך למכור.

עוזי לבדאו (הליכוד):

כאן הכתובת.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תסלח לי, הכתובת היא שר המסחר והתעשייה. דירות בנו, אבל תעשייה לא בנו. לכן, אני בא ואומר, חברי הכנסת, בואו תתרגלו להיות באופוזיציה. יש ממשלה מתפקדת, יש עשייה. לפחות בממשלה הזאת האחד מדבר עם השני. תזכרו את הממשלה הקודמת – שר האוצר לא דיבר עם שר השיכון, שר השיכון לא דיבר עם שר החוץ, וכך כל השרים. כל חברי הממשלה שלכם – לא דיברו האחד עם השני. בואו נתרגל לשינוי הסדרים ולעדיפויות הלאומיות החדשות. אתם לא יכולים להמשיך ולזרות חול בעיני הציבור, כי הציבור מפוכח מספיק.

רון נחמן (הליכוד):

לא כך דיברת בפגישות עם שרון. עכשיו אתה מדבר כאן. בפורום ערי פיתוח כך דיברת?

שלמה בוחבוט (העבודה):

רון נחמן, אתה ואני הפגנו נגד הממשלה שלך. אם אתה זוכר את הקליטה, אותו שיק שזרקנו לשמיר.

רון נחמן (הליכוד):

לא דיברת כך לשרון. פה מעל הדוכן אתה מדבר כך.

שלמה בוחבוט (העבודה):

תעזוב את שרון. במקרה שרון היה בסדר, אבל איפה שר המסחר והתעשייה? מה אתה מדבר?

אני רוצה לסיים ולברך את הממשלה. תמשיכו בדרך, אתם עושים עשייה גדולה למען עם ישראל. אני קורא לכם, תפסיקו עם הגשת אי-אמון, כי בכל יום שני נדחה אותו.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת בוחבוט. חברי הכנסת, תם הדין. אני מבקש מכולם לשבת כי אנו ניגשים להצבעה. נצביע על הצעות סיעות הליכוד, צומת, מפד"ל ומולדת. נאחד את כל ההצבעות, ברשותכם, ותהיה רק הצבעה אחת.

חברי הכנסת, מי שמצביע בעד אי-אמון הוא נגד הממשלה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 1

בעד ההצעות להביע אי-אמון לממשלה – 39

נגד – 54

נמנעים – אין

הצעות סיעות הליכוד, צומת, מפד"ל ומולדת להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלו.

הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון מס' 7) (סייג להגדלת מספר הדירקטורים),

התשנ"ג-1993

(קריאה ראשונה)

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום: הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון מס' 7) (סייג להגדלת מספר הדירקטורים), התשנ"ג-1993, מאת חבר הכנסת סילבן שלום. יציג את החוק חבר הכנסת סילבן שלום. אדוני, בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לאחר ההתרגשות הרבה של האי-אמון, שהיתה בשעות האחרונות, נעבור אולי עכשיו לחקיקה האמיתית שקורית בכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אבקש מחברי הכנסת לא להפריע. חבר הכנסת שלום מציג הצעת חוק חשובה ביותר, ואני מבקש להקשיב לו.

סילבן שלום (הליכוד):

הצעת החוק שלי, שכבר עברה כאן בקריאה טרומית ומגיעה היום לדיון בקריאה ראשונה ולהצבעה בקריאה ראשונה, עוסקת בדירקטוריונים של חברות ממשלתיות.

בחברות הממשלתיות יש דירקטורים רבים הממונים על-ידי שרי האוצר והשרים האחראים מטעם המשרדים השונים. יש מספר, שנקבע בתקנון החברה, של דירקטורים לכל חברה וחברה. המספר הזה נתון היום לשינוי על-ידי החלטה של שר, בעצם על-ידי החלטה של האספה הכללית, כשבעצם מי שיושב באספה הכללית זה נציגו של השר, בדרך כלל שר האוצר. בהחלטה של איש אחד ניתן לשנות את המספר הזה ולהגיע למספרים שהם אבסורדיים.

למה אני מתכוון? לאחר שהוקמה הממשלה הנוכחית – והדבר הזה תקף לגבי כל ממשלה בישראל שתקום לאחר מכן – היה ניסיון להגדיל את מספר הדירקטורים בשתי חברות ממשלתיות: בחברת החשמל ובחברת "שיכון ופיתוח". בשתי החברות האלה רצו להגדיל את מספר הדירקטורים, כי היתה בעיה לבחור יושב-ראש שיזוהה עם הממשלה החדשה. בחברת החשמל רצו לבחור יושב-ראש חדש לאחר שפרשתי, אולם לא היתה אפשרות להעביר זאת בדירקטוריון כי לא היה רוב. מאחר שלא היה רוב, רצו להגדיל את מספר חברי הדירקטוריון: במקום 21, 25. רק אתאר לכם מה פירוש 21, כשסביב שולחן אחד לא יכולים לשבת 21 איש, ובגלל המספר העצום הזה, כל ישיבת דירקטוריון היתה אורכת בין שש לשבע שעות; כל ישיבה. וישיבה בחברת החשמל מתקיימת אחת לשבוע או אחת לשבועיים. תארו לכם, בלי ועדות, יושבים שש-שבע שעות בישיבה רק כדי לשמוע מה יש לכל אחד לומר.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש תשלום לחברי הדירקטוריון?

סילבן שלום (הליכוד):

לא. זה בלא תשלום.

וכך יש מצב שהדיונים מפסיקים להיות רציניים, כי האנשים רוצים לצאת ורוצים לחזור. הגדלת המספר מ-21 ל-25 היתה גורמת לקסטרופה מוחלטת. אני לא מדבר על הממשלה הזאת. אני מדבר על דבר שיימנע מכל השרים, מכל המפלגות, מכל הממשלות.

כי מה קורה? היתה באה עכשיו ממשלת העבודה והיתה מגדילה את מספר הדירקטורים ל-25, אם לא היתה מוצאת הסדר להעביר את עדי אמורי, שבסופו של דבר הדירקטורים, למרות היותם מזוהים עם הממשלה הקודמת, הסכימו להעביר אותו. הממשלה הזאת היתה יורדת בעוד ארבע שנים, לא משנה מתי, היתה באה ממשלה חדשה ב-1996 ורוצה לבחור יושב-ראש משלה. אבל גם לה יש בעיה, כי גם בדירקטוריון שיהיה עכשיו הדירקטורים יהיו מזוהים עם הממשלה הזאת. ואז תבוא ממשלה חדשה ותגיד: אם כך, אנחנו מגדילים מ-25 ל-31. וכך הלאה וכך הלאה. והדבר הזה הוא בלתי אפשרי.

מאיר שטרית (הליכוד):

חשבתי שזאת הצעת חוק שלך.

סילבן שלום (הליכוד):

זאת הצעת חוק בקריאה ראשונה; היא הצעת חוק שלי. בקריאה ראשונה יכולים להירשם לדבר, ונרשמו 30. בוודאי כולם הלכו הביתה, אבל עדיין רשומים.

בכל מקרה, הצעת החוק שלי אומרת כדלקמן: ניתן יהיה להגדיל את המספר, לפעמים הדבר הזה גם מוצדק. לפעמים צריכים אותו. אם, לדוגמה, בחברת החשמל יחליטו מחר שרוצים נציג של התאחדות התעשיינים, כי הם צורכים המון חשמל, יש בזה אולי היגיון מסוים. ואז אין שום טעם לכפות מצב של 21 ולא יותר. אבל כדי לתת איזו בקרה על העניין הזה, כדי שתהיה בחינה נוספת של העניין הזה, הצעת החוק שלי אומרת דבר פשוט: כל הגדלה של מספר חברי הדירקטוריון תהיה באישור הכנסת. אישור הכנסת – זאת אומרת, אישור ועדת הכספים של הכנסת. לשר האוצר עדיין יש רוב בוועדה, עדיין יש לו הקואליציה שלו. אין לו בעיה לעשות את זה, אבל זה לא יהיה על-ידי שליחת אדם מרשות החברות, שיבוא לאיזה חדר, ויעשה את זה בדקה אחת של אספה כללית, אלא זה צריך לבוא לוועדת הכספים. ואם זה צריך לבוא לוועדת הכספים, אולי שר האוצר "יעשה חושבים", כי בדיון כזה בוועדת הכספים יש חשיפה ציבורית, והעיתונות עוקבת אחרי העניין הזה, ואז אולי יבחן העניין הזה פעם נוספת.

כדי למנוע סרבול וכדי למנוע מצב שבו המספר הזה יגיע לממדים מפלצתיים, אני חושב שטוב יהיה אם הכנסת תתמוך בהצעת החוק שלי.

להצעת החוק הטרומית שלי התנגד שר האוצר. לאחר מכן הבנתי מהרשות, שהוא לא הבין את הצעת החוק שלי. הם חשבו שהצעת החוק שלי אומרת להקפיא את המצב הקיים. קרי – אם בחברת החשמל היו רק 16 מתוך 21, הם חשבו שהצעת החוק שלי אומרת שרק 16, וכל הגדלה עד למספר שמותר על-פי חוק תהיה באישור ועדת הכספים. אבל לא כך הצעתי. 21, מה שקבוע בתקנות

החברה, זה יהיה בלי אישור של איש. רק להגדיל את המספר בתקנות – זה יהיה באישור ועדת הכספים.

אני חושב שזה דבר טוב, הוא בא לפתור בעיה מסוימת שהתעוררה עם הקמת הממשלה הזאת, ולמנוע גם מהממשלות הבאות להגדיל את מספר הדירקטורים בחברות. הממשלה הזאת לא תעמוד בשלוש השנים הבאות בפני הממשלה הזאת, כי לאחר עשרת החודשים האלה כבר יש לה רוב בכל החברות הממשלתיות ואין לה בעיה. הצעת החוק הזאת בעצם תפעל מ-1996 והלאה. מובן שהיא תיכנס לתוקף מיום שתתקבל, אבל בעצם המגבלה האפקטיבית תהיה על הממשלה הבאה, שבשנת 1996 היא לא תוכל לעשות שינויים ללא אישור הכנסת.

אודה לכל חברי הכנסת אם יתמכו בהצעת החוק שלי. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת סילבן שלום. אנחנו עוברים לדיון. רשומים לדיון 28 חברי כנסת; שלוש דקות לכל אחד. ראשונת הנואמים – חברת הכנסת נעמי חזן, איננה. אחריה – חבר הכנסת יהלום, איננו. חבר הכנסת צוקר איננו. חבר הכנסת ביבי איננו. חבר הכנסת פורז איננו. חבר הכנסת איתן איננו. חבר הכנסת אורון איננו. חבר הכנסת שגב איננו. חבר הכנסת לוי איננו. חבר הכנסת חגי מירום.

חגי מירום (העבודה):

אני מוותר.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת רענן כהן איננו. חבר הכנסת יוסף בא-גד, בבקשה; שלוש דקות. אני מבקש להקפיד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כרגיל, אני רוצה גם הפעם להפתיע. נתנו לי שלוש דקות. אני רוצה רק להגיד שאני תומך, ואני חושב שכולנו צריכים לתמוך בהצעת החוק של חבר הכנסת סילבן שלום. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לך על הקיצור ועל היעילות, אדוני חבר הכנסת יוסף בא-גד.

חבר הכנסת הירשזון איננו. חבר הכנסת נחמן איננו. חבר הכנסת לס איננו. חבר הכנסת טריף איננו.
חבר הכנסת זנדברג איננו. חבר הכנסת בדש איננו. חבר הכנסת אלכס גולדפרב, בבקשה.

אלכס גולדפרב (צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אינני רוצה לבזבז את זמן החברים בהסבר ארוך, מדוע תומך אני בהצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום. אך גם אינני מעוניין לבזבז את כספי משלם המסים בכל הקשור בהגדלת מספר הדירקטורים בחברות השונות.

אני בטוח שלא מספר הדירקטורים קובע, אלא איכותם ועבודתם. לכן בואו נחסוך זמן ותקציב וניתן רק לנוגעים בדבר לאשר הגדלת מספר חברי הדירקטוריון. בואו נתייעל.

אני שב ומביע את תמיכתי בהצעתו של חבר הכנסת סילבן שלום. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת גולדפרב. אני רואה שהיום כולנו יעילים.

חבר הכנסת גולדשמידט איננו. חבר הכנסת זיסמן ויתר. חברת הכנסת מאור איננה. חבר הכנסת דראושה איננו. חבר הכנסת אלסאנע איננו. חבר הכנסת בורג איננו. חברת הכנסת לבנת איננה. חבר הכנסת שטרית איננו. אחרון הנואמים, חבר הכנסת בוחבוט – איננו.

אנחנו עוברים להצבעה.

חגי מירום (העבודה):

צריך לחכות חמש דקות לפני ההצבעה.

היו"ר ר' אדרי:

נכון. חבר הכנסת מירום הציע לחכות חמש דקות לפני ההצבעה. רק עכשיו צלצלנו להצבעה. חבר הכנסת מירום, אתה מוותר?

חגי מירום (העבודה):

אי-אפשר לוותר.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, היינו יעילים היום ובמשך שתי דקות דיברו 28 חברי כנסת.

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הצעת החוק של חבר הכנסת סילבן שלום לוועדת החוקה, חוק ומשפט? מי נגד?

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 13

נגד – 16

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון מס' 7) (סייג להגדלת מספר הדירקטורים), התשנ"ג-1993, לוועדת החוקה, חוק ומשפט לא נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

הצעת החוק לא הועברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 5), התשנ"ג-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 5), התשנ"ג-1993. יציג את החוק יושב-ראש ועדת הכנסת. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 5).

הצעת חוק זו באה להסדיר את פעולת השדלנים בכנסת. התחלנו בסיפור גדול של קביעת תקנות וקביעת נורמות, אבל לאחר שדנו בוועדת הכנסת, השתכנענו שצריך להסמיך את יושב-הכנסת להסדיר בתקנות, באישור ועדת הכנסת, את פעולתם של שדלנים במשכן.

קבענו ששדלן הוא "מי שנוקט, דרך עיסוק, פעולות לשכנוע חבר הכנסת בענייני חקיקה והחלטות הכנסת". זהו זה, ולא יותר מזה.

אני מבקש מהכנסת לאשר את הצעת החוק. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לחבר הכנסת מירום.

חברי הכנסת, אנחנו מצביעים. מי בעד אישור הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 5)? אני מעמיד להצבעה את סעיף 1 כהצעת הוועדה.

הצבעה מס' 3

בעד סעיף 1 – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר ר' אדרי:

הצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים לקריאה שלישית. מי בעד אישור הצעת החוק בקריאה שלישית?

הצבעה מס' 4

בעד החוק – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק משכן הכנסת ורחבתו (תיקון מס' 5), התשנ"ג–1993, נתקבל.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ר' אדרי:

הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת. אדוני, בבקשה.

חגי מירום (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, בשלהי הדיון היום אני מבקש להודיע, כי ועדת הכנסת קבעה את הוועדות הבאות לדיון בהצעות חוק ובהצעות לסדר-היום כדלקמן:

ועדת הכספים תדון בהצעת חוק מס הכנסה (הנחות ממס לתושבים באזור עדיפות לאומית), התשנ"ג–1993 – הכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

ועדת הכנסת תדון בהצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון – חסינות בפני דין פלילי), התשנ"ג–1993 – הכנה לקריאה ראשונה.

הוועדה לקידום מעמד האשה תדון בהצעה לסדר-היום בנושא: הטרדות מיניות וניצול לרעה של התקשורת מקצועית – של חברת הכנסת יעל דיין. תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, תשובות על שאלות. ישיב סגן שר הבינוי והשיכון, חבר הכנסת אלי בן-מנחם.

השאלת הראשונה, מס' 1074, של חבר הכנסת מיכאל איתן. הוא איננו. השאלת תועבר לפרוטוקול.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מבקש לומר משפט.

היו"ר ר' אדרי:

לא, זה לא מקובל. חבר הכנסת איננו. אם אתה רוצה לומר, תאמר.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אדוני היושב-ראש, אדוני מזכיר הכנסת, לדעתי הנוהג הזה שהשתנה, להעביר את השאלות בכתב לסוף הדיון, מבזה את הכנסת, מבזה את ערך השאלות. המשרדים בודקים, מכינים חומר, מגיעים לכאן, ואז מעבירים את הסעיף לסיום הדיונים, כאשר אין בכלל ערך לשאלות. אתם מביאים אותנו למצב שגם אנחנו אולי נזלזל, באותה מידה שנשיאות הכנסת או יושב-ראש הכנסת עושים את זה. אנחנו עושים עבודה עמוקה, לא קלה.

אני מבקש להעביר את מה שהיה על לבי ליושב-ראש הכנסת. או שהנוהג יחזור להיות כפי שהיה לפני שהיו פה ערוץ-2 וערוץ-4; היה נוהג שעל שאלות עונים בתחילת היום ולא בסוף היום. אנא, החזירו את השאלות למקומן הטבעי, כדי שלא נהיה פה יום שלם ובסוף לא יהיה למי לענות. אני אישית כבר לא יודע אם כדאי לנו בכלל להכין תשובות על שאלות, אם כך מתייחסים אליהן. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

סגן השר בן-מנחם, רשמנו את דבריך. ניקח אותם לתשומת לב ונביא אותם לנשיאות. בכל מקרה, ארבעה מן השואלים נמצאים באולם.

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

זה למזלי, כי ביקשתי לעלות לדוכן. אחרת כבר הייתי בחוץ עם השאילתות.

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להשיב על שאילתא מס' 1074.

כבישים באזור השרון המזרחי

חבר הכנסת מ' איתן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ט באייר התשנ"ג (10 במאי 1993):

באזור השרון המזרחי, על הציר ראש-העין–טול-כרם, נעים כלי רכב רבים, במספרים הגדלים והולכים מדי יום, בעקבות אכלוס האזור באלפי משפחות חדשות, וכל זאת במערכת כבישים רעועה, שהוקמה בתקופה המנדטורית והותאמה במקור לצורכי התחבורה באותה תקופה.

לאחרונה מתרבות בכבישים הללו תאונות הדרכים הקשות, הגורמות נזקים כבדים בנפש וברכוש.

ברצוני לשאול:

1. מה הן תוכניות הממשלה להתאמת מערכת הכבישים המיושנת הזו לצורכי התחבורה העכשוויים?

2. אילו פתרונות מידיים יינקטו להפסקת הקטל בדרכים הללו?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. משרד הבינוי והשיכון ומע"צ – מחלקת עבודות ציבוריות – הממונים על הכבישים הבין-עירוניים, פועלים להתאמת מערכת הכבישים לצורכי התנועה, לרבות באזור השרון המזרחי.

אשר לקטע כביש 444, ראש-העין–טול-כרם – מתכננים שיפור משמעותי, שיכלול שיפור הכביש, סלילת כביש עוקף נווה-ימין–קלקיליה והכנה לקראת הפיכת הכביש לכביש דו-מסלולי.

בימים אלה יצא מכרז לעבודות שיקום בקטע טיבה.

קיים עיכוב תכנוני בקטע שמצומת נווה-ימין עד צומת-אייל, הנובע מבעיות סטטוטוריות, שמקורן במועצה העליונה לתכנון של יהודה ושומרון. בכוונת מע"צ לבצע את העבודות העיקריות של השיקום במהלך 1994, מותנה בקטע נווה-ימין-צומת-אייל. עד אז מבצעת מע"צ עבודות ריבוד ואחזקה שוטפות.

אגב, על-פי הנתונים הקיימים כביש זה אינו כביש דמים, ואין בו "קטל בדרכים".

שלטים בצמתים מטעם משרד הבינוי והשיכון

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז באייר התשנ"ג (18 במאי 1993):

משרד הבינוי והשיכון הציב שלטי מידע ענקיים ומאירי עיניים בצומת שער-הגיא, ובהם מודיע המשרד על ביצוע עבודות בניית מחלף חדש, עלותו, תאריך צפוי לסיומו – ושלטים המפרסמים את שם הקבלן המבצע. השלטים, שגודלם לפחות 15 מ"ר, מוצבים במרחק של מטרים בודדים מהדרכים הבין-עירוניות. שלטים נוספים הוצבו ליד עבודות מחלפים וסלילת כבישים במקומות נוספים בארץ.

ברצוני לשאול:

1. האם הצבת השלט אושרה על-ידי משרד הבינוי והשיכון?
2. האם הצבת שלטים במרחק כזה מדרך בין-עירונית אינה מהווה עבירה על חוק הדרכים (שילוט), התשכ"ו-1966, ועל התקנות שהוצאו מכוח חוק זה על-ידי שר הבינוי והשיכון?
3. מה הוא מספר השלטים מסוג זה שהציב המשרד ברחבי הארץ? כמה עולה כל שלט? כמה עולים כולם?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. השלטים שבהם מדובר הם שלטי הקמה, הנותנים למשתמשים בדרך אינפורמציה בדבר העבודה המתבצעת במקום, עלות העבודה ומשך העבודה.

2. חוק השילוט דן בשלטי פרסומת (שילוט חוצות). השלטים שבהם מדובר אינם נכללים בקטגוריה זו.

3. הוצבו 18 שלטים מסוג זה. עלות כל שלט כ-7,000 ש"ח.

אופי השלטים וצבעיהם שונים מהשלטים אשר היו מוקמים במשך שנים באתרי העבודה, בעצם היותם בולטים יותר – פחות מלל, צבע כחול/לבן בולט, במקום צהוב/שחור, והארת המקומות שניתן להאיר.

הצבתם נעשתה בהתאם להנחיות הבטיחותיות, לרבות עיגונם בקרקע.

אנו מטפלים בהסרת שלטי הקבלנים שהוצבו – אם הוצבו – שלא כדין.

הצעה להפיכת מע"צ לחברה ממשלתית

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז באייר התשנ"ג (18 במאי 1993):

על-פי פרסומים בעיתונות, קורא המנכ"ל החדש של מע"צ להופכה מיחידת סמך של משרדך לחברה ממשלתית.

ברצוני לשאול:

1. האם אומנם זאת כוונתך?

2. האם תמוזג מע"צ לאלתר עם החברה הממשלתית לסלילת כביש מס' 6, אשר הוקמה לאחרונה?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בכוונת השר לפעול להפיכת מע"צ לרשות.

הנושא נמצא בבדיקה, ומסקר ההיתכנות עולה כי יש הצדקה לכך, לרבות יתרונות תפעוליים וכלכליים משמעותיים.

2. אין כל כוונה למזג את מע"צ עם חברת "כביש חוצה-ישראל", עקב אופי הפעילות השונה.

חברה זו מטפלת בסלילת כביש במתכונת שונה מזו של מע"צ, שאחד היעדים – להפכו לכביש אגרה.

מע"צ פעילה במגוון רב של פעילויות פיתוח ואחזקה ברחבי הארץ של מערכת הכבישים הבין-עירונית, המונה כ-4,200 קילומטר כבישים.

הקמת "אורחן" על אדמות המושב אליקים

חבר הכנסת ג' שגב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז באייר התשנ"ג (18 במאי 1993):

נודע לי, כי אדמת מושב אליקים הופקעה לטובת הקמת "אורחן" על-ידי הקיבוצים רמות-מנשה ועין-השופט. ה"אורחן" מתוכנן לקום ממערב לכביש ואדי-מילק, ומצפון לכביש דליית-אל-כרמל – צמוד לצומת אליקים.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים נכונים?

2. מדוע הופקעה אדמה המעובדת על-ידי אנשי אליקים לטובת הקמת "אורחן"?

3. מדוע היישוב אליקים, שהינו יישוב הסובל מבעיות כלכליות, נדחה כאשר ביקש אישור להקמת מסעדה באזור?

4. מדוע אין מזמינים נציגי יישוב כאשר מפקיעים ממנו אדמות, ואפילו אדמות מינהל?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. א. מדובר בשטח של כ-8.086 דונם להקמת פרויקט המכונה "אורחן הכרמל", שירותי דרך; ב. השטח הנ"ל תוכנן על-ידי המועצה האזורית מגידו.

2. א. על-פי המלצת המועצה האזורית מגידו, אישרה הנהלת המינהל בישיבתה מ-23 בפברואר 1992 את מסירת השטח הנ"ל לקיבוצים עין-השופט ורמות-מנשה; ב. הוועדה לפטור ממכרז, בישיבתה מיום 30 במרס 1992, אישרה הקצאת השטח כפטור ממכרז; ג. הסכם הפיתוח נחתם ב-3 במאי 1993, לתקופה של 36 חודשים, ושולמו הכספים בהתאם.

3. היישוב אליקים אינו מוגדר כמושב, ואין לו "משבצת".

4. מבחינת מינהל מקרקעי ישראל, לאליקים אין שום זכויות חוזיות בשטח הנ"ל, ולכן אין מקום לדבר על "הפקעת השטח" מהם.

כאמור לעיל, התכנון נעשה על-ידי המועצה האזורית. לא היו התנגדויות לתכנון מצד תושבי אליקים, ולא היו פניות מצדם לחכור על השטח הנ"ל.

לסיכום, מחוז מינהל מקרקעי ישראל פעל בנדון בהתאם לנוהלי המינהל.

יש להדגיש, כי בשנת 1989 התקבל פסק-דין לפינוי כנגד תושב אליקים שהחזיק שטח ללא אישור המינהל וללא הסכמתו, כך שמבחינת מינהל מקרקעי ישראל השטח היה פנוי וזמין לשיווק.

תשלומי שכר דירה

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז באייר התשנ"ג (18 במאי 1993):

פניות חוזרות ונשנות של אזרחים אלי מציינות, שרבים בישראל נזקקים לדירור בשכר חודשי, ביניהם: סטודנטים, עולים חדשים וזוגות צעירים מעוטי יכולת, שאף אם הם זכאים לסיוע ברכישת דירה, הרי אין באפשרותם לממש זכות זו בשל מחירי הדירות במשק.

מצוקה זו חריפה יותר כאשר מדובר באמהות בודדות ובנשים רווקות, הנמנות עם הסקטורים בחברה ששכרם גם נמוך וגם נשחק כל הזמן. בעיות אלו מחריפות שבעתיים כאשר שוכרי הדירות נאלצים לשלם את שכר הדירה המוצמד לדולר.

ברצוני לשאול:

1. האם מודע משרד הבינוי והשיכון למצוקה המתוארת הנ"ל?

2. אם כן – האם יקודמו יוזמות להשכרת דיור זול?

3. האם נבדקו מהלכים נגד הצמדת שכר הדירה לדולר, כפי שהבטיח השר לעשות בעת הדיון בכנסת על מדיניות משרדו?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

1. משרד הבינוי והשיכון ער לבעיית הדיור של משפחות הנמנות עם הסקטורים החלשים בחברה. במסגרת זו יעדכן המשרד בחודש יולי את הסיוע הניתן לקבוצות אלה, וזאת במגמה להקל עליהם את בעיית דיורם. העדכון יהיה תוספת של 20% על מה שהיה היום.

2. משרד הבינוי והשיכון הקפיא עד כה כ-4,000 יחידות דיור לשכירות, מתוך פרוגרמת הבנייה שלו. בימים אלה עומד המשרד להקצות 4,000 יחידות דיור נוספות. הדירות מיועדות למשפחות חד-הוריות, לקשישים ולנכים.

3. כל התערבות במערכת החוזית שבין שוכרים למשכירים עשויה לגרום לשתי תופעות בלתי רצויות: א. הימנעות בעלי דירות מהשכרת דירותיהם, מחשש כי התערבות ממשלתית בהשכרה חופשית על-ידם תגרור בהמשך למעין דיור מוגן, דמי מפתח; ב. חוזי שכירות שחלקם "על השולחן" וחלקם "מתחת לשולחן", באופן שיקשה ואף ימנע כל פיקוח.

קרוונים בחוות חבר הכנסת שרון

חבר הכנסת ח' אורון שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז באייר התשנ"ג (18 במאי 1993):

ידוע לי כי לפני כשנתיים העביר שר הבינוי והשיכון דאז, חבר הכנסת אריאל שרון, שלושה קרוונים לחוותו. משרד הבינוי והשיכון השקיע בהקמת התשתיות לצורך שיכון עולים בקרוונים אלה. לאחר תקופה קצרה שבה התגוררו בקרוונים עולים חדשים, שוכנו בקרוונים חיילי משמר הגבול.

ברצוני לשאול:

1. האם הנתונים נכונים?

2. כמה השקיע משרד הבינוי והשיכון בפיתוח ובתשתיות לצורך הצבת קרוונים אלה?

3. מה הם התנאים שנקבעו על-ידי משרד הבינוי והשיכון לאכלוס הקרוונים הללו? והאם לא חרג חבר הכנסת שרון מתנאים אלה על-ידי שיכון חיילי משמר הגבול במקום?

4. מה יעשה משרדך בעניין זה?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

1. הנתונים נכונים.

2. לצורך הכנת השטח להצבת המבנים, לרבות חיבור לתשתיות, הושקעו כ-90,000 ש"ח.

3. לא ידוע על תנאים לאכלוס אותם מבנים שהוצבו בחוות השר.

4. שיכון חיילי משמר הגבול בקרוונים בוצע בהתאם לפניית שלטונות הביטחון, אשר ביקשו להיטיב את תנאי מגוריהם של חיילי משמר הגבול המוצבים בחוותו של חבר הכנסת אריאל שרון, שר הבינוי והשיכון לשעבר.

המבנים רשומים כיום על שם משטרת ישראל, במסגרת הקצאה כוללת של עשרות מבנים שהועברו לשימוש המשטרה.

הנושא של העברת המבנים למשמר הגבול טופל על-ידי קצין הביטחון של המשרד מול מערכת הביטחון.

היו"ר ע' מאור:

שאלה נוספת לחבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

מתוך דברי התשובה עולה, שכאשר הוקמו המבנים, לא היה ברור למה ישמשו בעתיד. ההנמקה היתה שזה לצורך קליטת עולים לעבודה במקום שהוא רכוש פרטי לכל דבר.

אני שמח, כמובן, על כך שתנאי אנשי משמר הגבול משופרים, ואולי גם יגיעו לאיכות חיים גבוהה יותר, אבל בכל זאת יש תקציב שיועד לקליטת עלייה, ויש תקציבים שיועדו לדבר אחר. כיצד מסבים לא רק את 90,000 השקלים של התשתיות, פלוס הקרוונים עצמם – האם נערך איזה חישוב בין העלות לבין התועלת, כאשר בסך הכול המטרה היתה לגמרי אחרת?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

חבר הכנסת אורון, אתה ודאי יודע שזה לא הדבר היחיד שהשלטון הקודם עשה לא בסדר. אני לא יודע אם מבקרת המדינה בדקה את זה, אבל אני מציע לך להעביר את הנושא למבקרת המדינה, כי הנושא חמור, גם לדעתי כסגן שר השיכון. אלה דברים שלא ייעשו. יכול להיות שתפסו טרמפ על עלייה, כדי לפתור בעיה אחרת בחוותו של שר השיכון הקודם.

סיוע בדיוור לעולות החיות בנפרד מבעליהן

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

עולות חדשות הסובלות מגילויי אלימות מצד הבעל ונמצאות בהליכי גירושין, או הנמלטות וחיות בפירוד מבעליהן, נענות בשלילה בבואן לבקש את חלקן בכספי הסיוע לדיוור הניתנים לעולים.

ברצוני לשאול:

1. כמה פניות של נשים עולות, שנקלעו למצב שתואר לעיל, נענו בשלילה בשנים האחרונות?
2. מדוע נשללת מהעולות הנ"ל הזכות לקבל את המגיע להן כסיוע לרכישת דירה או כסיוע בשכר דירה?
3. מה יעשה המשרד על מנת לפתור את הבעיה ולא להותיר את העולות, שהן קורבן לאלימות, וכאלה הנמצאות בהליכי גירושין, ללא קורת גג?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המצב המתואר בשאלתא, דהיינו זכאות לסיוע בדיוור לנשים המתגוררות בנפרד מבעליהן, אינו אופייני דווקא לעולות חדשות, וקיים גם בקרב האוכלוסייה הוותיקה.
2. בקריטריונים הקיימים ניתנה הדעת על המצב המתואר בשאלתא, ואכן נשים החיות בנפרד ומצויות בהליכי גירושין למעלה משנה זכאיות למענקי שכר דירה בסך 510 ש"ח בחודש.

נשים שנפלו קורבן לאלימות בעליהן ומצויות בטיפול מקלטים לנשים מוכות מקבלות את הסיוע סמוך לבואן למקלט.

הסיוע לרכישת דירה, שהינו סיוע לטווח ארוך, ניתן רק לאחר הגירושין.

3. אין בידי משרדנו נתונים על מספר הפניות של נשים עולות במצב הנ"ל, שנענו בשלילה בשנים האחרונות.

סיוע משרד השיכון לרווקים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

משרד השיכון מזכה במשכנתה רווקים/ות מעל גיל 27, אך מפניות הציבור אלי מתברר, כי גודל הסיוע ליחידים/ות הוא קבוע, ולא חל עליו הסדר הדירוג על-פי קריטריונים סוציו-אקונומיים, כפי שנעשה הדבר לגבי זוגות נשואים.

אם זה נכון, הרי מדובר באפלייתו של מי שלא נפל בחלקו להקים משפחה, והדבר גם מצמצם את האפשרות שרווקים ורווקות משכבות האוכלוסייה החלשות יוכלו אי-פעם לממש את זכותם למשכנתה.

ברצוני לשאול:

1. האם המידע שבידי מדויק?

2. האם מודע משרדך למצוקת הדיור של רווקים/ות מעוטי יכולת?

3. האם קיימות אלטרנטיבות אחרות, מלבד המשכנתה, עבור רווקים/ות חסרי אמצעים?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

1. נוכח מגבלות תקציב הסיוע של משרדנו, אנו נאלצים לקבוע סדרי עדיפויות. עדיפות ניתנת למשפחות, ובמיוחד למשפחות עם ילדים, מאחר שהקושי הכרוך במעבר מדירה לדירה ובהעסקת מקום מגורים גדול אצלן בהשוואה לרווקים.

2. המידע על הסיוע לרווקים/רווקות אינו מדויק. הסיוע לרווקים/רווקות מחולק לשלוש קטגוריות. סיוע לרווקים/רווקות בגיל 18-26 – סיוע זה ניתן ביישובי הפיתוח בלבד, ומגיע ל-50% מהסיוע הניתן למשפחות. סיוע לרווקים/רווקות בגיל 27-34 – הסיוע ניתן גם באזור המרכז, והוא מגיע ל-60% מהסיוע הניתן לרוב הזוגות הצעירים במרכז. סיוע לרווקים/רווקות מגיל 35 ומעלה ניתן גם באזור המרכז, והוא זהה לסיוע הניתן לזוגות הצעירים המשתייכים לקבוצת הניקוד הנמוכה, מרבית הזוגות הצעירים, לצערי.

3. מדיניות המשדד בנושא פתרון בעיות הדיור של אוכלוסיית הזכאים, ובמיוחד של חסרי הדירה, זוגות צעירים, עולים ורווקים/רווקות – היא לפעול בצד ההיצע.

פעילות זו כוללת נקיטת שורה של צעדים שהעיקריים שבהם מתרכזים בהפשרת קרקעות לבניית עשרות אלפי יחידות דיור באזור הביקוש ועידוד הקדמת הבנייה על קרקעות אלה, וזאת מדי שנה בשנה.

פעולה זו, יחד עם הורדת מיסוי ואגרות המוטלים היום על הדירה, תגרום לירידת מחירי הדירות ותקרבו להישג ידה של אוכלוסיית הזכאים.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אשאל, ברשותך, שאלה נוספת. הגיע אלי מידע מרווקים, שיש ערים במרכז הארץ שבהן מגבילים את גודל הדירות לבנייה למינימום שמתחתיו אסור לבנות, ולכן זה מונע מרווקים ומרווקות, וגם מעולים, לגור בהן. האם יש לך מידע על כך?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אין לי מידע. אני מבטיח לענות לך בכתב על השאלה הנוספת הזאת.

זכאות חד-פעמית למשכנתה

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ה' בסיוון התשנ"ג (25 במאי 1993):

מפניות הציבור אלי עולה, כי הזכאות למשכנתה היא חד-פעמית, ובמקרה של גירושים אין הצדדים זכאים לסיוע נוסף ברכישת דיור.

ברצוני לשאול:

1. האם המידע לגבי נהלים אלו אכן נכון?

2. האם מודע משרדך להשלכות הקשות של מדיניות זו על ציבור הגרושים, ובעיקר הגרושות, שילדיהן נמצאים בחזקתן?

3. מה ייעשה לקידום נושא זה כך שיענה על צרכי אוכלוסיות אלו בישראל?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

המידע המצוי בידך אינו נכון. על-פי נוהלי הסיוע זכאית משפחה חד-הורית שוויתרה על חלקה בדירה ללא תמורה לסיוע מלא כחסרת דירה. גרוש בודד שוויתר על חלקו בדירה ללא תמורה זכאי לסיוע מלא כיחיד חסר דירה. משפחה חד-הורית שקיבלה בהסכם הגירושין עד 50% מהדירה המשותפת זכאית לסיוע השווה לזה הניתן לרוב הזוגות הצעירים חסרי הדיור באזור המרכז.

אנו סבורים, כי יש בכללי סיוע אלה משום הליכה לקראת גרושים וגרושות, ובפרט לגבי משפחות חד-הוריות, וזאת, כמובן, בכפוף למגבלות התקציב.

היו"ר ע' מאור:

תודה. האם אני יכולה להעביר את המידע הזה באופן מוסמך? מדוע קיבלתי שמונה פניות מגרושים בטענה שהם לא קיבלו את המידע? מה הם מקורות המידע לגרושים ולגרושות?

סגן שר הבינוי והשיכון א' בן-מנחם:

אני מעריך שמקורות המידע הם בדיוק אותם מקורות לכל הנושאים האחרים במדינת ישראל. אם יש לך בעיה עם שמונה אנשים שאת טוענת שפנו, אני מבקש שתפני אותם אלינו. נבדוק ונחזיר לך תשובה, ונראה איך אנחנו מסייעים להם על-פי החלטות של משרד השיכון.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. בזאת אני נועלת את ישיבת הכנסת. הישיבה הבאה נפתחת מחר בשעה 16:00. לילה טוב. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:41.